

**GMINA MIEJSKA CZŁUCHÓW
SIERPIEŃ 2017 R.**

ZAŁĄCZNIK
DO UCHWAŁY

NR
RADY MIEJSKIEJ W CZŁUCHOWIE
Z DNIA

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI ŚRÓDMIEŚCIA W CZŁUCHOWIE

Autorzy opracowania – zespół ds. opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Śródmieścia
w Człuchowie:

Maria Pazda, Dorota Lipska, Izabela Krauze, Grażyna Mękal, Grażyna Radziemska, Justyna
Muryn, Ewa Osinska, Janina Dudek, Urszula Stupałkowska, Dagmara Husarek, Lucyna Kryzel,
Adam Bondarenko

Ekspert: dr Bartłomiej Kołsut Instytut Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki
Przestrzennej UAM w Poznaniu

*Opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Człuchów (umowa o dofinansowanie nr POPT/28/2015) realizowano w ramach projektu
pt. „Przygotowanie przez Gminę Miejską Człuchów gminnego programu rewitalizacji zdegradowanego obszaru „Śródmieście” jako kluczowego
narzędzia do podjęcia skoordynowanych działań rewitalizacyjnych”.*

Spis treści

Spis treści	2
Spis tabel	4
Spis rycin.....	6
Spis skrótów	6
I. WPROWADZENIE	7
II. STRESZCZENIE	7
III. ANALIZA GMINY MIEJSKIEJ CZŁUCHÓW W PODSYSTEMIE SPOŁECZNYM I GOSPODARCZYM – TŁO OBSZARU ZDEGRADOWANEGO ŚRÓDMIEŚCIE.....	10
3.1. Ludność.	10
3.2. Gospodarka.....	12
3.3. Stowarzyszenia.	19
3.4. Usługi społeczne.....	21
IV. SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI.....	24
4.1. Metodologia opracowania.	24
4.2. Jednostka urbanistyczna Śródmieście.	26
4.3. Analiza negatywnych zjawisk.	28
4.3.1. Zjawiska społeczne.....	28
4.3.2. Zjawiska gospodarcze.....	37
4.3.3. Zjawiska środowiskowe.....	39
4.3.4. Zjawiska przestrzenne i techniczne.	44
4.4. Analiza lokalnych potencjałów.	51
4.5. Analiza problemowa, jako synteza ustaleń diagnostycznych.....	54
V. OPIS POWIĄZAŃ GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI GMINY	66
5.1. Powiązania ze strategią rozwoju Gminy Miejskiej Człuchów.	66
5.2. Powiązania ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.....	67
5.3. Powiązania ze strategią rozwiązywania problemów społecznych.	69
VI. OPIS WIZJI STANU ŚRÓDMIEŚCIA PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI	70
VII. CELE REWITALIZACJI ORAZ ODPOWIADAJĄCE IM KIERUNKI DZIAŁAŃ SŁUŻĄCYCH ELIMINACJI LUB OGRANICZENIU NEGATYWNYCH ZJAWISK..	72
7.1. Cele rewitalizacji.	72
7.2. Cele strategiczne i operacyjne.	72
VIII. OPIS PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH.....	75
8.1. Lista przedsięwzięć podstawowych.....	75
8.2. Charakterystyka pozostałych uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	91
IX. MECHANIZMY INTEGROWANIA DZIAŁAŃ I PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH.	96

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI ŚRÓDMIEŚCIA W CZŁUCHOWIE

9.1.	Komplementarność.....	96
9.2.	Integralność terytorialna.....	99
9.3.	Mechanizmy włączenia interesariuszy rewitalizacji w proces rewitalizacji Śródmieścia.	99
9.4.	Integralność sektorowa.....	103
9.5.	Integralność organizacyjna.....	103
9.6.	Integralność metodologii.....	103
X.	SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI ŚRÓDMIEŚCIA W CZŁUCHOWIE.....	104
XI.	OPIS STRUKTURY ZARZĄDZANIA REALIZACJĄ GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI ŚRÓDMIEŚCIA W CZŁUCHOWIE.....	105
XII.	SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI ŚRÓDMIEŚCIA W CZŁUCHOWIE.....	109
12.1.	Procedury monitorowania i oceny.....	109
12.2.	Wskaźniki monitoringu realizacji celów rewitalizacji.....	110
12.3.	Uspołecznienie procesu rewitalizacji.....	113
XIII.	OKREŚLENIE NIEZBĘDNYCH ZMIAN W UCHWAŁACH, O KTÓRYCH MOWA W ART. 21 UST. 1 USTAWY Z DNIA 21 CZERWCA 2001 R. O OCHRONIE PRAW LOKATORÓW, MIESZKANIOWYM ZASOBIE GMINY I O ZMIANIE KODEKSU CYWILNEGO.....	114
XIV.	OKREŚLENIE NIEZBĘDNYCH ZMIAN W UCHWALE W SPRAWIE ZASAD WYZNACZANIA SKŁADU ORAZ ZASAD DZIAŁANIA KOMITETU REWITALIZACJI.....	114
XV.	WSKAZANIE, CZY NA OBSZARZE REWITALIZACJI MA ZOSTAĆ USTANOWIONA SPECJALNA STREFA REWITALIZACJI.....	115
XVI.	WSKAZANIE SPOSOBU REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI W ZAKRESIE PLANOWANIA I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO ..	115
16.1.	Wskazanie zakresu niezbędnych zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.....	115
16.2.	Wskazanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego koniecznych do uchwalenia albo zmiany.....	115
16.3.	Wskazanie konieczności uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji.....	117
XVII.	ZAŁĄCZNIKI.....	117

Spis tabel

Tabela 1. Liczba ludności Miasta Człuchów w latach 2010–2015.....	11
Tabela 2. Struktura ludności wg ekonomicznych grup wieku w Gminie Miejskiej Człuchów w latach 2010–2015.....	12
Tabela 3. Procentowy udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w Gminie Miejskiej Człuchów w latach 2002–2015.	12
Tabela 4. Podmioty gospodarki narodowej wg rejestru REGON 2007 w Gminie Miejskiej Człuchów klasyfikowane wg liczby zatrudnionych w latach 2010–2015.	13
Tabela 5. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą wg sekcji PKD 2007 w latach 2012–2015.	14
Tabela 6. Podmioty gospodarki narodowej ogółem w mieście Człuchów w latach 2010–2015.....	16
Tabela 7. Podmioty nowo zarejestrowane wg grup sekcji PKD 2007 w Gminie Miejskiej Człuchów w latach 2010–2015.	16
Tabela 8. Podmioty wyrejestrowane wg grup sekcji PKD 2007 w Gminie Miejskiej Człuchów w latach 2010–2015.....	17
Tabela 9. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w rejestrze REGON i wyrejestrowane z rejestru REGON wg grup sekcji PKD 2007 w latach 2010–2015.	17
Tabela 10. Podmioty gospodarki narodowej wyrejestrowane z rejestru REGON wg sektorów własnościowych.....	18
Tabela 11. Struktura podmiotów gospodarczych funkcjonujących w Śródmieściu.	18
Tabela 12. Organizacje posiadające status OPP.	20
Tabela 13. Wykaz fundacji zarejestrowanych na terenie Człuchowa.....	20
Tabela 14. Dane dotyczące dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej – Gmina Miejska Człuchów.....	23
Tabela 15. Dane dotyczące rodzin współpracujących z asystentem rodziny.	23
Tabela 16. Dane dotyczące prowadzenia procedury "Niebieskiej Karty" – Gmina Miejska Człuchów.....	24
Tabela 17. Pomoc społeczna w Śródmieściu na tle Gminy Miejskiej Człuchów.....	29
Tabela 18. Liczba rodzin zamieszkałych na obszarze Śródmieścia objętych pomocą społeczną w latach 2013–2015 na tle Gminy Miejskiej Człuchów wg kryterium przyczyny udzielenia pomocy.....	30
Tabela 19. Wyniki egzaminu z języka polskiego i matematyki uczniów z obszaru Śródmieścia.	35

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI ŚRÓDMIEŚCIA W CZŁUCHOWIE

Tabela 20. Wyniki egzaminu z języka angielskiego uczniów z obszaru Śródmieścia.....	35
Tabela 21. Struktura bezrobocia w 2013 r.	36
Tabela 22. Przypisy w podatku od nieruchomości oraz liczba podmiotów zarejestrowanych w CEIDG (stan na 30.06.2017 r.).	39
Tabela 23. Zestawienie powierzchni terenów zielonych i nieruchomości deklarujących selektywną zbiórkę odpadów na terenie Śródmieścia za rok 2016.	40
Tabela 24. Analiza obszaru zdegradowanego w systemie środowiskowym.	42
Tabela 25. Analiza obszaru zdegradowanego w podsystemie technicznym.	48
Tabela 26. Zestawienie lokali gminy usytuowanych w budynkach wspólnot mieszkaniowych położonych w obszarze zdegradowanym.....	48
Tabela 27. Zestawienie budynków stanowiących wspólnoty mieszkaniowe bez udziału gminy położone w obszarze Śródmieścia.....	49
Tabela 28. Zestawienie budynków stanowiących własność gminy położonych w obszarze zdegradowanym.....	49
Tabela 29. Zestawienie nieruchomości SML–W „Pomorzanka” w obszarze Śródmieścia.	50
Tabela 30. Wykaz stowarzyszeń zarejestrowanych w KRS, z siedzibą w obszarze rewitalizacji.....	53
Tabela 31. Problemy obszaru rewitalizacji pogłębiane w ramach warsztatów strategicznych.	55
Tabela 32. Zdiagnozowane problemy podczas warsztatów.	61
Tabela 33. Syntetyczny zestaw informacji dotyczących obszaru rewitalizacji.	61
Tabela 34. Pozostałe, dopuszczalne (uzupełniające) przedsięwzięcia realizujące kierunki działań.....	91
Tabela 35. Ramowy harmonogram realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie.	108
Tabela 36. Wskaźniki monitoringu realizacji celów sfery społecznej.	110
Tabela 37. Wskaźniki monitoringu realizacji celów sfery gospodarczej.	111
Tabela 38. Wskaźniki monitoringu realizacji celów sfery przestrzennej i technicznej.	112
Tabela 39. Wskaźniki monitoringu realizacji celów sfery środowiskowej.....	112

Spis rycin

Rycina 1. Liczba ludności miasta Człuchów.....	11
Rycina 2. Liczba podmiotów gospodarczych w mieście Człuchów w latach 2010–2015.	13
Rycina 3. Podmioty wyrejestrowane i zarejestrowane w okresie 2010– 2015 wg REGON	17
Rycina 4. Dynamika udziału osób 65+ w ogólnej liczbie ludności.	22
Rycina 5. Dynamika udziału osób w wieku 19 lat i mniej w ogólnej liczbie ludności.....	23
Rycina 6. Położenie Śródmieścia na tle pozostałych jednostek urbanistycznych Gminy Miejskiej Człuchów.	28
Rycina 7. Wycinek mapy Człuchowa z 1929 r.....	43
Rycina 8. Hierarchiczny układ celów w Gminnym Programie Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie.	71
Rycina 9. Spotkania interesariuszy podczas poszczególnych etapów tworzenia GPR.....	102
Rycina 10. Struktura zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji Śródmieścia.	106

Spis skrótów

EFS – Europejski Fundusz Społeczny

EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

GM – Gmina Miejska Człuchów

GPR – Gminny Program Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie

MDK – Miejski Dom Kultury w Człuchowie

MOPS – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Człuchowie

PK – Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. w Człuchowie

PO IiŚ – Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko

RM – Rada Miejska w Człuchowie

RPO WP – Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego

SML–W – Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko–Własnościowa

UAM – Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

UM – Urząd Miejski w Człuchowie

I. WPROWADZENIE

Celem rewitalizacji, w ujęciu unijnych i krajowych polityk, jest przede wszystkim odbudowa tkanki społecznej poprzez włączenie społeczne mieszkańców zdegradowanych dzielnic oraz walkę z ubóstwem. Jej kompleksowy charakter ma na celu integrację na terenie zdegradowanym różnorodnych działań, zarówno społecznych jak i inwestycyjnych, których efektem będzie ponowne włączenie objętego interwencją obszaru oraz jego mieszkańców w pełnowartościowe struktury społeczne.

Kompleksowa rewitalizacja realizuje postulat „powrotu do miast” – dbających o środowisko, efektywnie gospodarujących przestrzenią (poprzez rozwój terenów zielonych), a także przyjaznych mieszkańcom. Odnowa zdegradowanych obszarów poprzez rozwój funkcji mieszkaniowych, gospodarczych i społecznych sprzyjać ma poprawie jakości życia ich mieszkańców, co stanowić będzie, szczególnie dla młodego pokolenia, zachętę do pozostania lub powrotu na ich obszary.

Podczas opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie kierowano się w/w przesłankami, starając się jednocześnie włączyć w prace jak najszersze grono interesariuszy.

II. STRESZCZENIE

Gminny Program Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie jest dokumentem opracowanym na lata 2017–2022, (operacyjnym) podrzędnym w stosunku do strategii rozwoju miasta. Wypełnia wizję rozwoju oraz niżej wymieniony cel strategiczny:

„Wzmocnienie roli samorządu w ożywianiu dialogu kreatywnych ludzi i środowisk”.

Podczas realizacji GPR zostaną zintegrowane działania różnych środowisk, grup społecznych i instytucji oraz ludzi, a koordynował je będzie samorząd tj. Gmina Miejska Człuchów. Niniejszy dokument powstawał przy zaangażowaniu wielu osób i przez długi okres czasu, pierwsze prace poświęcone rewitalizacji sięgają roku 2014. W kwietniu 2015 r. opracowano raport z delimitacji obszarów zdegradowanych na terenie Gminy Miejskiej Człuchów.

Obszar zdegradowany, który będzie podlegał rewitalizacji został wyznaczony za pomocą obiektywnych i weryfikowalnych wskaźników oraz przyjęty uchwałą Rady Miejskiej w Człuchowie nr XIX.134.2016 w dniu 27 kwietnia 2016 r. Jest to jednostka urbanistyczna,

w której dominującą funkcją jest zabudowa usługowo–mieszkalna. Śródmieście zamieszkuje 26% ogólnej liczby ludności miasta. Obszar ten zajmuje powierzchnię ok. 35 ha, co stanowi 2,74% ogólnej powierzchni miasta.

W 2013 r. demografia obszaru przedstawia się następująco: zameldowanych 3437 osób, w tym 349 dzieci, w zdecydowanej większości w wieku szkolnym. Dorośli to 3088 osób, wśród nich 61% stanowią kobiety. Spośród 3437 osób zameldowanych: 2270 osób jest w wieku produkcyjnym, a w wieku poprodukcyjnym 941 mieszkańców. W tej liczbie aż 69% osób stanowią kobiety. Liczba ludności powyżej siedemdziesiątego roku życia to 397 osób. Obszar rewitalizacji charakteryzuje się przewagą osób dorosłych (89,9%), dzieci stanowią jedynie 10,15% ogółu mieszkańców obszaru.

Przygotowując GPR analizowano zagadnienia, które wyznacza ustawa z 9 października 2015 r. o rewitalizacji tj.: negatywne zjawiska, lokalne potencjały, powiązania GPR z dokumentami strategicznymi, wizję stanu Śródmieścia po przeprowadzeniu rewitalizacji, cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk. GPR zawiera również opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych i mechanizmów integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Określa także szacunkowe ramy finansowe GPR ze wskazaniem źródeł publicznych i prywatnych, strukturę zarządzania realizacją GPR oraz system monitorowania i oceny GPR. Program uściśla też niezbędne zmiany wywołane przez realizację rewitalizacji w prawie miejscowym. Zawiera informację, czy ma powstać Specjalna Strefa Rewitalizacji oraz wskazania co do sposobu realizacji GPR w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego. Elementem GPR jest również zgodny z ustawą załącznik graficzny, przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno–przestrzennych.

Wizja obszaru rewitalizacji proponowana w Gminnym Programie Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie brzmi:

„Śródmieście Człuchowa obszarem dostosowanym do potrzeb miejscowej społeczności lokalnej, skupiającej się wokół pozytywnych zmian przeciwdziałających wykluczeniu z geograficznym ośrodkiem tych zmian w nowopowstałym Centrum Rodzin oraz integrującej się w zagospodarowanych przestrzeniach publicznych”.

Z w/w wizji wynika bezpośrednio cel nadrzędny rewitalizacji. Drugi stopień w strukturze celów rewitalizacji stanowią cele strategiczne GPR. W zakresie poszczególnych celów strategicznych wyznaczono cele operacyjne.

Cele strategiczne GPR

Cel strategiczny nr 1 „Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych na obszarze Śródmieścia poprzez ożywienie aktywności społecznej i stworzenie warunków do rozwoju nowych usług społecznych, gospodarczych i kulturalno–rekreacyjnych”

Cel operacyjny 1.1. Wzmacnianie instytucji rodziny, profilaktyka i przeciwdziałanie problemom społecznym w rodzinach.

Cel operacyjny 1.2. Integracja międzypokoleniowa.

Cel operacyjny 1.3. Organizacja przedsięwzięć kulturalnych i społecznych, włączających społecznie osoby wykluczone z obszaru rewitalizacji.

Cel operacyjny 1.4. Poprawa i ożywienie lokalnej przedsiębiorczości oraz aktywizacja zawodowa młodych ludzi z obszaru rewitalizacji.

Cel strategiczny nr 2 „Poprawa jakości życia mieszkańców na obszarze Śródmieścia poprzez modernizację istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej oraz jej dostosowanie do potrzeb społeczności tego obszaru”

Cel operacyjny 2.1. Podniesienie standardów budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej.

Cel operacyjny 2.2. Rozwinięcie infrastruktury społecznej, kulturalno–rekreacyjnej, technicznej i komunikacyjnej.

Realizacji w/w celów służyć mają planowane podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne:

1. Utworzenie Centrum Rodzin, w ramach którego funkcjonować będzie także Centrum wsparcia przedsiębiorczości, pośrednictwa pracy i doradztwa zawodowego.
2. Przebudowa Miejskiego Domu Kultury na potrzeby utworzenia Centrum Rodzin.
3. Utworzenie Przestrzeni Publicznej dla mieszkańców Śródmieścia.

4. Remonty wybranych elementów wspólnych w budynkach mieszkalnych partnerów wyłonionych w drodze konkursu.
5. Bezpośrednie zagospodarowanie otoczenia budynków Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatorsko–Własnościowej „Pomorzanka”.
6. Włączenie społeczne mieszkańców w realizację zadań inwestycyjnych wynikających z GPR.
7. Budowa dróg miejskich – przebudowa nawierzchni drogowych wraz z przebudową kanalizacji deszczowej ul. Jana Nowaka–Jeziorańskiego w Człuchowie.
8. Rozbudowa i przebudowa przepompowni ścieków przy ul. Garbarskiej.
9. Remonty klatek schodowych budynków Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatorsko–Własnościowej „Pomorzanka”.
10. Szansa na sukces zawodowy.

Dodatkowo zaplanowano 7 przedsięwzięć uzupełniających. Szacunkowy koszt realizacji planowanych działań i przedsięwzięć podstawowych oraz uzupełniających wynikających z Gminnego Programu Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie wynosi ok. 16 mln zł. Wdrażanie zostało zaplanowane na lata 2017–2022. Odpowiedzialnym na proces rewitalizacji jest organ wykonawczy gminy – Burmistrz Miasta Człuchów.

III. ANALIZA GMINY MIEJSKIEJ CZŁUCHÓW W PODSYSTEMIE SPOŁECZNYM I GOSPODARCZYM – TŁO OBSZARU ZDEGRADOWANEGO ŚRÓDMIEŚCIE

3.1. *Ludność.*

W latach 2010–2015 w Gminie Miejskiej Człuchów obserwuje się niekorzystne procesy demograficzne. W ciągu 6 lat liczba ludności spadła o 665 osób tj. o 4,5%. Trend spadkowy pogłębia się w stosunku do roku poprzedniego. Spadki wynosiły odpowiednio: 89 osób, 16 osób, 151 osób, 161 osób, 248 osób. W 2015 r. liczba ludności spadła poniżej 14 tys. mieszkańców.

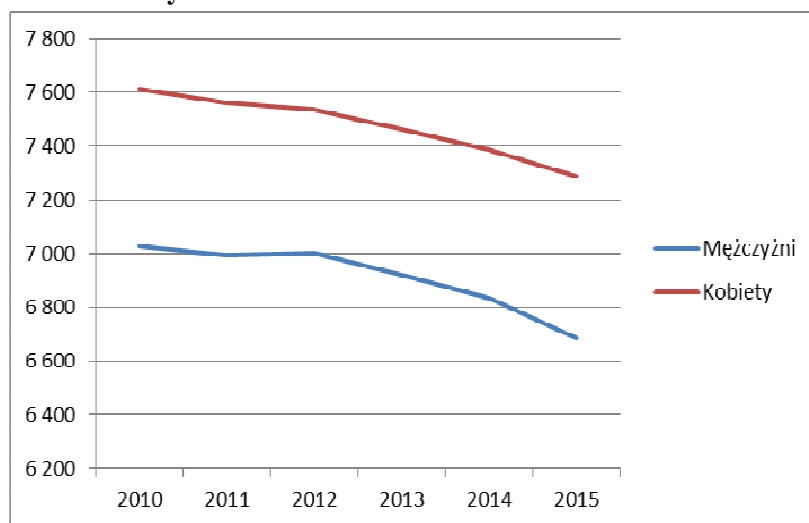
Współczynnik feminizacji utrzymuje się na stałym poziomie, w latach 2010–2014 wynosił 108 kobiet/100 mężczyzn, w 2015 r. wyniósł 109 kobiet/100 mężczyzn.

Tabela 1. Liczba ludności Miasta Człuchów w latach 2010–2015.

Płeć	Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Mężczyźni		7 029	6 992	7 000	6 922	6 836	6 687
Kobiety		7 612	7 560	7 536	7 463	7 388	7 289
Ogółem		14 641	14 552	14 536	14 385	14 224	13 976

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych www.stat.gov.pl.

Rycina 1. Liczba ludności miasta Człuchów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych www.stat.gov.pl.

Wyludnianie się Gminy Miejskiej Człuchów związane jest z emigracją zarobkową mieszkańców do krajów Unii Europejskiej, jak również z rozwojem osiedli mieszkaniowych poza terenem Gminy Miejskiej Człuchów – na obszarze sąsiedniej jednostki administracyjnej – Gminy Człuchów. Miejscowości: Sieroczyn, Piaskowo, Nieżywieć, Rychnowy, Głędowo, Jaromierz odnotowują wzrost liczby mieszkańców.

Tabela 2. Struktura ludności wg ekonomicznych grup wieku w Gminie Miejskiej Człuchów w latach 2010–2015.

Rok	mężczyźni	kobiety	ogółem	w tym:								
				w wieku przedprodukcyjnym - 14 lat i mniej			w wieku produkcyjnym: 15-59 lat kobiety, 15-64 lata mężczyźni			w wieku poprodukcyjnym		
				mężczyźni	kobiety	ogółem	mężczyźni	kobiety	ogółem	mężczyźni	kobiety	ogółem
2010	7 029	7 612	14 641	1 069	1 053	2 122	5 357	4 980	10 337	603	1 579	2 182
2011	6 992	7 560	14 552	1 030	1 013	2 043	5 326	4 865	10 191	636	1 682	2 318
2012	7 000	7 536	14 536	1 038	1 023	2 061	5 265	4 762	10 027	697	1 751	2 448
2013	6 922	7 463	14 385	1 020	999	2 019	5 161	4 644	9 805	741	1 820	2 561
2014	6 836	7 388	14 224	987	977	1 964	5 018	4 523	9 541	831	1 888	2 719
2015	6 687	7 289	13 976	942	961	1 903	4 862	4 344	9 206	883	1 984	2 867

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych www.stat.gov.pl.

Niekorzystne zmiany w strukturze wiekowej ludności potwierdzają proces starzenia się społeczeństwa. Na przestrzeni czternastu lat odsetek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym zmniejszył się z 23,5% w 2002 r. do 16,6% w 2015 r. Obserwuje się jednocześnie stały wzrost odsetka ludności w wieku poprodukcyjnym z 10,9% w 2002 r. do 20,5% w 2015 r.

Tabela 3. Procentowy udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w Gminie Miejskiej Człuchów w latach 2002–2015.

% ludności ogółem	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
w wieku przedprodukcyjnym	23,5	22,1	21,2	20,6	20,0	19,2	18,7	18,3	18,3	17,6	17,8	17,9	17,1	16,6
w wieku produkcyjnym	65,6	66,6	67,1	67,4	67,7	67,7	67,5	67,2	66,8	66,4	65,3	64,3	63,8	62,9
w wieku poprodukcyjnym	10,9	11,3	11,7	12,0	12,4	13,0	13,8	14,4	14,9	15,9	16,8	17,8	19,1	20,5

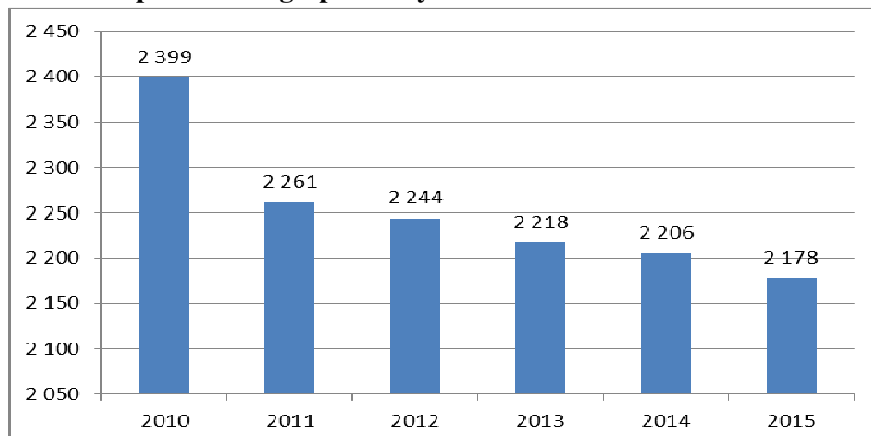
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych www.stat.gov.pl.

Procesy demograficzne przekładają się na sferę gospodarczą. W latach 2010–2015 w Gminie Miejskiej Człuchów zanotowano spadek liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, przy czym największy – w 2011 r. (w stosunku do 2010 r.).

3.2. Gospodarka.

W Gminie Miejskiej Człuchów w 2015 r. funkcjonowało 2 178 podmiotów gospodarczych. Obserwuje się tendencję spadkową, co ilustruje poniższa rycina.

Rycina 2. Liczba podmiotów gospodarczych w mieście Człuchów w latach 2010–2015.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych www.stat.gov.pl.

Największą grupę podmiotów gospodarki narodowej stanowią małe podmioty, zatrudniające do 9 osób. Stanowią one aż 95,3% wszystkich podmiotów. W tej grupie znajdują się nie tylko osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, ale również podmioty sektora publicznego, spółki prawa handlowego, spółdzielnie, fundacje i stowarzyszenia. Na terenie Gminy Miejskiej Człuchów nie ma firm zatrudniających powyżej 1000 osób, są natomiast 3 podmioty zatrudniające powyżej 250 osób.

Tabela 4. Podmioty gospodarki narodowej wg rejestru REGON 2007 w Gminie Miejskiej Człuchów klasyfikowane wg liczby zatrudnionych w latach 2010–2015.

Liczba zatrudnionych	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1–9	2 278	2 145	2 137	2 114	2 105	2 076
10–49	91	87	78	77	74	75
50–249	27	26	26	24	24	24
250–999	3	3	3	3	3	3
1000 i więcej	0	0	0	0	0	0
Ogółem	2 399	2 261	2 244	2 218	2 206	2 178

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych www.stat.gov.pl.

Tabela 5. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą wg sekcji PKD 2007 w latach 2012–2015.

Dział gospodarki wg PKD 2007	2012	2013	2014	2015	Zmiana 2012– 2015
OGÓŁEM	1 683	1 648	1 626	1 591	–92
w tym:					
Sekcja A ROLNICTWO, LEŚNICTWO, ŁOWIECTWO I RYBACTWO	27	27	19	18	–9
Sekcja B GÓRNICTWO I WYDOBYWANIE	1	1	0	0	–1
Sekcja C PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE	143	137	139	132	–11
Sekcja D WYTWARZANIE I ZAOPATRYWANIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ, GAZ, PARĘ WODNĄ, GORĄCĄ WODĘ I POWIETRZE DO UKŁADÓW KLIMATYZACYJNYCH	0	0	0	0	0
Sekcja E DOSTAWA WODY; GOSPODAROWANIE ŚCIEKAMI I ODPADAMI ORAZ DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z REKULTYWACJĄ	3	5	4	3	0
Sekcja F BUDOWNICTWO	233	227	216	225	–8
Sekcja G HANDEL HURTOWY I DETALICZNY; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, WŁĄCZAJĄC MOTOCYKLE	524	511	506	488	–36
Sekcja H TRANSPORT I GOSPODARKA MAGAZYNOWA	128	128	126	121	–7
Sekcja I DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZAKWATEROWANIEM I USŁUGAMI GASTRONOMICZNYMI	56	58	60	56	0
Sekcja J INFORMACJA I KOMUNIKACJA	28	30	31	26	–2
Sekcja K DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA I UBEZPIECZENIOWA	95	88	85	80	–15
Sekcja L DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OBSŁUGĄ RYNKU NIERUCHOMOŚCI	16	16	15	17	1
Sekcja M DZIAŁALNOŚĆ PROFESJONALNA, NAUKOWA I TECHNICZNA	146	140	140	136	–10

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI ŚRÓDMIEŚCIA W CZŁUCHOWIE

Sekcja N DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE USŁUG ADMINISTROWANIA I DZIAŁALNOŚĆ WSPIERAJĄCA	37	38	41	39	2
Sekcja O ADMINISTRACJA PUBLICZNA I OBRONA NARODOWA; OBOWIĄZKOWE ZABEZPIECZENIA SPOŁECZNE	0	0	0	0	0
Sekcja P EDUKACJA	44	41	41	42	-2
Sekcja Q OPIEKA ZDROWOTNA I POMOC SPOŁECZNA	112	111	116	121	9
Sekcja R DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z KULTURĄ, ROZRYWKĄ I REKREACJĄ	16	17	18	14	-2
Sekcje S, T POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA, GOSPODARSTWA DOMOWE ZATRUDNIAJĄCE PRACOWNIKÓW; GOSPODARSTWA DOMOWE PRODUKUJĄCE WYROBY I ŚWIADCZĄCE USŁUGI NA WŁASNE POTRZEBY,	74	73	69	73	-1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych www.stat.gov.pl.

Dominującymi rodzajami działalności gospodarczej w Gminie Miejskiej Człuchów wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą są:

- handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (Sekcja G) – **30,67%** wszystkich osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą,
- budownictwo (Sekcja F) – **14,14%** wszystkich osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą,
- działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (Sekcja M) – **8,55%** wszystkich osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą,
- przetwórstwo przemysłowe (Sekcja C) – **8,3%** wszystkich osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą.

Na przestrzeni 4 lat prawie wszystkie rodzaje działalności zanotowały spadek liczby osób prowadzących działalność gospodarczą, przy czym największy spadek wystąpił w Sekcji A – ROLNICTWO, LEŚNICTWO, ŁOWIECTWO I RYBACTWO, gdzie ubyło 30% podmiotów. Kolejnymi sekcjami, w których nastąpił wyraźny spadek liczby podmiotów są Sekcja K –

działalność finansowa i ubezpieczeniowa, w której ubyłło 15,8 % podmiotów „Seksja C – przetwórstwo przemysłowe – 7,69 % oraz sekcja J – informacja i komunikacja – 7,0%.

Tylko trzy rodzaje działalności zanotowały wzrost liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Największy wzrost wystąpił w Sekcji Q – opieka zdrowotna i pomoc społeczna, w której liczba podmiotów wzrosła o 8% (o 9 podmiotów więcej niż w roku 2012). W sekcjach N oraz L co prawda wystąpił wzrost liczby podmiotów, ale nie można mówić tu o stałej tendencji, gdyż zmiana dotyczy 2 podmiotów w przypadku Sekcji N oraz 1 podmiotu w przypadku Sekcji L.

Tabela 6. Podmioty gospodarki narodowej ogółem w mieście Człuchów w latach 2010–2015.

wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
podmioty gospodarki narodowej ogółem	2 399	2 261	2 244	2 218	2 206	2 178
sektor publiczny - ogółem	90	90	87	86	86	84
sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	62	63	66	65	63	62
sektor publiczny - spółki handlowe	3	3	2	2	2	2
sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego, gospodarstwa pomocnicze	1	-	-	-	-	-
sektor prywatny - ogółem	2 309	2 171	2 157	2 132	2 120	2 092
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	1 864	1 716	1 683	1 648	1 626	1 591
sektor prywatny - spółki handlowe	84	90	90	90	92	95
sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	13	13	13	13	14	15
sektor prywatny - spółdzielnie	12	11	11	11	10	10
sektor prywatny - fundacje	1	1	1	1	2	2
sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	52	53	54	56	58	59

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych www.stat.gov.pl.

Tabela 7. Podmioty nowo zarejestrowane wg grup sekcji PKD 2007 w Gminie Miejskiej Człuchów w latach 2010–2015.

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ogółem	189	131	145	139	147	107
w tym:						
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	2	1	2	0	2	1
przemysł i budownictwo	38	34	38	37	36	29
pozostała działalność	149	96	105	102	109	77

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych www.stat.gov.pl.

Tabela 8. Podmioty wyrejestrowane wg grup sekcji PKD 2007 w Gminie Miejskiej Człuchów w latach 2010–2015.

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ogółem	139	254	145	149	143	131
w tym:						
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	0	0	0	1	1	2
przemysł i budownictwo	36	76	33	43	44	24
pozostała działalność	103	178	112	105	98	105

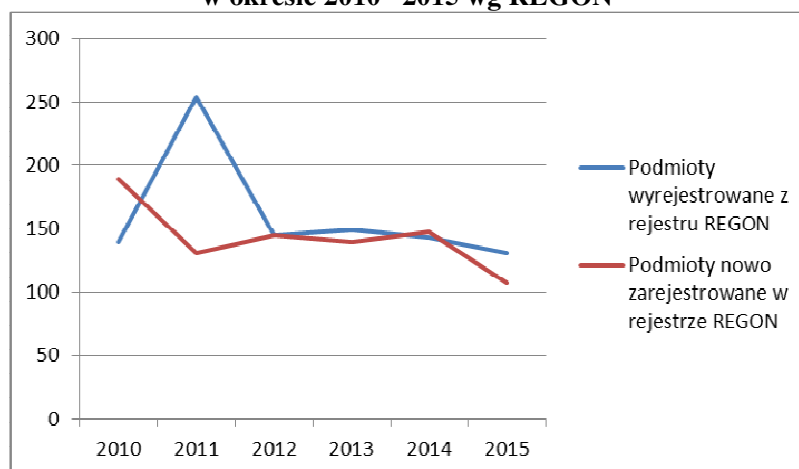
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych www.stat.gov.pl.

Tabela 9. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w rejestrze REGON i wyrejestrowane z rejestru REGON wg grup sekcji PKD 2007 w latach 2010–2015.

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Podmioty wyrejestrowane z rejestru REGON	139	254	145	149	143	131
Podmioty nowo zarejestrowane w rejestrze REGON	189	131	145	139	147	107

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych www.stat.gov.pl.

Rycina 3. Podmioty wyrejestrowane i zarejestrowane w okresie 2010–2015 wg REGON

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych www.stat.gov.pl.

Rok 2010 był ostatnim rokiem, w którym liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej znacząco przewyższała liczbę podmiotów wyrejestrowanych z rejestru REGON 2007. W 2011 r. nastąpił największy spadek liczby podmiotów tzn. liczba podmiotów wyrejestrowanych znacznie przewyższyła liczbę podmiotów nowo zarejestrowanych (różnica o 50 podmiotów). Od tego czasu występuje stała tendencja spadkowa. Jedynie w roku 2014 liczba nowo zarejestrowanych podmiotów przewyższyła liczbę tych wyrejestrowanych, jednak

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI ŚRÓDMIEŚCIA W CZŁUCHOWIE

ich niewielka ilość – 4 podmioty, nie zmienia niekorzystnej sytuacji w sferze gospodarczej, tym bardziej, że rok 2015 przyniósł kolejny spadek – o 24 podmioty.

Tabela 10. Podmioty gospodarki narodowej wyrejestrowane z rejestru REGON wg sektorów własnościowych.

wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
podmioty gospodarki narodowej ogółem	139	254	145	149	143	131
sektor publiczny - ogółem	0	0	1	0	4	4
sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	0	0	0	0	4	4
sektor publiczny - przedsiębiorstwa państwowe	0	0	0	0	0	0
sektor publiczny - spółki handlowe	0	0	1	0	0	0
sektor publiczny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	0	0	0	0	0	0
sektor prywatny - ogółem	139	254	144	149	139	127
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	134	249	139	147	136	126
sektor prywatny - spółki handlowe	0	1	1	0	2	1
sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	0	0	0	0	0	0
sektor prywatny - spółdzielnie	1	1	0	0	0	0
sektor prywatny - fundacje	0	0	0	0	0	0
sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	1	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych www.stat.gov.pl.

Tabela 11. Struktura podmiotów gospodarczych funkcjonujących w Śródmieściu.

Lp.	Nazwa ulicy	Liczba podmiotów gospod.	Forma organizacyjna podmiotu	Branża
1.	Garbarska	2	jednoosobowa działalność gospodarcza	lekarz, usługi sprzętowo–transportowe
2.	Jacka i Agatki	4	jednoosobowa działalność gospodarcza	usługi
3.	Nowaka–Jeziorańskiego	3	jednoosobowa działalność gospodarcza	lekarz, handel, usługi
4.	Osiedle Piastowskie	51	jednoosobowa działalność gospodarcza, mikroprzedsiębiorcy	działalność usługowa – 39 podmiotów; handel – 10 podmiotów; transport – 3 podmioty
5.	Osiedle Wazów	46	jednoosobowa działalność gospodarcza, mikroprzedsiębiorcy	4 lekarzy; handel – 5 podmiotów; usługi – 34 podmiotów ;

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI ŚRÓDMIEŚCIA W CZŁUCHOWIE

				transport – 3 podmioty
6.	Plac Bohaterów (78%)	14	jednoosobowa działalność gospodarcza, mikroprzedsiębiorcy	10 podmiotów usługi, 3 podmioty – handel, edukacja – 1 podmiot
7.	Sobieskiego	40	jednoosobowa działalność gospodarcza, mikroprzedsiębiorcy	15 lekarzy; 17 podmiotów – usługi; handel – 5 podmiotów; edukacja – 1 podmiot; transport – 2 podmioty
8.	Szczecińska (80%)	42	jednoosobowa działalność gospodarcza, mikroprzedsiębiorcy	12 lekarzy; 20 podmiotów – usługi; 9 podmiotów – handel; 1 podmiot – edukacja
9.	Średnia	22	jednoosobowa działalność gospodarcza, mikroprzedsiębiorcy	13 podmiotów – usługi; 5 lekarzy; 1 podmiot – gastronomia; 2 podmioty – handel; 1 podmiot – transport
10.	Łąkowa (21%)	13	jednoosobowa działalność gospodarcza, mikro przedsiębiorcy	6 lekarzy; 5 podmiotów – usługi; 2 podmioty – handel
11.	Traugutta (75%)	36	jednoosobowa działalność gospodarcza, mikroprzedsiębiorcy	24 podmioty – usługi; 3 lekarzy; 9 podmiotów – handel
RAZEM:		273		

Źródło: dane UM w Człuchowie.

3.3. Stowarzyszenia.

Stowarzyszenie to zorganizowana grupa ludzi, powstająca, aby wspólnie wspierać konkretne interesy, potrzeby jej członków lub przekonania. Członkostwo jest w nich dobrowolne i nie uzyskuje się go z racji urodzenia. Najważniejszą cechą stowarzyszeń jest niezależność od państwa. Cele i założenia stowarzyszenia oraz jego struktura muszą zostać sformułowane w statucie i zaakceptowane przez sąd.

Każdy obywatel ma prawo stworzyć stowarzyszenie lub do niego należeć. Z racji członkostwa nie uzyskuje żadnych zysków, ponieważ z założenia stowarzyszenie nie stawia sobie celów zarobkowych. Najczęściej tworzy się je natomiast dla celów dotyczących pomocy społecznej, działalności charytatywnej, podtrzymywania tradycji narodowej, upowszechniania oświaty i edukacji społecznej, wspomagania rozwoju społeczności lokalnych.

Na terenie Gminy Miejskiej Człuchów działa 59 stowarzyszeń i organizacji społecznych oraz dwie fundacje. Tylko 5 organizacji posiada status organizacji pożytku publicznego.

Tabela 12. Organizacje posiadające status OPP.

Numer KRS	Nazwa	Adres
0000123653	MKS PIAST AGROCHEM CZŁUCHÓW	Szkolna 1 77-300 Człuchów
0000201092	YACHT KLUB CZŁUCHÓW	Wojska Polskiego 62 77-300 Człuchów
0000270135	CZŁUCHOWSKIE STOWARZYSZENIE PRZYJACIÓŁ HOSPICJUM	Szczecińska 16 77-300 Człuchów
0000154454	TOWARZYSTWO OPIEKI NAD ZWIERZĘTAMI ODDZIAŁ W CZŁUCHOWIE	Zamkowa 5 77-300 Człuchów
000069581	CZŁUCHOWSKIE KOŁO TOWARZYSTWA POMOCY IM. ŚW. BRATA ALBERTA	Średnia 14 77-300 Człuchów

Źródło: dane UM w Człuchowie.

Liczba stowarzyszeń i organizacji społecznych w Człuchowie w latach 2010–2015 wzrosła o 7 podmiotów, a liczba fundacji o 1. Jest to pozytywny aspekt samoorganizacji się społeczeństwa. Wzrost liczby organizacji przy spadającej liczbie mieszkańców, świadczy o wzrastających potrzebach w zakresie udziału w życiu społecznym, potrzebie uczestnictwa w grupie, chęci niesienia pomocy lub rozwijania zainteresowań i sprawności fizycznej.

Tabela 13. Wykaz fundacji zarejestrowanych na terenie Człuchowa.

Numer KRS	Nazwa	Adres
0000506583	FUNDACJA KREATYW	Plac Bohaterów 2 77-300 Człuchów
0000270072	"ARKADIA – EKO"	Kordeckiego 11 /A 77-300 Człuchów

Źródło: dane UM w Człuchowie.

Stowarzyszenia posiadające osobowość prawną są zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym, stowarzyszenia kultury fizycznej oraz uczniowskie kluby sportowe, nieprowadzące działalności gospodarczej zarejestrowane są w rejestrze prowadzonym przez Starostę Człuchowskiego. Istnieją również stowarzyszenia zwykłe, które są uproszczoną formą stowarzyszenia. Są to organizacje nieposiadające osobowości prawnej, zarejestrowane są również w rejestrach prowadzonych przez starostę. Często stowarzyszenia zwykłe wykazują się dużą aktywnością, jak ma to miejsce w przypadku stowarzyszeń zwykłych działających na terenie Człuchowa:

- Towarzystwo Miłośników Ziemi Człuchowskiej (al. Wojska Polskiego 1, Człuchów)
- Stowarzyszenie Emerytowanych Nauczycieli „Tysiąclatka” (ul. Szkolna 3, Człuchów)
- Stowarzyszenie „Klub Emerytów Jedyńka” (ul. Średnia 4a, Człuchów)
- Klub Mieszkańca „Za Mostkiem” (ul. Słowackiego 8/6, Człuchów)
- Klub „Transportowiec” w Człuchowie (ul. Sobieskiego, Człuchów)
- Klub Seniora „Róża” (ul. Traugutta 2, Człuchów).

Większość stowarzyszeń z siedzibą w obszarze rewitalizacji posiada adres w Miejskim Domu Kultury, co świadczy o tym, że instytucja ta pełni, poza funkcjami statutowymi, funkcję inkubatora organizacji pozarządowych, udostępniając miejsce na siedzibę tych organizacji, a także udzielając wsparcia lokalowego i organizacyjnego. W dniu 25 listopada 2015 r. w MDK odbyło się IV Powiatowe Forum Organizacji Pozarządowych, na którym omówiono programy współpracy organizacji pozarządowych z władzami samorządowymi oraz przedstawiono przykłady dobrych praktyk i sukcesów organizacji pozarządowych.

3.4. Usługi społeczne.

W szerokim ujęciu usługi społeczne to: „wszystkie działania i administracje, które zajmują się społecznymi potrzebami obywateli, czyli transfery pieniężne, usługi opieki zdrowotnej, edukacja, osobiste usługi społeczne, usługi opiekuńcze, usługi mieszkaniowe, usługi zatrudnieniowe i wyspecjalizowane usługi dla różnych grup docelowych (dzieci, nadużywający substancji psychoaktywnych, ludzie z problemami psychospołecznymi itp.). W ujęciu wąskim są to: „świadczenia w naturze w przeciwieństwie do świadczeń pieniężnych, które zasadniczo odnoszą się do opieki nad dziećmi, osobami starszymi i niepełnosprawnymi oraz do wyspecjalizowanych usług związanych z profesją pracy socjalnej”.

Jak wynika z diagnozy i wniosków z analizy sytuacji w obszarze polityki społecznej zawartych w Strategii Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego na lata 2014–2020 w województwie pomorskim zauważalne jest pogłębiające się zjawisko starzenia społeczeństwa, wzrost bezrobocia i innych dysfunkcji zaburzających prawidłowe funkcjonowanie rodziny, odnotowujemy również utrudniony dostęp do niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości usług socjalnych (społecznych, zdrowotnych, rehabilitacyjnych, opiekuńczych) świadczonych w interesie ogólnym, zwłaszcza w zakresie inwestycji w infrastrukturę społeczną województwa, w szczególności przeznaczoną dla dzieci i młodzieży. Zbyt mało uwagi poświęca się także

promowaniu przejścia z usług instytucjonalnych do usług profilaktycznych na poziomie społeczności lokalnych.

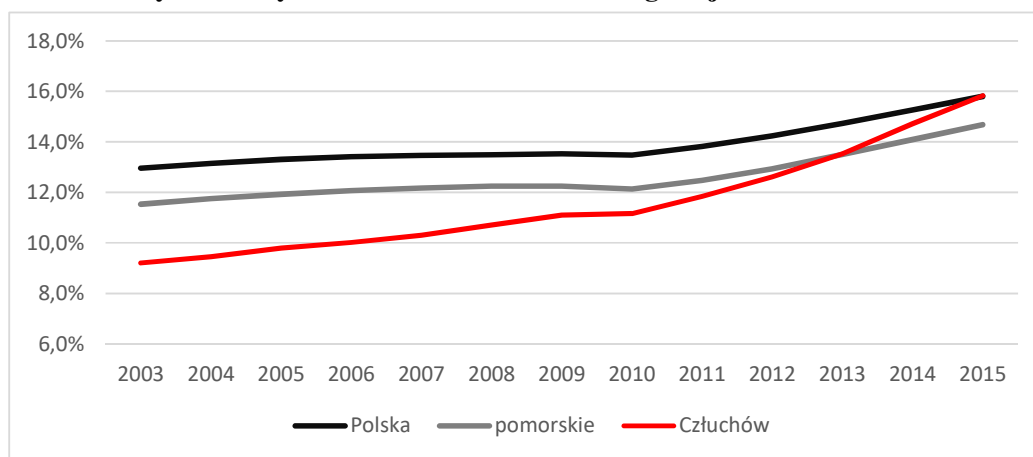
Z analizy danych w zakresie demografii wynika, że ogólna liczba mieszkańców Gminy Miejskiej Człuchów maleje. W stosunku do lat poprzednich obserwujemy następujące zmiany w strukturze ludności:

- zmniejsza się liczba urodzeń,
- zmniejsza się liczba osób w wieku produkcyjnym,
- zwiększa się liczba osób w wieku poprodukcyjnym.

Zmiany te należy uznać za niekorzystny trend demograficzny. Potwierdza to Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Człuchowa na lata 2014–2020. Tendencja ta nie jest jednak charakterystyczna tylko dla Człuchowa, ale dotyczy całego kraju. Zgodnie z przewidywaniami GUS proces starzenia się ludności będzie postępował w następnych latach, a szczególnie gwałtowny będzie po 2020 roku.

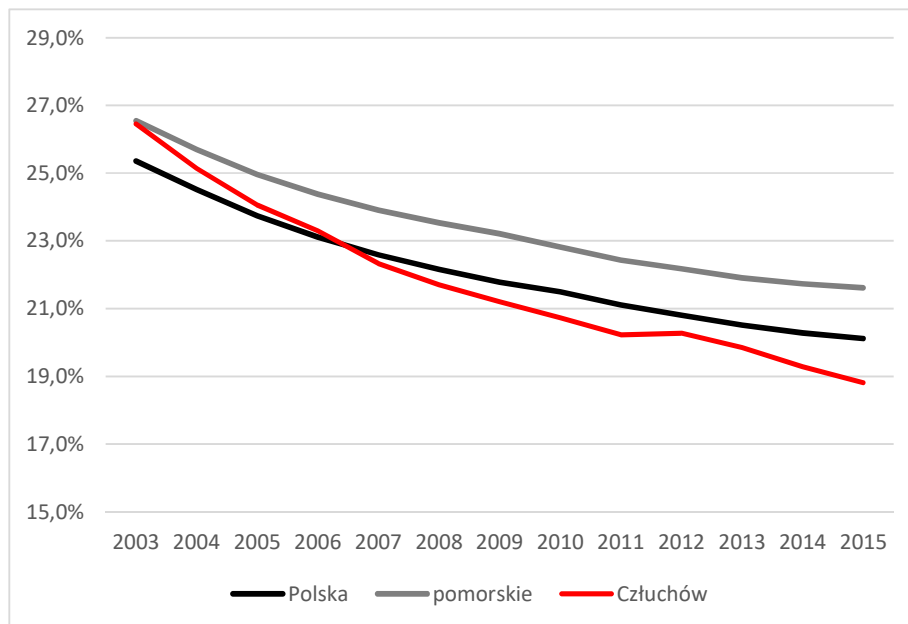
W ostatnich latach nastąpił wzrost liczby dzieci umieszczanych w rodzinach zastępczych „obserwuje się systematyczny wzrost wskaźnika dzieci umieszczanych poza rodziną”. Wniosek taki wypływa ze Strategii Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego na lata 2014–2020, w której stwierdzono, że w województwie pomorskim: w 2011 r. ogólna liczba dzieci w rodzinach zastępczych zwiększyła się o 458 w porównaniu do 2005 r.; natomiast w placówkach opiekuńczo–wychowawczych zwiększyła się w tym okresie o 174.

Rycina 4. Dynamika udziału osób 65+ w ogólnej liczbie ludności.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych www.stat.gov.pl.

Rycina 5. Dynamika udziału osób w wieku 19 lat i mniej w ogólnej liczbie ludności.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych www.stat.gov.pl.

Od dnia wejścia w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, co roku wzrasta liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej.

Tabela 14. Dane dotyczące dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej – Gmina Miejska Człuchów.

Rok	Łączna liczba dzieci	Rodzina zastępcza	Placówka opiekuńczo-wychowawcza
2012	11	7	4
2013	14	10	4
2014	15	12	3
2015	18	14	4

Źródło: opracowanie własne MOPS.

Tabela 15. Dane dotyczące rodzin współpracujących z asystentem rodziny.

Rok	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	Liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny	Liczba dzieci, które powróciły do rodziny biologicznej
2013	38	84	1
2014	34	75	0
2015	35	77	4

Źródło: opracowanie własne MOPS.

Tabela 16. Dane dotyczące prowadzenia procedury "Niebieskiej Karty" – Gmina Miejska Człuchów.

Rok	Liczba Niebieskich Kart			Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarne	Liczba posiedzeń grup roboczych
	Ogólna liczba prowadzonych "Niebieskich kart"	Liczba rodzin, w strukturach których znajdują się tylko dorośli	Liczba rodzin, w strukturach których znajdują się dzieci		
2013	17	12	5	4	78
2014	41	26	15	3	113
2015	36	10	26	3	157

Źródło: opracowanie własne MOPS.

Jak wskazują powyższe dane, konieczne staje się podjęcie działań zmierzających do zwiększenia oferty usług społecznych skierowanych na zaspokojenie potrzeb dzieci i młodzieży, rodzin z problemami opiekuńczo-społecznymi oraz osób starszych.

IV. SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI

4.1. Metodologia opracowania.

Przystępując do prac nad wyznaczeniem obszarów zdegradowanych, zadbano o wiarygodne i miarodajne dane przedstawiające sytuację społeczno-gospodarczą, przestrzenną, techniczną i środowiskową każdej ulicy w mieście. Pozyskano informacje będące w posiadaniu instytucji odpowiedzialnych za kluczowe zadania z punktu widzenia zjawisk kryzysowych tj. Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Powiatowego Urzędu Pracy, Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej, spółdzielni mieszkaniowych, policji oraz Urzędu Miejskiego w zakresie danych demograficznych. Ze względu na fakt, że większość statystyk prowadzona jest w układzie całego miasta, czy wręcz powiatu, niezbędne stało się indywidualne podejście do zebrania danych i wykonanie „ręcznej pracy” poprzez przeanalizowanie indywidualnych „kartotek”, „baz danych” i przypisanie osób do wszystkich ulic miasta. Zebrany w ten sposób materiał stworzył możliwość analizowania każdej ulicy z osobna oraz utworzonych na dalszym etapie jednostek urbanistycznych.

Pozyskano w ten sposób szeroki wachlarz informacji na temat sytuacji społeczno-gospodarczej, przestrzennej, środowiskowej i technicznej na poszczególnych ulicach miasta, jak np. liczba: budynków (wg bazy adresowej), osób zameldowanych, osób zamieszkałych, bezrobotnych, osób w wieku produkcyjnym, dzieci w wieku szkolnym i przedszkolnym, osób

w wieku powyżej siedemdziesiątego roku życia, liczba kobiet i mężczyzn na poszczególnych ulicach, kobiet i mężczyzn w wieku poprodukcyjnym. Zebrane informacje pozwoliły również ustalić: liczbę bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej, z wykształceniem wyższym, z wykształceniem zawodowym lub niższym, liczbę bezrobotnych pozostających bez pracy powyżej jednego roku, liczbę zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej. Podsumowano także dane dotyczące: liczby przestępstw w kategoriach „bójka i pobicie”, czy „kradzież z włamaniem”, liczbę przestępstw ogółem, a także dane dotyczące budynków mieszkalnych, jak np.: liczba budynków wybudowanych przed rokiem 1970, przeciętna powierzchnia użytkowa lokali, wielkość zadłużenia, liczba budynków wymagających remontu. Duże znaczenie dla opracowania miały również dane prezentujące skalę pomocy społecznej, jak np.: liczba rodzin objętych pomocą MOPS, liczba osób w rodzinach objętych pomocą MOPS, suma wysokości pomocy społecznej, wielkość zasiłków w przeliczeniu na rodzinę. Istotne były również inne wielkości, jak np.: liczby dotyczące działalności gospodarczej, wysokość przypisu podatkowego, powierzchnia terenów zielonych, liczba nieruchomości deklarujących selektywną zbiórkę odpadów, itp.

Bazując na Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Człuchowa (uchwała nr LIII/306/2009 Rady Miejskiej w Człuchowie z dnia 25 listopada 2009 r.), historycznych podziałach oraz strukturze tkanki miejskiej wyznaczono 14 jednostek urbanistycznych, do których przypisane są poszczególne ulice w mieście. Każda z 14 jednostek została scharakteryzowana za pomocą w/w danych pozyskanych z poszczególnych instytucji. Mając na uwadze spójność funkcjonalną obszarów wyznaczono granice jednostek. Każda z tych jednostek została poddana analizie zróżnicowania wewnątrzmijskiego w czterech podsystemach: społeczno-gospodarczym, przestrzennym, technicznym i środowiskowym z wykorzystaniem wskaźników obligatoryjnych i fakultatywnych określonych przez „Wytyczne dotyczące programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach RPO WP na lata 2014–2020”.

Zestawiono wszystkie wskaźniki i dokonano oceny. Każdy wskaźnik oceniano w zakresie odchyień od wartości referencyjnych tj. średniej dla województwa pomorskiego w przypadku wskaźników kluczowych (obligatoryjnych) i średniej dla miasta w przypadku wskaźników fakultatywnych. Podliczono wskaźniki, które spełniły warunek „odchylenia”, suma wskaźników kluczowych i fakultatywnych stworzyła liczbę punktów, którą otrzymała każda jednostka.

Obszar, który uzyskał największą liczbę punktów jest obszarem w najgorszej sytuacji pod względem zjawisk kryzysowych i to on właśnie w pierwszej kolejności wymaga interwencji.

4.2. *Jednostka urbanistyczna Śródmieście.*

Obszar zdegradowany, który będzie podlegał rewitalizacji został wyznaczony za pomocą obiektywnych i weryfikowalnych wskaźników oraz przyjęty uchwałą Rady Miejskiej w Człuchowie nr XIX.134.2016 z dnia 27 kwietnia 2016 r.

Zgodnie z art.14 ust. 2 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. 2017. 1023 t.j. z 2017.05.26 gminny program rewitalizacji jest sporządzany dla obszaru rewitalizacji wyznaczonego w drodze uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. W przypadku Gminy Miejskiej Człuchów jest to obszar pod nazwą „Śródmieście”.

Jest to jednostka urbanistyczna, w której dominującą funkcją jest zabudowa usługowo–mieszkalna. Śródmieście zamieszkują 3062 osoby, co stanowi 26% ogólnej liczby ludności. Obszar ten zajmuje powierzchnię ok. 35 ha, co stanowi 2,74% ogólnej powierzchni miasta, w jego skład wchodzi ulice: Garbarska, Jacka i Agatki, Jana Nowaka–Jeziorańskiego, Osiedle Piastowskie, Osiedle Wazów, Plac Bohaterów (78%), Sobieskiego, Szczecińska (80%), Średnia, Łąkowa (21%), Traugutta (75%). Obszar zlokalizowany jest w znacznej części historycznego „przedmieścia południowego”, które rozwinęło się z początkiem XVI w. w rejonie dzisiejszej ulicy Traugutta i Szczecińskiej oraz w części historycznego osiedla zachodniego, które powstało po roku 1810.

Analizując demografię obszaru ustalono, że w 2013 r. zameldowanych było na nim 3437 osób. Struktura demograficzna przedstawiała się następująco: dzieci 349 osób, z czego w wieku szkolnym 275, w wieku przedszkolnym – 74. Osoby dorosłe zameldowane w Śródmieściu to 3088 osób, w tym kobiety to 1887 osób, a mężczyźni – 1557. Spośród 3437 osób zameldowanych 2270 to osoby w wieku produkcyjnym, a 941 mieszkańców obszaru – osoby w wieku poprodukcyjnym. Wśród nich 650 osób stanowiły kobiety, a 291 mężczyźni. Liczba ludności powyżej siedemdziesiątego roku życia to 397 osób. Obszar rewitalizacji charakteryzuje się przewagą osób dorosłych (89,9%), dzieci stanowią jedynie 10,15% ogółu mieszkańców obszaru. W ogólnej liczbie mieszkańców osoby dorosłe będące w wieku produkcyjnym stanowią 80,6%.

Porównując dane dotyczące liczby osób w wieku poprodukcyjnym i liczby dzieci obszaru stwierdza się jednoznacznie, że dzieci na obszarze Śródmieścia jest dwa razy mniej niż seniorów.

Zestawienie to prezentuje, z jakimi problemami boryka się obszar rewitalizacji, są to: niedobory towarzyszące najmłodszej i najstarszej grupie mieszkańców, i to zarówno w sferze problemów infrastrukturalnych, jak i w sferze usług społecznych właściwych dla danego wieku. Jedna i druga grupa mieszkańców obszaru to osoby, które wymagają dostosowania funkcji miejskich do potrzeb ich wieku. Przy sporządzaniu delimitacji obszarów zaobserwowano jeszcze jeden problem właściwy zarówno dla całego miasta jak i obszaru Śródmieścia. Związany jest on z liczbą osób faktycznie zamieszkujących Śródmieście. Dane zaewidencjonowane w ramach „systemu deklaracji śmieciowych” dowodzą, że liczba ludności zamieszkującej Śródmieście odbiega od liczby ludności zameldowanej. Liczba osób faktycznie zamieszkujących jest niższa i wynosi 3062 osoby, 375 osób z tego obszaru zameldowanych jest w mieście, jednak w Człuchowie nie przebywa.

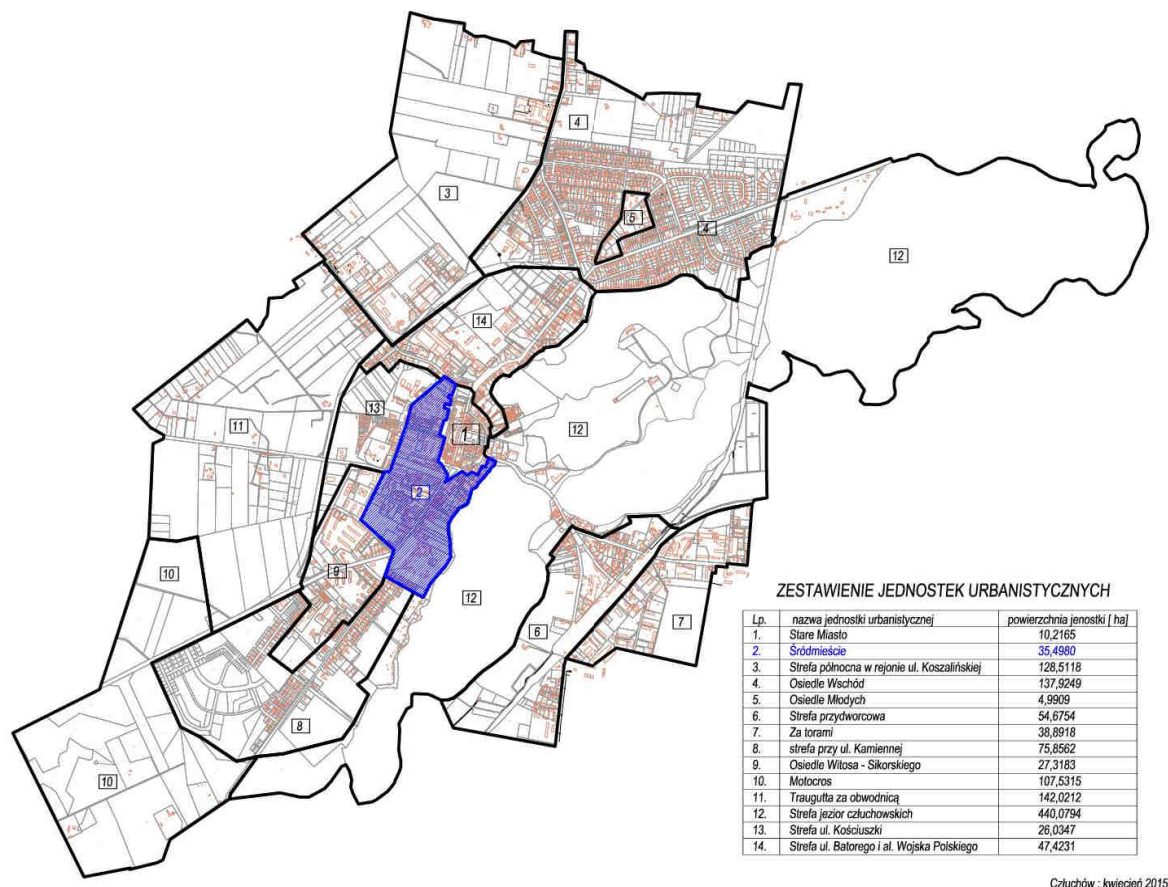
Świadczy to o odpływie miejscowej ludności do większych ośrodków, co często związane jest z pozostawaniem w nich po upływie okresu studiów. Ogromnym wyzwaniem staje się wypromowanie mechanizmów powodujących, że młodzi ludzie będą wracali do rodzinnego miasta, do miejsca w którym wzrastali. Wiąże się z tym faktem wzrost dzietności i poprawa niekorzystnych proporcji pomiędzy najmłodszą i najstarszą grupą mieszkańców. Ze względu na znaczącą różnicę w liczbie mieszkańców obszaru Śródmieścia, zameldowanych i faktycznie mieszkających, do analiz przy wyznaczaniu obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji przyjęto liczbą osób faktycznie zamieszkujących obszar. Brano również pod uwagę inne wskaźniki społeczne, gospodarcze i przestrzenne.

Na obszarze Śródmieścia zdiagnozowano problemy: społeczno-gospodarcze, przestrzenne, techniczne i środowiskowe. Szczegółowa analiza zawarta została w raporcie z delimitacji obszarów stanowiącym załącznik do uchwały Rady Miejskiej w Człuchowie nr XIX.134.2016 z dnia 27 kwietnia 2016 r.

W świetle wartości wskaźników określonych w delimitacji jednostka Śródmieście jest obszarem, w którym obserwujemy zjawiska kryzysowe w sferze społecznej (7 na 8 wskaźników o wartości gorszej niż średnia dla woj. pomorskiego lub Gminy Miejskiej Człuchów), gospodarczej (5 na 5 wskaźników o wartości gorszej niż średnia dla woj. pomorskiego lub Gminy Miejskiej Człuchów) i przestrzennej (2 na 3 wskaźniki o wartości gorszej niż średnia dla woj. pomorskiego lub Człuchowa).

Pogłębieniem badań nad skalą zjawisk negatywnych przeprowadzonych na etapie diagnozy delimitacyjnej była analiza problemowa przeprowadzona w ramach dwudniowych warsztatów strategicznych z interesariuszami rewitalizacji, które omówiono w dalszej części dokumentu oraz analizy wewnętrzne zespołu ds. opracowania gminnego programu rewitalizacji.

Rycina 6. Położenie Śródmieścia na tle pozostałych jednostek urbanistycznych Gminy Miejskiej Człuchów.

Źródło: opracowanie własne UM w Człuchowie.

4.3. Analiza negatywnych zjawisk.

4.3.1. Zjawiska społeczne.

Pomoc społeczna

Główne przyczyny przyznawania świadczeń w ramach pomocy społecznej to: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, alkoholizm. Należy podkreślić, iż wiele z wymienionych przyczyn udzielenia pomocy, występuje w jednej rodzinie równocześnie

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI ŚRÓDMIEŚCIA W CZŁUCHOWIE

(np.: ubóstwo + niepełnosprawność + bezrobocie + bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych).

Tabela 17. Pomoc społeczna w Śródmieściu na tle Gminy Miejskiej Człuchów.

Rodzaj świadczenia	2013		2014		2015	
	<i>Gm. Miejska Człuchów</i>	<i>Śródmieście</i>	<i>Gm. Miejska Człuchów</i>	<i>Śródmieście</i>	<i>Gm. Miejska Człuchów</i>	<i>Śródmieście</i>
Zasiłki stałe	141	40	132	35	130	30
Zasiłki okresowe	247	59	218	56	208	56
Zasiłki celowe	361	72	333	68	309	68
Program dożywianie	764	94	714	94	633	91
Schronienie	19	19	20	20	19	19
Usługi opiekuńcze	55	30–55%	60	29–48%	56	23–41 %
Wsparcie asystenta rodziny	38	7–18%	34	12–35%	35	14–40%

Źródło: opracowanie własne MOPS.

Jak wskazują powyższe dane, liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych pomocy społecznej przedstawia się podobnie na całym terytorium miasta. Istotna różnica w danych dotyczących całego miasta oraz rejonu Śródmieścia występuje w zakresie pomocy dla osób bezdomnych, usług opiekuńczych oraz wsparcia asystenta rodziny. Z uwagi na fakt, że na terenie Śródmieścia znajduje się Noclegownia dla osób bezdomnych, to właśnie w tym rejonie głównie koncentrują się osoby bezdomne. Ponadto obok korzystania z Noclegowni, część osób bezdomnych przebywa również w rejonie Śródmieścia: na ławkach na Placu Bohaterów, Starym Cmentarzu oraz w okolicach szpitala na ul. Szczecińskiej. Usługi opiekuńcze dla osób starszych i niepełnosprawnych świadczone na terenie Śródmieścia stanowią ponad **40%** wszystkich usług opiekuńczych świadczonych w mieście (w 2013 r. – 55%, 2014 r. – 48%, 2015 r. – 41%). Podobnie przedstawia się sytuacja w zakresie wsparcia asystenta rodziny – to w rejonie Śródmieścia zamieszkuje najwięcej rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi objętych wsparciem asystenta rodziny (w 2013 r. – 18%, 2014 r. – 35%, 2015 r. – 40%).

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI ŚRÓDMIEŚCIA W CZŁUCHOWIE

Tabela 18. Liczba rodzin zamieszkałych na obszarze Śródmieścia objętych pomocą społeczną w latach 2013–2015 na tle Gminy Miejskiej Człuchów wg kryterium przyczyny udzielenia pomocy.

	2013			2014			2015		
	Gm. Miejska Człuchów	Śródmieście		Gm. Miejska Człuchów	Śródmieście		Gm. Miejska Człuchów	Śródmieście	
Osoby i rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia									
Liczba rodzin	573	108	18,8%	481	93	19,3%	450	98	21,7%
Liczba osób w rodzinach	1181	214	18,1%	939	187	19,9%	888	196	22%
Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie									
Liczba rodzin	646	110	17,2%	534	93	17,4%	479	98	20,4%
Liczba osób w rodzinach	948	218	22,9%	855	187	21,87%	757	196	25,89%
Powody udzielenia pomocy i wsparcia									
Ubóstwo									
Liczba rodzin	383	92	24%	320	79	24,6%	345	77	22,3%
Liczba osób w rodzinach	815	165	20,2%	665	162	24,3%	745	151	20,2%
Bezrobocie									
Liczba rodzin	282	60	21,2%	245	49	20%	218	55	25,22%
Liczba osób w rodzinach	693	142	20,4%	605	112	18,51%	566	132	23,3%
Niepełnosprawność									
Liczba rodzin	235	49	20,8%	227	46	20,2%	233	44	18,8%
Liczba osób w rodzinach	415	79	19%	382	85	22,2%	395	71	17,9%
Długotrwała lub ciężka choroba									
Liczba rodzin	292	68	23,2%	274	56	20,4%	263	47	17,87%
Liczba osób w rodzinach	510	124	24,3%	472	115	24,3%	440	88	20%
Bezradność (problemy)									
Liczba rodzin	79	8	10,1%	68	7	10,2%	59	7	11,8%
Liczba osób w rodzinach	298	35	11,7%	258	29	11,2%	217	26	11,9%
Alkoholizm									
Liczba rodzin	63	9	14,2%	59	11	18,6%	60	9	15%
Liczba osób w rodzinach	78	12	15,3%	76	13	17,1%	80	13	16,2%
Narkomania									
Liczba rodzin	0	0		1	0		0	0	
Liczba osób w rodzinach	0	0		1	0		0	0	

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI ŚRÓDMIEŚCIA W CZŁUCHOWIE

Potrzeba ochrony macierzyństwa									
Liczba rodzin	25	0	8	0	0	0			
Wielodzietność									
Liczba rodzin	29	8	27,5%	30	6	20%	18	5	27,7%
Bezdomność									
Liczba rodzin	23	23	100%	26	26	100%	26	26	100%
Liczba osób w rodzinach	23	23	100%	26	26	100%	29	29	100%
Opuszczenie zakładu karnego									
Liczba rodzin	4	0	8	0	4	0			
Liczba osób w rodzinach	7	0	13	0	4	0			
Przemoc w rodzinie – ofiary przemocy									
Liczba rodzin	13	1	16	0	5	0			
Liczba osób w rodzinach	39	0	44	0	20	0			

Źródło: opracowanie własne MOPS.

Powyższa tabela dotyczy liczby rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2013, 2014, 2015 – według przyczyn jej udzielania – Śródmieście na tle Gminy Miejskiej Człuchów. Jak wskazują dane zawarte w tabeli (obszar zacieniony) dominujące powody udzielania pomocy i wsparcia rodzinom zamieszkałym na terenie Śródmieścia to: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, wielodzietność, bezdomność.

Niewystarczające jest również dostosowanie do współczesności, wykorzystanie, zagospodarowanie i funkcjonalność budynku Miejskiego Domu Kultury, co przekłada się na rodzaj i jakość proponowanych usług społecznych. W Śródmieściu nie obserwuje się braku dostępu do podstawowych usług, jednak jakość części z nich jest niska lub dostępność jest niewystarczająca w stosunku do potrzeb.

Wyzwaniem staje się nadążanie za zmieniającym się światem (nowoczesne technologie) oraz potrzebami dostosowania funkcji miejskich do potrzeb grup wiekowych mieszkańców, których liczebność wzrasta (seniorzy) lub maleje (dzieci). Wyraźnie zaznaczona przewaga osób z najstarszego pokolenia w stosunku do najmłodszych, powoduje, że odpowiedzieć trzeba zarówno na potrzeby właściwe dla wieku poprodukcyjnego, jak tego, który stanowi o przyszłości każdego miasta, czy jego wybranej części.

Pożądane są zatem rozwiązania wspierające najmłodszych w zakresie przystosowywania się do nowoczesnego świata jak również nabywania umiejętności radzenia sobie z jego

problemami i wyzwaniem. Radzenie sobie z akceptacją rówieśników, praca nad samooceną i celami życiowymi, inwestowanie w rozwój osobisty przez całe życie, umiejętność radzenia sobie ze stresem, świadomość własnej przyszłości w kontekście wyboru drogi życiowej i odnalezienia się na rynku pracy, czy radzenie sobie z własnymi odczuciami, nastrojami, kryzysami życiowymi to elementy, na które obecnie nie znajdzie się odpowiedzi w ofercie usług świadczonych najmłodszej grupie mieszkańców Śródmieścia. Lepiej zapobiegać niż leczyć, nie tylko w sferze zdrowotnej, ale również w sferze funkcjonowania w społeczeństwie.

Drugą grupą docelową, która wymaga zwiększonej uwagi ze względu chociażby na jej liczebność w Śródmieściu są seniorzy. Analizując możliwości zagospodarowania wolnego czasu przez tę grupę wiekową również odnosi się wrażenie, że wiele możliwości jeszcze nie zostało wykorzystanych. Mobilność tej grupy jest ograniczona zarówno przez niedomagania infrastruktury miejskiej, jak i przez coraz wyraźniej zanikające więzi międzypokoleniowe. Przepaść jaką stworzyły nowoczesne technologie, pomiędzy najmłodszymi i najstarszymi mieszkańcami często skutkuje zjawiskami niekorzystnymi zarówno dla jednej jak i drugiej grupy. Wyraża się to w takich zjawiskach jak: utrata kontaktu, odrzucenie, brak empatii, niekorzystanie z doświadczenia, a wręcz brak takiej umiejętności, niewystarczająca opieka, nieznajomość własnych korzeni, brak poczucia obowiązku względem osób zależnych, brak poczucia odpowiedzialności za drugiego człowieka niebędącego członkiem rodziny, szczególnie tego będącego w gorszej sytuacji i nieradzącego sobie w życiu, nastawienie tylko na korzyści materialne, czy wręcz traktowanie innych ludzi przedmiotowo.

Ogromnego znaczenia nabiera zainicjowanie wymiany międzypokoleniowej w takim stopniu, aby wszyscy czerpali z niej korzyści. Nie bez znaczenia jest również stworzenie możliwości wytrwania w jak najlepszym zdrowiu, sprawności umysłowej i fizycznej. Brakuje w tej dziedzinie zarówno infrastruktury miejskiej, jak i oferty. Można doszukać się jednostkowych zajęć, które mobilizowałyby tę grupę wiekową do pracy nad własnym organizmem, które kładłyby nacisk na profilaktykę chorób cywilizacyjnych każdej grupy wiekowej, dałyby możliwości „gimnastyki umysłu” i „gimnastyki ciała”, czy dawały świadomość zmian zachodzących w człowieku na poszczególnych etapach jego życia. Ich udział w życiu społecznym jest jednak niewystarczający. Wreszcie niewystarczająca jest też oferowana pomoc specjalistyczna, skierowana do osób, które bez wsparcia zewnętrznego nie mogą już funkcjonować.

Obecnie na terenie Gminy Miejskiej Człuchów realizowane są następujące usługi społeczne:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej – 7 pracowników socjalnych, 2 asystentów rodziny oraz 9 opiekunek środowiskowych i 3 opiekunki specjalistyczne,
- Świetlica dla dzieci i młodzieży – placówka wsparcia dziennego MOPS,
- Ognisko Wychowawcze TPD – placówka wsparcia dziennego TPD,
- Noclegownia dla osób bezdomnych – w strukturze MOPS,
- Środowiskowy Dom Samopomocy – jednostka organizacyjna Gminy Miejskiej Człuchów,
- Świetlica socjoterapeutyczna przy Centrum Konsultacyjno – Informacyjne ds. Uzależnień – w strukturze UM.

Nie funkcjonują usługi społeczne dedykowane konkretnie sprecyzowanej grupie z wybranego obszaru, który znajduje się w najgorszej sytuacji.

Na terenie miasta funkcjonują dwie placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży. Z uwagi na ograniczoną liczbę miejsc obie placówki obejmują pomocą jedynie część dzieci i młodzieży wymagającej tego rodzaju wsparcia. Wynika to z braku środków finansowych na adaptację, wyposażenie i prowadzenie nowej placówki. Na terenie Śródmieścia nie ma żadnej placówki wsparcia dziennego.

W zakresie wsparcia rodziny Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Człuchowie oferuje pomoc w formie pracy socjalnej realizowanej przez 7 etatowych pracowników socjalnych oraz wsparcie 2 etatowych asystentów rodziny. W zakresie zatrudnienia pracowników socjalnych miasto spełnia standardy zatrudnienia określone w ustawie o pomocy społecznej tj. 1 pracownik na 2 tys. mieszkańców. Natomiast w przypadku asystentów rodziny – bieżąca liczba rodzin, z którymi w tym samym czasie pracuje asystent rodziny, nie przekracza standardów określonych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. 15 rodzin na asystenta). Należy podkreślić, że z rozeznania pracowników socjalnych wynika, iż faktycznie wzrasta zapotrzebowanie na usługi asystentów rodziny ze względu na wzrost liczby rodzin dotkniętych problemami wychowawczo–opiekuńczymi, szczególnie takimi jak: uzależnienia, przemoc, niepełnosprawność. Największa liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny zamieszkuje właśnie na terenie Śródmieścia, co wskazuje na zwiększone zapotrzebowanie na tego typu usługi społeczne właśnie na tym obszarze.

W zakresie opieki i wsparcia dla osób starszych Gmina Miejska Człuchów realizuje usługi opiekuńcze średnio dla 67 środowisk, w tym 12 środowisk usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Zadania z tego zakresu realizuje łącznie 9 opiekunek środowiskowych (świadczących głównie tzw. usługi gospodarcze i pielęgnacyjne) oraz 3 opiekunki specjalistyczne (świadczące specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi). Zadanie w postaci usług jest realizowane w stopniu niewystarczającym – co prawda żadna z osób ubiegających się o tę formę usług nie otrzymała decyzji o odmowie świadczenia – niemniej przyznawana pomoc nie zaspokaja wszystkich potrzeb tych osób, które bardzo często wnioskują o przyznanie im dwukrotnie większej liczby godzin usług. Główną przyczyną takiej sytuacji jest brak środków finansowych na zabezpieczenie zatrudnienia nowych opiekunek środowiskowych.

Na terenie Śródmieścia – zamieszkuje najwięcej osób korzystających z usług opiekuńczych. Zwiększone zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze w rejonie Śródmieścia wynika z faktu nagromadzenia w jego obszarze najstarszej zabudowy, zamieszkiwanej w przeważającej części przez najstarszą grupę mieszkańców, której stan zdrowia powoduje konieczność zapewnienia właściwej ilości usług opiekuńczych.

W kwestii zabezpieczenia usług w formie dziennych form wsparcia dla osób starszych – zarówno w rejonie Śródmieścia, jak i całego miasta, brakuje dziennego domu pobytu dla seniorów. Na terenie miasta nie funkcjonuje także żadna inna forma wsparcia dziennego dla seniorów. Noclegownia zapewnia bezpieczny nocleg dla 10 osób bezdomnych. Środowiskowy Dom Samopomocy, którego oferta skierowana jest do osób z zaburzeniami psychicznymi – zapewnia wsparcie dla 30 osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi.

Przeprowadzona analiza wskazuje na konieczność podejmowania działań zmierzających do pełnego zabezpieczenia potrzeb w zakresie kompleksowego wspierania człuchowskich rodzin we wszystkich cyklach życia. Działania, których celem jest wzmacnianie rodzin w prawidłowym pełnieniu funkcji oraz wspomaganie dzieci i młodzieży w prawidłowym rozwoju psychospołecznym, powinny obejmować działania profilaktyczne i terapeutyczne. W tym celu należy podjąć kroki w celu wzbogacenia oferty usług społecznych poprzez zapewnienie dostępu do kompleksowych usług społecznych adresowanych do dzieci i młodzieży oraz wymagających wsparcia rodzin (szczególnie przeżywających trudności w sferze opiekuńczo-wychowawczej),

takich jak: środowiskowe formy aktywizacji społecznej dzieci i młodzieży, poradnictwo rodzinne, wsparcie asystentów rodzin.

Nieodzwonne jest też utworzenie dziennych form wsparcia dla osób starszych i ich rodzin oraz zwiększenie dostępności usług opiekuńczych dla osób starszych, świadczonych w miejscu zamieszkania, w ilości zabezpieczającej potrzeby tych osób – zwłaszcza na terenie Śródmieścia. Zdiagnozowane potrzeby wiążą się ze wzmocnieniem zasobów ludzkich, jakimi dysponuje jednostka odpowiedzialna za zabezpieczenie realizacji tego typu potrzeb tj. MOPS. Zorganizowanie i zapewnienie dostępu do usług społecznych mieszkańców obszaru rewitalizacji wymaga stworzenia jeszcze ok. 11 etatów oraz zawarcia ok. 12 umów zleceń.

Usługi edukacyjne

Analizując poziom usług edukacyjnych posłużono się wynikami sprawdzianu klas szóstych szkoły podstawowej. Poniżej przedstawiono zebrane wyniki dla dzieci mieszkających w obszarze rewitalizacji.

Tabela 19. Wyniki egzaminu z języka polskiego i matematyki uczniów z obszaru Śródmieścia.

	Ulica/ilość uzyskanych punktów [%]	0–10	11–20	21–30	31–40	41–50	51–60	61–70	71–80	81–90	91– 100	razem
1	Garbarska	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
2	Jacka i Agatki	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
3	Nowaka– Jeziorańskiego	–	–	–	–	–	–	1	–	–	–	1
4	Os. Piastowskie	–	1	–	1	–	–	1	–	–	–	3
5	Osiedle Wazów	–	–	–	–	2	–	–	–	–	–	2
6	Plac Bohaterów	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
7	Sobieskiego	–	1	–	1	–	–	–	1	1	1	5
8	Szczecińska	–	–	–	4	2	–	1	–	–	–	7
9	Średnia	–	–	–	–	–	1	–	–	–	–	1
10	Łąkowa	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
11	Traugutta	–	–	–	1	1	1	1	–	–	–	4
	razem	–	2	–	7	5	2	4	1	1	1	23

Źródło: opracowanie własne SP nr1

Tabela 20. Wyniki egzaminu z języka angielskiego uczniów z obszaru Śródmieścia.

	Ulica/ilość uzyskanych punktów [%]	0–10	11–20	21–30	31–40	41–50	51–60	61–70	71–80	81–90	91– 100	razem
1	Garbarska	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
2	Jacka i Agatki	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
3	Nowaka– Jeziorańskiego	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	1
4	Os. Piastowskie	–	–	–	1	–	–	1	–	–	2	4

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI ŚRÓDMIEŚCIA W CZŁUCHOWIE

5	Osiedle Wazów	–	–	–	1	–	–	–	–	1	–	2
6	Plac Bohaterów	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
7	Sobieskiego	–	–	–	2	–	–	–	1	1	1	5
8	Szczecińska	–	–	–	–	2	2	1	2	–	–	7
9	Średnia	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	1
10	Łąkowa	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
11	Traugutta	–	–	–	1	–	–	–	–	–	2	3
	razem	–	–	–	5	2	2	2	3	2	7	23

Źródło: opracowanie własne SP nr 1.

Do egzaminu szóstoklasistów przystąpiło łącznie 134 uczniów Szkoły Podstawowej nr 1, w tym 23 osoby to mieszkańcy obszaru rewitalizacji. Średnia szkoły – część I – 53%, część II – 68%. Średnia uczniów mieszkających na wymienionych ulicach wyniosła: część I – 50%, część II – 69%. Wyniki dzieci z obszaru rewitalizacji nie odbiegają w znaczący sposób od wyników dzieci zamieszkujących pozostałe części miasta, co nie zmienia jednak faktu, że jest to ogromne pole do działania. Przy założeniu maksymalnej liczby punktów jako 100%, osiągnięte wyniki nie są zadowalające i dowodzą, że znacznego wzmocnienia wymaga podnoszenie wśród uczniów kompetencji twardych, które odzwierciedlane są w wynikach sprawdzianu, nie zapominając o kompetencjach miękkich, które przystosowują do funkcjonowania w społeczeństwie.

Bezrobocie

Do wyznaczenia obszaru miasta będącego w najgorszej sytuacji przyjęto wartości bezrobocia za rok 2013. Porównując sytuację Śródmieścia do danych dla województwa, całego kraju oraz Gminy Miejskiej Człuchów jako całości otrzymujemy poniższe zestawienie:

Tabela 21. Struktura bezrobocia w 2013 r.

Polska	Pomorskie	Człuchów	Śródmieście
Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym [%]			
3,1	2,4	5,03	3,92
Odsetek osób bezrobotnych do 30 roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych [%]			
28,4	27,8	29,83	30,20
Odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym w ogólnej liczbie bezrobotnych [%]			
12	10,6	10,6	13,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.stat.gov.pl.

Wartości dla Śródmieścia są najwyższe w zdecydowanej większości w/w zakresów. Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym wyższy jest tylko w przypadku średniej dla miasta. Wiąże się to z faktem, że wśród pozostałych jednostek urbanistycznych występuje 5, dla których wskaźnik jest wyższy niż ten, który prezentuje Śródmieście. Najwyższą wartość w stosunku do kraju, województwa Śródmieście przedstawia

zarówno w przypadku osób bezrobotnych do 30 roku życia jak i w przypadku bezrobotnych z wyższym wykształceniem. Wskaźnik dla Śródmieścia jest również wyższy niż średnia dla Gminy Miejskiej Człuchów. Największym problemem w obszarze rewitalizacji jest więc bezrobocie osób młodych, będących krótko po zakończeniu nauki oraz posiadających wyższe wykształcenie.

Jednym z problemów wskazanych przez interesariuszy rewitalizacji podczas spotkań była „ucieczka ludzi młodych”. Odnotowuje się różnicę pomiędzy liczbą osób zameldowanych, a faktycznie zamieszkujących. Z oświadczeń osób składających deklaracje do systemu gospodarowania odpadami komunalnymi różnice wynikają z faktu przebywania członków rodzin w większych ośrodkach miejskich podczas studiów lub wyjazdami za pracę. Analizując demografię obszaru stwierdza się jednocześnie znaczną różnicę liczby osób będących w wieku poprodukcyjnym w stosunku do liczby dzieci. Potwierdza to zatem istnienie problemu „ucieczki młodych”. Główną przyczyną takiego zjawiska są możliwości na zatrudnienie, które w dużych ośrodkach miejskich są znacznie większe. Ludzie młodzi, po zakończeniu nauki, poszukując pracy osiedlają się w miastach, w których studiowali, tam zakładają rodziny i w wielu przypadkach pozostają już na całe życie. Z tego też właśnie powodu miasta wielkości Człuchowa stają się, jak to określają sami mieszkańcy „miastami emerytów”. Pomoc skierowana do ludzi młodych, w tym bezrobotnych ma ogromne znaczenie nie tylko dla poszczególnych zainteresowanych, ale również dla obszaru Śródmieścia, gdyż stwarza nadzieję na zmniejszenie niekorzystnych tendencji demograficznych. Dlatego też grupa bezrobotnych mieszkańców Śródmieścia, która zostanie objęta szczególną uwagą to osoby młode (do 30 roku życia) oraz posiadające wyższe wykształcenie. Toteż do nich skierowane będą działania w ramach wdrażania programu rewitalizacji. Zarówno z punktu widzenia rozwoju obszaru Śródmieścia, jak i całego miasta bardzo ważne jest zatrzymanie młodych ludzi.

4.3.2. Zjawiska gospodarcze.

Obszar objęty programem rewitalizacji charakteryzuje się niskim stopniem przedsiębiorczości oraz słabą kondycją lokalnych przedsiębiorstw. Na dzień 31 grudnia 2014 r. liczba podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON na terenie Gminy Miejskiej Człuchów wynosiła 2 432 na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym (według danych GUS), na obszarze rewitalizowanym działało zaledwie 259 podmiotów gospodarczych (według danych ewidencji działalności gospodarczej w gminie). Zatem intensywność prowadzonej działalności

gospodarczej liczona jako iloraz liczby podmiotów gospodarczych i liczby ludności zameldowanej na danym obszarze wynosi odpowiednio:

- dla miasta Człuchów 0,17,
- dla obszaru rewitalizowanego 0,07.

Zatem łatwo zauważyć, że obszar poddany rewitalizacji cechuje się zdecydowanie niższą intensywnością prowadzenia działalności gospodarczej niż średnia dla miasta.

Działające na terenach objętych rewitalizacją podmioty gospodarcze borykają się często z problemami finansowymi, na co wskazuje stan informacji wizualnej i reklamy oraz stan wyposażenia i wizerunek zabudowy. Ponadto podmioty gospodarcze z analizowanego obszaru stosunkowo często zalegają z opłatami z tytułu podatków i opłat lokalnych.

Liczba aktywnych indywidualnych działalności gospodarczych informuje o poziomie przedsiębiorczości społeczności danego obszaru. W Gminie Miejskiej Człuchów na 100 osób w 2017 r. przypadało 10,74 osób prowadzących działalność gospodarczą (zarejestrowanych w systemie CEIDG). Na obszarze rewitalizowanym wskaźnik ten osiągnął poziom zaledwie 6,91. Zatem problemem obszaru rewitalizowanego jest niska przedsiębiorczość jego mieszkańców. Niski poziom przedsiębiorczości swoje odzwierciedlenie ma również w wielkości dochodów gminy z tytułu podatku od nieruchomości. Rada Miejska w Człuchowie uchwałą Nr XXIV.167.2016 z dnia 16 listopada 2016 r. ustaliła wysokość stawek podatku od nieruchomości od budynków:

- mieszkalnych – 0,64 zł;
- związanych z działalnością gospodarczą – 20,94 zł;
- pozostałych – 7,10 zł;
- związanych z obrotem kwalifikowanym materiałem siewnym – 10,02 zł;
- związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych – 4,52 zł.

Niewielka liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na obszarze rewitalizacji skutkuje znacznie mniejszymi dochodami z tytułu podatku od nieruchomości na rzeczonym obszarze, mimo lokalizacji na jego terenie jednego z największych podatników Gminy Miejskiej Człuchów tj. Przedsiębiorstwa Komunalnego Sp. z o.o. W przeliczeniu na 1 mieszkańca z tytułu podatku od nieruchomości gmina osiąga dochód rzędu 533,00 zł, natomiast na obszarze rewitalizacji średni dochód z podatku w przeliczeniu na mieszkańca wynosi 269,00 zł, a wyłączając podatek miejskiej spółki (Przedsiębiorstwa Komunalnego), dochody z tytułu

podatku od nieruchomości na obszarze objętym rewitalizacją w przeliczeniu na mieszkańca wynoszą zaledwie 95,00 zł.

Tabela 22. Przypisy w podatku od nieruchomości oraz liczba podmiotów zarejestrowanych w CEIDG (stan na 30.06.2017 r.).

Nazwa obszaru/ulicy	Wysokość przypisu podatkowego	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą zarejestrowanych w CEIDG
Śródmieście	1 062 978,00	273
Garbarska	6 064,00	2
Jacka i Agatki	5 931,00	4
Nowaka–Jeziorańskiego	6 270,00	3
Osiedle Piastowskie	70 000,00	51
Osiedle Wazów	68 615,00	46
Plac Bohaterów (78%)	5 460,00	14
Sobieskiego	613 968,00	40
Szczecińska (80%)	135 600,00	42
Średnia	73 220,00	22
Łąkowa (21%)	2 100,00	13
Traugutta (75%)	75 750,00	36

Źródło: opracowanie własne na podstawie ewidencji gminnych.

Przyczyny, na które wskazuje diagnoza, mogą wynikać ze złej infrastruktury technicznej, budowlanej i drogowej, które ograniczają dostęp potencjalnych klientów i kontrahentów oraz brak instytucjonalnych podmiotów wspierających lokalną przedsiębiorczość.

4.3.3. Zjawiska środowiskowe.

Obszar Śródmieścia charakteryzuje się zróżnicowaną formą zabudowy (bloki wielorodzinne, kamienice, domy jednorodzinne), z czym wiąże się różny charakter przestrzeni otaczającej tę zabudowę. Powoduje to także różnorodne oddziaływanie na środowisko. Nie występują tu żadne zakłady produkcyjne, dominuje zabudowa mieszkaniowa i usługowa. W obszarze rewitalizacji znajdują się dwa osiedla wielorodzinne Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatorsko–Własnościowej „Pomorzanka” – os. Wazów i os. Piastowskie, nieruchomości wspólnot mieszkaniowych, które zarządzają budynkami, natomiast otaczające je tereny są własnością gminy. Strukturę własności przedstawia załącznik nr 2 do GPR.

Występuje kilka obiektów użyteczności publicznej: Sąd Rejonowy, Przedszkole Miejskie im. Jacka i Agatki oraz Przedszkole Niepubliczne „Bajka”, Miejska Biblioteka Publiczna,

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI ŚRÓDMIEŚCIA W CZŁUCHOWIE

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Słupsku Filia w Człuchowie, Powiatowy Ośrodek Edukacji, Kultury, Sportu i Turystyki, Powiatowy Lekarz Weterynarii, Miejski Dom Kultury, kino, Centrum Kształcenia Ustawicznego, dwie przychodnie lekarskie, prywatny gabinet okulistyczny, trzy apteki, dyrekcja ZOZ i szpital powiatowy. Ponadto zlokalizowane są dwa warsztaty samochodowe oraz ok. 20 sklepów różnych branż, restauracja i hotel „Nad Jeziorem” oraz zdewastowany obiekt dawnego hotelu „Zamkowy”. W obszarze rewitalizacji znajduje się również stary cmentarz (XIX w.), który został zamknięty w latach 70. XX w. oraz główna przepompownia ścieków przy ul. Garbarskiej. Analizę funkcji użytkowych obszaru Śródmieścia przedstawia załącznik nr 3 do GPR.

Większość zabudowy korzysta z miejskiej sieci ciepłowniczej, co jest korzystne ze względu na ograniczanie emisji zanieczyszczeń. Profil prowadzonych działalności nie generuje znacznych ilości odpadów niebezpiecznych, które ograniczają się do odpadów pochodzących z warsztatów samochodowych oraz odpadów medycznych. Największą ilość odpadów wytwarzanych na tym obszarze stanowią odpady komunalne pochodzące z gospodarstw domowych. W związku z czym właśnie ten element oddziaływania na środowisko posłużył do oceny sytuacji w obszarze.

Tabela 23. Zestawienie powierzchni terenów zielonych i nieruchomości deklarujących selektywną zbiórkę odpadów na terenie Śródmieścia za rok 2016.

Ulica	Powierzchnia publicznych terenów zieleni w ha (utrzymywanych)	Powierzchnia publicznych terenów zieleni do zagospodarowania	Liczba nieruchomości w systemie gospodarowania odpadami komunalnymi (wg deklaracji)	Liczba zadeklarowanych osób zamieszkujących nieruchomości	Liczba nieruchomości deklarujących selektywne zbieranie odpadów komunalnych	Liczba nieruchomości deklarujących nieselektywne zbieranie odpadów komunalnych
Garbarska	0,012	0	7	17	5	2
Jacka i Agatki	0,02	0	9	25	7	2
Nowaka–Jeziorańskiego	0,13	1,54	14	40	8	6
Osiedle Piastowskie	2,23	0	8	1067	7	1
Osiedle Wazów	2,26	0	18	600	9	9
Plac Bohaterów (78%)	1,31	0	18	34	8	10
Sobieskiego	0,24	0,292	17	366	6	11
Szczecińska (80%)	2,09	0,316	58	260	25	33
Średnia	0	0	0	0	0	0
Łąkowa (21%)	0,08	0	7	17	5	2
Traugutta (75%)	0,77	0,0889	47	390	35	12
razem	9,142	2,2369	203	2816	115	88

Źródło: opracowanie własne UM w Człuchowie.

Od 2013 r. w Polsce obowiązują „nowe” zasady gospodarowania odpadami komunalnymi, gdzie to gminy stały się odbiorcami odpadów od mieszkańców oraz poborcami opłat na utrzymanie systemów gospodarowania odpadami. Główną ideą zmian w tej dziedzinie było zwiększenie stopnia odzysku i recyklingu odpadów. W związku z czym w chwili obecnej, mieszkańcy składają w gminie deklaracje, w których deklarują selektywną bądź nieselektywną zbiórkę odpadów i na jej podstawie wnoszą stosowne opłaty. Gmina Miejska Człuchów wdrażała selektywną zbiórkę odpadów na wiele lat przed tzw. „rewolucją śmieciową”, bo już w 1997 r. zakupiono pierwsze pojemniki do selektywnej zbiórki odpadów. Dwudziestoletnie doświadczenie w tej kwestii zapewnia gminie wywiązywanie się z nałożonych na dany rok poziomów odzysku. Analizując jednak system gospodarowania odpadami komunalnymi stwierdza się, że wiele można jeszcze w tym zakresie poprawić. Analizowany obszar Śródmieścia znacząco odbiega od pozostałych jednostek urbanistycznych pod względem udziału jednostek deklarujących selektywne zbieranie odpadów w stosunku do ogólnej liczby jednostek w systemie gospodarowania odpadami komunalnymi. Tylko 57% jednostek zadeklarowało selektywną zbiórkę odpadów, gdzie średnia dla miasta wynosi 71%, a jednostek urbanistycznych, które osiągają 80% jest 5. Dlatego też, w tym zakresie, Śródmieście znajduje się w niekorzystnej sytuacji na tle całego miasta i z pewnością należy podjąć działania, które doprowadzą do osiągnięcia przynajmniej osiemdziesięcioprocentowej deklarowanej selektywnej zbiórki odpadów również w Śródmieściu. Prowadzone obserwacje wskazują na potrzeby w zakresie zwiększenia stopnia dostępności do „gniazd” pojemników na selektywną zbiórkę oraz zmiany otoczenia tych miejsc na bardziej przyjazne, co przełoży się na promowanie takich działań wśród pozostałych mieszkańców Śródmieścia.

Obszar rewitalizacji zajmuje powierzchnię ok. 35 ha, z czego 9,14 ha stanowią tereny zieleni, co stanowi 26% jego powierzchni. Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody (Dz.U. 2016.2134 t.j. z dn. 2016.12.23) tereny zieleni definiujemy jako *„tereny urządzone wraz z infrastrukturą techniczną i budynkami funkcjonalnie z nimi związanymi, pokryte roślinnością, pełniące funkcje publiczne, a w szczególności parki, zieleńce, promenady, bulwary, ogrody botaniczne, zoologiczne, jordanowskie i zabytkowe, cmentarze, zieleń towarzysząca drogom na terenie zabudowy, placom, zabytkowym fortyfikacjom, budynkom, składowiskom, lotniskom, dworcom kolejowym oraz obiektom przemysłowym”*.

Analizując jednocześnie ustawową definicję (ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym Dz. U. 2016. 778 t.j.) „obszaru przestrzeni publicznej, przez którą rozumie się obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokajania potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na jego położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne, określony w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy” można stwierdzić, że Śródmieście charakteryzuje się wysokim udziałem obszarów przestrzeni publicznej w stosunku jego całkowitej powierzchni, co przedstawia poniższe zestawienie (tabela nr 24). Należą do nich: zamknięty cmentarz z XIX w. pomiędzy ul. Szczecińską a Średnią z aleją lipową, zieleń towarzysząca drogom publicznym przy ulicach Szczecińskiej, Traugutta wraz z alejami lipowymi, pas wzdłuż linii brzegowej jeziora oraz przestrzenie między blokami. Kondycja drzewostanu rosnącego w tej przestrzeni publicznej jest różnorodna. Część stanowi starodrzew, część to współczesne nasadzenia. Występują też liczne braki w alejach spowodowane pogarszającym się stanem zdrowotnym drzewostanu.

Tabela 24. Analiza obszaru zdegradowanego w systemie środowiskowym.

Jednostka urbanistyczna Śródmieście	
Powierzchnia ogółem jednostki urbanistycznej w ha	35,5
Powierzchnia publicznych terenów zieleni miejskiej w ha*	9,14
Udział powierzchni publicznych terenów zieleni w ogólnej powierzchni jednostki %	25,7
Powierzchnia publicznych terenów zielonych pozostająca do zagospodarowania w ha**	2,23
Udział powierzchni terenów zieleni do zagospodarowania do powierzchni ogólnej jednostki %	6,3
Liczba osób zamieszkających w jednostce	3062
Liczba jednostek ewidencyjnych w systemie gospodarowania odpadami komunalnymi (wg deklaracji)***	203
Liczba jednostek ewidencyjnych deklarujących selektywne zbieranie odpadów komunalnych	115
Liczba jednostek ewidencyjnych deklarujących nieselektywne zbieranie odpadów komunalnych	88
Udział jednostek deklarujących selektywne zbieranie odpadów w ogólnej liczbie jednostek w systemie %	57
Liczba budynków podłączonych do sieci ZEC	75
Liczba budynków podłączonych do sieci wod-kan	138
Liczba budynków niepodłączonych do sieci ZEC	63
Liczba budynków niepodłączonych do sieci wod-kan	0
Liczba budynków planowanych do podłączenia do sieci ZEC	3

Źródło: opracowanie własne UM w Człuchowie.

* przez tereny publicznej zieleni rozumie się w tym przypadku skwery, zieleńce, zieleń przy drogach, osiedlową, otwarte tereny zielone jak np. brzegi jezior, tj. te, które są systematycznie utrzymywane przez gminę bądź innych zarządców

** za tereny publiczne zieleni pozostające do zagospodarowania przyjęto istniejące zieleńce, skwery w złej kondycji (o bardzo niskiej jakości) oraz tereny przeznaczone w planach zagospodarowania przestrzennego terenu pod zieleń, nie istniejące jeszcze faktycznie w chwili analizy sytuacji oraz planowaną zieleń przydrożną dla dróg obecnie nieutwardzonych

*** jako jednostkę ewidencyjną przyjęto złożoną deklarację, która odzwierciedla nieruchomość jako budynek lub mieszkania w zależności od sytuacji określonej w treści deklaracji.

Badając materiał historyczny (mapa z 1929 r.) można stwierdzić, że w okresie swojej świetności była to cenna przestrzeń publiczna, która niestety w części utraciła już swój charakter. Pozostała z niego tylko część frontowa, która została w ostatnich kilku latach zrewaloryzowana.

Rycina 7. Wycinek mapy Człuchowa z 1929 r.

Źródło: Stadtplan der Stad Slochau (Mastßstab 1:5000).

Obszar cechuje się również wysokimi walorami krajobrazowymi z racji położenia wzdłuż rynnny jeziora Urzędowego. Ogromny potencjał przedstawia niedostatecznie wykorzystywany pas zieleni w bezpośrednim sąsiedztwie jeziora, który zawiera interesujące punkty i osie widokowe.

Mimo najwyższego w Śródmieściu udziału powierzchni publicznych terenów zieleni w ogólnej powierzchni jednostki, obszar ten wciąż jeszcze posiada ponad 6% powierzchni terenów zieleni, których zagospodarowanie, a tym samym wykorzystanie przez mieszkańców jest bardzo słabe. Nie jest to, co prawda, najwyższy wskaźnik wśród wszystkich jednostek urbanistycznych, ale jest on stosunkowo wysoki, co potwierdza potrzeby w tym zakresie, które znalazły swoje odzwierciedlenie w sugestiach mieszkańców uczestniczących w procesie tworzenia programu rewitalizacji. Jako kolejny wskaźnik służący ocenie sytuacji w Śródmieściu pod względem środowiskowym przyjęto więc udział powierzchni terenów zieleni przeznaczonej do zagospodarowania do ogólnej powierzchni jednostki, który wynosi 6%, stanowi to 2,23 ha powierzchni publicznych terenów zieleni pozostających do zagospodarowania.

Na obszarze rewitalizacji nie są przekraczane standardy środowiska, nie występują również odpady, których ilość stwarzałaby zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi lub środowiska. Największą uciążliwością w odbiorze mieszkańców charakteryzuje się przepompownia ścieków przy ul. Garbarskiej. Lokalizacja w sąsiedztwie zwartej zabudowy i charakter prowadzonych prac obsługowych powodują, że przy niekorzystnych warunkach atmosferycznych jej uciążliwość zapachowa jest odczuwalna przez mieszkańców Śródmieścia. Ze względu jednak na brak standardów dla odorów nie można stwierdzić, że są one przekraczane.

4.3.4. Zjawiska przestrzenne i techniczne.

Na obszarze rewitalizacji zdiagnozowano niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny. Zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych jest dobrem podstawowym zmierzającym do tworzenia warunków umożliwiających prawidłowe funkcjonowanie w społeczeństwie i poprawę bytu osób, które z różnych przyczyn nie mogą samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb w tym zakresie. Zasiedlenie dostarczonego przez gminę lokalu socjalnego jest skutecznym wsparciem do ich readaptacji, przydatności i zaangażowania społecznego.

Na obszarze rewitalizacji odnotowuje się także zapotrzebowanie oraz deficyt w zakresie zasobu możliwego do zaoferowania potrzebującym. Stąd występuje pilna potrzeba tworzenia kolejnych lokali socjalnych. Niezbędne są do podjęcia takie zadania modernizacyjne, które umożliwią wygospodarowanie kolejnych lokali socjalnych do ponownego zasiedlenia ze starej substancji mieszkaniowej (dotyczy to budynków przedwojennych o niskim standardzie). Wpłynęłoby to w znaczący sposób na poprawę sytuacji mieszkaniowej w obszarze. Szacuje się, że z zasobu mieszkaniowego gminy zlokalizowanego na terenie objętym rewitalizacją potrzeby modernizacyjne w tym zakresie, objęłyby co najmniej 12 mieszkań, z których w wyniku ich przebudowy planuje się wygospodarować łącznie 17 lokali socjalnych. Gmina zaspokoi wówczas potrzeby mieszkaniowe osób o niskich dochodach, które posiadają trudne warunki mieszkaniowe (np.: zagęszczenie w lokalu lub utrata prawa do zamieszkiwania w dotychczasowym lokalu na mocy sądowego wyroku eksmisji).

Analizując sytuację mieszkaniową według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r. należy zaznaczyć, że ilość oczekujących na mieszkania z zasobów Gminy obejmuje łącznie 36 gospodarstw domowych, w tym: 13 na lokal mieszkalny, a 23 gospodarstwa na lokal socjalny. Dla powyższych osób jest to możliwość pozyskania pierwszego mieszkania, które pomimo

osiągania niskich dochodów, będą w stanie utrzymywać i ponosić wydatki za zajmowany lokal mieszkalny, czerpiąc jednocześnie korzyści z zaspokojonych potrzeb mieszkaniowych. To z kolei, przekłada się również na prawidłowe funkcjonowanie rodzin w nowych warunkach bytowych i społecznych.

W latach 2014–2016 Gmina Miejska Człuchów odzyskała z tzw. „ruchu ludności” łącznie 40 mieszkań, z tego w 32 lokalach wykonano niezbędne prace modernizacyjne i remontowe przed ich ponownym zasiedleniem, co umożliwiło zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych ogółem dla 51 gospodarstw domowych (zasiedlono 23 lokale mieszkalne i 28 lokali socjalnych).

W obszarze rewitalizowanym obserwuje się również niewystarczające wyposażenie w inną infrastrukturę techniczną niż mieszkaniowa np. brakujące drogi twarde, jak odcinek ul. Szczecińskiej spełniający funkcję ciągu pieszo–jezdnego, ul. Jana Nowaka–Jeziorańskiego, zły stan techniczny istniejących dróg np. odcinek Jacka i Agatki, ul. Traugutta, ul. Sobieskiego, odcinek drogi osiedlowej na Osiedlu Piastowskim i osiedlu Wazów, brak utwardzonych wjazdów lub ich zły stan techniczny, brak wysokiej jakości zagospodarowania przestrzeni osiedlowej, złej jakości obiekty sportowe (boisko na osiedlu Wazów).

Obowiązkowa jest również realizacja art. 4 ust.1 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej i uwzględnienie w projektach rozwiązań urbanistycznych wymagań z zakresu ochrony przeciwpożarowej.

Obszar rewitalizowany mimo znacznego udziału terenów zielonych charakteryzuje się deficytem w zakresie zagospodarowanej przestrzeni publicznej o charakterze rekreacyjno–wypoczynkowym, brakiem miejsc spotkań sąsiedzkich w plenerze, brakiem miejsc zachęcających do aktywności ruchowej. Na obszarze rewitalizowanym nie zaobserwowano niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do istniejących funkcji tego obszaru.

Obszar Śródmieścia jest w całości objęty obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Wszystkie obowiązujące rozwiązania urbanistyczne są zgodne z planowaną i istniejącą funkcją obszarów i potencjalnych działań infrastrukturalnych.

Budynek i teren wokół budynku Miejskiego Domu Kultury znajdują się w obszarze przewidywanym pod usługi tj.:

a) usługi publiczne jak: administracja publiczna, wymiar sprawiedliwości, kultury, oświaty, szkolnictwa wyższego, nauki, opieki zdrowotnej, opieki społecznej i socjalnej, porządku

publicznego, ochrony przeciwpożarowej, rekreacji i kultury fizycznej, sportu (za wyjątkiem sportu wyczynowego),

b) usługi komercyjne.

Nie występuje więc kolizja planowanego Centrum Rodzin z istniejącą funkcją budynku MDK określoną w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Przestrzeń otwarta nad jeziorem Urzędowym w obszarze Śródmieścia położona jest w obszarze przeznaczonym pod:

a) ogólnodostępne obszary na jeziorem (symbol 19 ZO): tereny zieleni, z ciągami pieszymi, rowerowymi, oraz małą architekturą itp. oraz

b) drogę dojazdową, którą można urządzić w zależności od potrzeb pod pieszo–jezdnię, jezdnię, chodniki, dojścia i dojazdy, ciąg pieszo–rowerowy, miejsca postojowe, zieleń, infrastrukturę techniczną i inne elementy zagospodarowania niezbędne do prawidłowego funkcjonowania drogi i terenów przyległych.

Głównym celem planu miejscowego jest stworzenie w tym miejscu ogólnodostępnej, rekreacyjnej przestrzeni publicznej nad jeziorem Urzędowym, z łatwym dostępem dla pieszego, co jest zgodne z planowanym zagospodarowaniem terenu założonym w niniejszym programie i opisanym w dalszej jego części.

Remonty elementów wspólnych w budynkach mieszkalnych wraz z zagospodarowaniem ich bezpośredniego otoczenia, przewidziano na terenach oznaczonych symbolem MU – tereny zabudowy mieszkalno–usługowej. To działanie pozytywnie wpłynie na wzrost konkurencyjności małych przedsiębiorstw funkcjonujących terenie Śródmieścia. Poprawi dostępność i infrastrukturę, która pozytywnie wpłynie na wzrost atrakcyjności a co za tym idzie, także wzrost zatrudnienia i zmniejszenie bezrobocia oraz ubóstwa na tym obszarze. Utworzenie przestrzeni towarzyszącej zabudowie mieszkalnej i usługowej oraz remonty istniejących budynków, zostały również przewidziane ustaleniami obowiązujących i projektowanych planów miejscowych.

Bezpośrednie zagospodarowanie otoczenia budynków Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatorsko–Własnościowej „Pomorzanka” przewidziano na terenach oznaczonych symbolami MW – tereny zabudowy wielorodzinnej oraz tereny zieleni z ciągami pieszymi z dopuszczeniem lokalizacji boiska sportowego i palcu zabaw dla dzieci.

Nie można stwierdzić, że obszar rewitalizowany jest pozbawiony dostępu do usług w zakresie komunikacji. Obsługę komunikacyjną obszaru zapewnia prywatny operator

wyłoniony w trybie postępowania o zamówienie publiczne, który na wyznaczonej sieci dróg gminnych i powiatowych obsługuje 4 przystanki zlokalizowane w obszarze rewitalizacji tj. na ul. Średniej (w pobliżu szkoły) i Szczecińskiej (przy budynku dyrekcji szpitala, vis á vis Urzędu Gminy, vis á vis szpitala). Według obowiązującego rozkładu jazdy odjazdu autobusu odbywają się co godzinę. W obszarze Śródmieścia pierwszy odjazd przypada na godz. ok. 7:30, natomiast ostatni: na ul. Średniej 15:28, natomiast na Szczecińskiej o 17:10. W godzinach wieczornych autobusy nie kursują. Dostępność komunikacyjną przedstawia załącznik nr 4 do GPR.

Rosnąca liczba samochodów osobowych zauważalna jest szczególnie w Śródmieściu m.in. z powodu nagromadzenia instytucji publicznych i obiektów podstawowej opieki medycznej na tym obszarze. Zauważalna jest potrzeba zlokalizowania nowych miejsc postojowych, szczególnie kilkustanowiskowych w różnych miejscach obszaru, które zwiększą dostępność usług podstawowych i pozytywnie wpłyną na bezpieczeństwo.

Nie bez znaczenia pozostaje jednak europejska polityka transportowa promująca transport publiczny. Tego typu działania wpływają na zmniejszenie emisji spalin, co ewidentnie przekłada się na jakość powietrza atmosferycznego. Dlatego też, w tej sferze, warto wzmocnić obszar Śródmieścia, zachęcając do korzystania z komunikacji publicznej oraz stwarzając ku temu dogodne warunki np. poprzez dostosowanie połączeń. Oddalenie obszaru od dworca PKP generuje potrzeby w zakresie dostępności komunikacyjnej.

Obszar rewitalizowany wyposażony jest w 26 procentach w tereny zieleni, na którą składają się zarówno otwarte przestrzenie, jak i osiedlowe skwery towarzyszące zabudowie mieszkaniowej. Jakość tych terenów nie jest jednak wystarczająca, można stwierdzić, że jest wręcz niska.

W ostatnich latach w obszarze Śródmieścia pojawiły się elementy małej architektury, pełniące funkcje mebli miejskich, jednak ich ilość jest niewystarczająca. Brakuje miejsc schronienia przed upałami, szczególnie dla grup społecznych najwrażliwszych na ich uciążliwość (dzieci, seniorzy). Brakuje miejsc „spoczynku w drodze” dla pieszych, brakuje również miejsc aktywności ruchowej dla seniorów.

W dobie konieczności adaptowania się miast do zmian klimatu, działania łagodzące fale upałów napływające coraz częściej w okresie letnim, stają się cenne i pożądane. W związku z czym ogromne znaczenie ma inwestowanie w przestrzeń zieloną, zadrzewienia, otwarte

przestrzenie nadwodne, jako ochronę przed nadmiernym nasłonecznieniem, a zarazem zwiększanie retencji obszaru, co przekłada się na minimalizowanie strat powstających podczas nawałnicowych opadów atmosferycznych.

Na obszarze rewitalizacji usytuowanych jest 159 budynków mieszkalnych, które powstały w różnym okresie czasu i charakteryzują się różnym wyposażeniem technicznym oraz własnością. Ze względu na upływ czasu postępuje ich degradacja techniczna.

Tabela 25. Analiza obszaru zdegradowanego w podsystemie technicznym.

Jednostka urbanistyczna	Liczba budynków mieszkalnych w jednostce wg meldunków	Liczba budynków wymagających remontów	Udział budynków wielorodzinnych wymagających remontu do ogólnej liczby budynków mieszkalnych %
ŚRÓDMIEŚCIE	159	32	20,1

Zróżdło: opracowanie własne na podstawie danych PK Sp. z o.o. w Człuchowie.

Z ogółu budynków mieszkalnych, w obszarze objętym rewitalizacją usytuowanych jest: 21 budynków, które posiadają następujący status prawny: wspólnoty mieszkaniowe, w których Gmina posiada udziały (12 budynków), wspólnoty mieszkaniowe bez udziału Gminy tj. 100% właścicieli indywidualnych (5 budynków), stanowiące własność Gminy (4 budynki) oraz 17 budynków Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatorsko–Własnościowej „Pomorzanka” i pozostałe stanowiące własność prywatną.

Tabela 26. Zestawienie lokali gminy usytuowanych w budynkach wspólnot mieszkaniowych położonych w obszarze zdegradowanym.

L.p.	Usytuowanie budynku	Ilość lokali w budynku	Ilość lokali gminy	Łączna powierzchnia lokali Gminy Miejskiej Człuchów
1.	ul. Szczecińska nr 2	6	2	171,73 m ²
2.	ul. Szczecińska nr 3	4	1	50,55 m ²
3.	ul. Szczecińska nr 7	7	3	162,69 m ²
4.	ul. Szczecińska nr 12	24	3	166,57 m ²
5.	ul. Szczecińska nr 19	4	1	47,48 m ²
6.	ul. Szczecińska nr 21	9	3	146,99 m ²
7.	ul. Szczecińska nr 22	18	2	47,17 m ²
8.	ul. Sobieskiego nr 1 – – ul. Szczecińska nr 14	46	8	327,76 m ²
9.	ul. Sobieskiego nr 8	39	9	345,15 m ²
10.	ul. Sobieskiego nr 2	26	4	186,78 m ²

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI ŚRÓDMIEŚCIA W CZŁUCHOWIE

11.	ul. Traugutta nr 6	13	4	127,09 m ²
12.	ul. Traugutta nr 7A	90	16	632,94 m ²
ŁĄCZNIE:		286	56	2 412,90 m²

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PK Sp. z o.o. w Człuchowie.

Tabela 27. Zestawienie budynków stanowiących wspólnoty mieszkaniowe bez udziału gminy położone w obszarze Śródmieścia.

L.p.	Usytuowanie budynku	Ilość lokali w budynku	Łączna powierzchnia lokali
1.	ul. Sobieskiego nr 6	29	1.344,75 m ²
2.	ul. Sobieskiego nr 9	5	366,43 m ²
3.	ul. Traugutta nr 7	2	97,55 m ²
4.	ul. Traugutta nr 8	2	182,12 m ²
5.	ul. Szczecińska nr 23	5	269,91 m ²
ŁĄCZNIE:		43	2.260,76 m²

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PK Sp. z o.o. w Człuchowie.

Tabela 28. Zestawienie budynków stanowiących własność gminy położonych w obszarze zdegradowanym.

L.p.	Usytuowanie budynku	Ilość lokali w budynku	Łączna powierzchnia lokali
1.	ul. Szczecińska nr 11a	3	156,50 m ²
2.	ul. Szczecińska nr 25	11	391,41 m ²
3.	ul. Traugutta nr 1	6	240,54 m ²
4.	ul. Traugutta nr 3	3	156,54 m ²
ŁĄCZNIE:		23	944,99 m²

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PK Sp. z o.o. w Człuchowie.

Obszar planowany do rewitalizacji charakteryzuje się miejscami, gdzie występuje niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną, postępująca degradacja techniczna i niska energooszczędność budynków. Budynki charakteryzują się: złym stanem technicznym elewacji, klatek schodowych, wyposażeniem w przestarzałe instalacje wodne, kanalizacyjne, brakiem podłączeń do miejskiej sieci c.o. Ponadto otoczenie budynków jest zaniedbane, brakuje utwardzonych dróg dojazdowych, miejsc do wypoczynku, małej architektury itp.

W obszarze rewitalizacji znajdują się również zasoby mieszkaniowe Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatorsko–Własnościowej „Pomorzanka”. Sytuacja tych zasobów przedstawia się najlepiej na tle zabudowy mieszkaniowej. Jedynym problemem jest zły stan techniczny klatek schodowych oraz przestrzeni wspólnych, tj. miejsc postojowych, boisk, dróg wewnętrznych osiedlowych. Spółdzielnia mieszkaniowa w ostatnich latach przeprowadziła termomodernizację swoich zasobów.

Tabela 29. Zestawienie nieruchomości SML–W „Pomorzanka” w obszarze Śródmieścia.

Lp.	Adres nieruchomości	Rok budowy
1.	os. Wazów 2	1979
2.	os. Wazów 3	1979
3.	os. Wazów 4	1980
4.	os. Wazów 5	1980
5.	os. Wazów 6	1981
6.	os. Wazów 7	1981
7.	os. Piastowskie 1	1973
8.	os. Piastowskie 2	1973
9.	os. Piastowskie 3	1974
10.	os. Piastowskie 4	1974
11.	os. Piastowskie 6	1977
12.	os. Piastowskie 7	1977
13.	os. Piastowskie 8	1976
14.	os. Piastowskie 9	1976
15.	os. Piastowskie 10	1978
16.	os. Piastowskie 11	1986
17.	os. Piastowskie 12	1981

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych SML–W „Pomorzanka” w Człuchowie.

Degradacja techniczna widoczna jest również w budynku Miejskiego Domu Kultury. Budynek wymaga przebudowy i dostosowania pomieszczeń wewnątrz do współczesnych funkcji oraz likwidacji przyczyn degradacji technicznej tj. usunięcia zawilgocenia piwnic. Ponadto jest to obiekt, do którego nie mają dostępu osoby niepełnosprawne ze względu na występujące bariery architektoniczne. Miejski Dom Kultury skupia najważniejszą działalność kulturalną miasta i organizacji pozarządowych, ponadto jest miejscem spotkań, imprez kulturalnych o zasięgu lokalnym i regionalnym. Budynek posiada dużą niewykorzystaną powierzchnię o złym

stanie technicznym. Brakuje zagospodarowanych miejsc pod potrzeby osób zagrożonych wykluczeniem, integracji międzypokoleniowej, seniorów i osób niesamodzielnych. Po dokonaniu modernizacji budynku zostanie on wzbogacony o nowe funkcje społeczne.

Na obszarze Śródmieścia obserwuje się duży udział budynków, które wykorzystując nowoczesne technologie, dostosowano technicznie w takim stopniu, aby możliwe było efektywne korzystanie z obiektów budowlanych w zakresie energooszczędności. W szczególności zasoby Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatorsko–Własnościowej „Pomorzanka” oraz wspólnot mieszkaniowych przeszły termomodernizację. Najgorzej w tej sytuacji prezentują się zasoby mieszkaniowe gminy, jednostkowe budynki wspólnot, a także budynek Miejskiego Domu Kultury. Obszar Śródmieścia w znacznej części korzysta z miejskiej sieci ciepłowniczej, co przekłada się na ograniczenie niskiej emisji CO₂. Wykonane już docieplenia przyczyniają się do zwiększenia energooszczędności. Jednak dla pełnego wykorzystania rozwiązań energooszczędnych w obszarze, a tym samym zapewnienia równych szans w dostępie do nich konieczne jest wykonanie brakujących dociepleń elewacji budynków. Analizę budynków mieszkaniowych przewidzianych do remontów ramach GPR przedstawiono w załączniku nr 9.

4.4. *Analiza lokalnych potencjałów.*

Wśród potencjałów obszaru Śródmieścia wymienić można:

- a) położenie w centralnej części miasta, co ułatwia dostęp do instytucji, usług, komunikacji, nagromadzenie instytucji publicznych świadczących usługi społeczne,
- b) zwartą zabudowę śródmiejską gwarantującą potencjał bliskiego sąsiedztwa, kontaktów i pomocy sąsiedzkiej,
- c) atrakcyjne położenie tj. lokalizację w bezpośrednim sąsiedztwie jednego z człuchowskich jezior oraz znaczny udział terenów zieleni w ogólnej powierzchni obszaru,
- d) stosunkowo duży stopień podłączenia nieruchomości do sieci ciepłowniczej, co przekłada się na jakość powietrza,
- e) dostępność do infrastruktury telekomunikacyjnej, która zabezpiecza w chwili obecnej potrzeby usługowe,
- f) lokalizację w obszarze szpitala, poradni lekarzy rodzinnych, aptek zapewnia dostępność podstawowych usług zdrowotnych,

g) centralne położenie budynku Miejskiego Domu Kultury z potencjałem lokalowym dla rozwoju nowych funkcji społecznych oraz skupiającego kreatywnych ludzi, których potencjał może zostać zaadaptowany do nowej oferty społecznej.

W obszarze rewitalizacji funkcjonują również potencjalni partnerzy, jak np. instytucje kultury: **Miejska Biblioteka Publiczna**, która jest samorządową samodzielną instytucją kultury i poprzez biblioteczne formy pracy uczestniczy w promowaniu kultury w regionie. Zaspokaja potrzeby mieszkańców w zakresie dostępu do informacji, ze szczególnym uwzględnieniem informacji o regionie. Jest także miejscem prezentacji o charakterze artystycznym, promocyjnym i miejscem spotkań elit intelektualnych i artystycznych. Jej obecna działalność opiera się na siedemdziesięcioletniej tradycji. **Miejski Dom Kultury w Człuchowie**, który prowadzi działalność w zakresie rozwijania amatorskiego ruchu artystycznego, rękodzieła i folkloru, jak również działalność artystyczną w pracowniach instruktorskich, kołach i klubach zainteresowań tj. pracownia teatralna, pracownia modelarska, pracownia muzyczna, pracownia plastyczna, pracownia taneczna, pracownia gier i zabaw, pracownia haftu kaszubskiego. Poza pracą poszczególnych pracowni przy MDK działa także „Społeczne Ognisko Muzyczne” oraz „Ognisko Muzyczne”. **Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Słupsku Filia w Człuchowie** – to jednostka samorządu województwa pomorskiego, która prowadzi zajęcia z edukacji czytelniczej i medialnej, indywidualne i grupowe szkolenia z zakresu przysposobienia bibliotecznego. Koordynuje działania w ramach sieci współpracy i samokształcenia nauczycieli bibliotekarzy szkół powiatu człuchowskiego. Prowadzi doradztwo zawodowe np. w ramach akcji „Wsparcie indywidualnych użytkowników w poszukiwaniu pracy...”, „Blżej Rynku Pracy”. Jej ofertę dla seniorów stanowią np. bezstresowe warsztaty komputerowe oraz filmotekę dla seniora oraz „Regał Wolnej Książki” – bookcrossing itp.

Wśród potencjałów określać należy również aktywność lokalnej społeczności wyrażoną liczbą organizacji pozarządowych, która przedstawiona została poniżej – w tabeli nr 30.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI ŚRÓDMIEŚCIA W CZŁUCHOWIE

Tabela 30. Wykaz stowarzyszeń zarejestrowanych w KRS, z siedzibą w obszarze rewitalizacji.

Nazwa stowarzyszenia	adres	data wpisu do rejestru stowarzyszeń	status OPP	cele działania organizacji
STOWARZYSZENIE CZŁUCHOWSKIE BRACTWO RYCERSKIE	ul. Traugutta 2 77-300 Człuchów	2001-05-19	BRAK	– poznawanie i kultywowanie rycerskich tradycji z okresu od X do XVII wieku. – propagowanie ideałów i tradycji rycerskich wśród młodzieży. – prezentowanie obyczajów rycerstwa polskiego i europejskiego. – rozwijanie zainteresowań członków bractwa historia. – kultywowanie tradycji oręża polskiego w posługiwaniu się bronią białą. – popularyzacja wiedzy historycznej dotyczącej rycerstwa. – organizowanie i uczestnictwo w pokazach walk rycerskich, turnieje. – propagowanie tradycji rycerskich poprzez współpracę z mediami. – współpraca w zakresie realizacji celów statutowych i rozwój bractwa z zainteresowanymi instytucjami i organizacjami. – organizowanie i prowadzenie zgodnie z obowiązującymi przepisami wytwórni sprzętu treningowego. – prowadzenie działalności wydawniczej. – zakładanie sekcji działających na podstawie regulaminów zatwierdzonych przez radę trzech. – organizowanie warsztatów rzemiosła tradycyjnego. – promowanie własnego miasta i regionu na arenie krajowej i międzynarodowej.
DZIECIĘCY ZESPÓŁ WOKALNO-TANECZNY "FORTE"	ul. Traugutta 2 77-300 Człuchów	2001-06-28	BRAK	– rozwijanie różnych form kultury w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej – kształtowanie pozytywnych cech charakteru i osobowości dzieci i młodzieży szkolnej – integrowanie środowisk uczniowskich, rodzicielskich i nauczycielskich na terenie działania.
KLUB ABSTYNENTA "KROKUS"	ul. Szkolna 1 A 77-300 Człuchów	2001-10-31	BRAK	– celem stowarzyszenia jest kształtowanie u swoich członków trwałych dążeń do całkowitego powstrzymania się od picia wszelkich napojów alkoholowych. – stowarzyszenie propaguje trzeźwość i zmianę obyczajów w kierunku usuwania z życia rodziny i jednostki napojów alkoholowych jako elementów różnych wydarzeń i uroczystości. – przeciwdziałanie innym patologiom społecznym poprzez edukację zdrowotną dzieci i młodzieży oraz organizowanie wypoczynku dla dzieci i młodzieży. – wspieranie inicjatyw oraz działalności w zakresie kultury fizycznej i sportu.
STOWARZYSZENIE SABAT SZEFOWYCH	ul. Sobieskiego 7A 77-300 Człuchów	2001-11-12	BRAK	– promocja praw kobiet do pełnienia funkcji kierowniczych w życiu gospodarczym, społecznym i publicznym. – prowadzenie poradnictwa w zakresie organizacji pracy. – inspirowanie działań służących tworzeniu nowych miejsc pracy. – wyrównanie szans życiowych kobiet. – upowszechnianie wzorców kulturowych związanych z postępem cywilizacyjnym. – udzielanie pomocy kobietom niepełnosprawnym i szczególnie pokrzywdzonym przez los. – organizacja życia społecznego. – organizacja czynnych form sportu, turystyki, kultury i edukacji. – troska o ochronę środowiska, edukacja ekologiczna. – pozyskiwanie środków finansowych na działalność statutową.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI ŚRÓDMIEŚCIA W CZŁUCHOWIE

STOWARZYSZENIE Kobiet po MASTEKTOMII "KLUB AMAZONKA" W CZŁUCHOWIE	ul. Sobieskiego 3 77-300 Człuchów	2002-02-12	BRAK	– udzielanie wsparcia osobom dotkniętym chorobą nowotworową i ich rodzin w zakresie integracji, edukacji, rehabilitacji oraz pomocy do dalszego leczenia. – pomoc osobom dotkniętym tą chorobą w rozwiązywaniu problemów zarówno fizycznych jak i psychicznych, – prowadzenie działalności profilaktycznej.
CZŁUCHOWSKIE FORUM SAMORZĄDOWE	ul. Traugutta 2 77-300 Człuchów	2002-05-07	BRAK	współdziałanie wielu partnerów oraz wspólne realizowanie przez nich projektów i inicjatyw służących rozwojowi miasta Człuchowa i regionu.
KLUB BIEGACZA 3 X 3 CZŁUCHÓW	Os. Witosa 17a/5 77-300 Człuchów	2002-06-10	BRAK	podnoszenie sprawności fizycznej społeczeństwa zamieszkałego na terenie działania klubu.
STOWARZYSZENIE "PRO KULTURA"	ul. Traugutta 2 77-300 Człuchów	2006-05-12	BRAK	– organizowanie, wspieranie i programowanie działalności na rzecz społeczności lokalnych – popularyzowanie historycznych i kulturalnych walorów turystycznych – pielęgnowanie i upowszechnianie zjawisk, treści i wartości kultury regionalnej – kształtowanie poczucia lokalnej tożsamości kulturowej – propagowanie kultury zarówno materialnej jak i duchowej oraz poszerzanie wiedzy o Polsce i Europie – działanie na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społecznościami – działalność charytatywna – działanie na rzecz mniejszości narodowych, przeciwdziałanie dyskryminacji i kształtowanie postaw tolerancji – pomoc społeczna, w tym pomoc rodzicom i osobom w trudnej sytuacji życiowej, wyrównywanie szans tych osób i rodzin – działanie na rzecz osób niepełnosprawnych – wspomaganie rozwoju wspólnot i społeczności lokalnej – krajoznawstwo oraz wypoczynek dzieci i młodzieży – przeciwdziałanie patologiom społecznym – promocja i organizacja wolontariatu
CZŁUCHOWSKIE STOWARZYSZENIE PRZYJACIÓŁ HOSPICJUM	ul. Szczecińska 16 77-300 Człuchów	2006-12-18	OD 2007.05.21	– niesienie pomocy osobom ciężko chorym, zwłaszcza na choroby nowotworowe, a także przewlekłe chorym i starszym, ze względu na ich szczególnie trudną sytuację życiową lub materialną, – propagowanie w społeczeństwie wzorców opieki hospicyjnej, – ochrona i promocja zdrowia, – promocja i organizacja wolontariatu.
STOWARZYSZENIE EDUKACYJNE „WIEDZA”	ul. Szczecińska 20 77-300 Człuchów	2005-08-11	BRAK	Propagowanie inicjatyw, postaw i działań sprzyjających realizacji zadań w zakresie nauki, edukacji, oświaty i wychowania.
SAMODZIELNE KOŁO TERENOWE SPOŁECZNEGO TOWARZYSTWA OŚWIATOWEGO NR 131	ul. Sobieskiego 7A 77-300 Człuchów	2001-07-06	BRAK	Celem towarzystwa jest wyzwalać i wspierać inicjatyw społecznych zmierzających do wzbogacenia możliwości edukacji dzieci i młodzieży oraz tworzenia warunków ich pełnego rozwoju intelektualnego i fizycznego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM w Człuchowie.

4.5. *Analiza problemowa jako synteza ustaleń diagnostycznych.*

Diagnozę obszaru rewitalizacji przeprowadza się na wiele sposobów. Zawsze jednak kończy się ona jakąś formą syntezy. Przy okazji syntetyzacji ustaleń szczegółowych wykorzystuje się na ogół metodę SWOT lub analizę problemową. W przypadku syntezy ustaleń diagnostycznych obszaru rewitalizacji w Człuchowie wykorzystano analizę problemową. Miała

ona następujący przebieg. Najpierw wyodrębniono (na podstawie przeprowadzonego wcześniej spaceru studyjnego) katalog problemów społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych, z którymi mierzy się obszar Śródmieście (tabela 32). Następnie uczestnicy warsztatów strategicznych podzieleni na 6 grup roboczych dokonywali redukcji i rangowania wyodrębnionych problemów. Odbędzie się to w trzech etapach. Pierwszy z nich polegał na grupowym określeniu zbioru problemów istniejących i nieistniejących – chodziło więc w tym przypadku o redukcję zaproponowanego katalogu problemów. Następnie spośród problemów istniejących uczestnicy wybierali grupowo 7 problemów o najwyższej wadze. W ostatniej części każdy z uczestników mógł wybrać indywidualnie 3 problemy o najwyższej wadze. W ten sposób powstał szeroki katalog problemów obszaru rewitalizacji Śródmieście.

Tabela 31. Problemy obszaru rewitalizacji pogłębiane w ramach warsztatów strategicznych.

Problemy	
– Bezrobocie – Brak aktywnych organizacji społecznych – Brak miejsc do sportu i rekreacji – Brak miejsc parkingowych – Brak miejsc pracy – Brak przestrzeni kulturalnej wysokiej jakości – Brak przestrzeni publicznych dostosowanych do potrzeb dzieci i młodzieży – Brak przestrzeni publicznych dostosowanych do potrzeb osób starszych – Brak więzi międzypokoleniowych – Brak wysokiej jakości miejsc do spędzania wolnego czasu – Braki w podstawowym wyposażeniu starych nieruchomości	– Nieuporządkowana przestrzeń wokół zabudowy mieszkaniowej – Niewystarczająca ilość wydarzeń kulturalnych – Niski poziom bezpieczeństwa – Niski poziom wspólnej tożsamości mieszkańców – Pasywność części mieszkańców – Patologie i uzależnienia – Problemy demograficzne – Problemy miejscowej przedsiębiorczości – Ubóstwo, niskie dochody – Ucieczka młodych osób – Wysoka przestępczość – Zły stan dróg i chodników – Zły stan techniczny zabudowy

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet przeprowadzonych podczas konsultacji społecznych.

Wskutek całej tej procedury podzielono zbiór zidentyfikowanych problemów na trzy grupy: (1) problemy najwyższej wagi wymagające pilnej interwencji, (2) problemy istotne,

konieczne do możliwie szybkiego rozwiązania oraz (3) problemy nieco mniej istotne, wymagające jednak interwencji publicznej.

Do problemów najwyższej wagi, wymagających pilnej interwencji uczestnicy warsztatów zaliczyli trzy: (1) Brak wysokiej jakości miejsc do spędzania wolnego czasu (33 punkty w ocenie uczestników warsztatów), (2) Nieuporządkowaną przestrzeń wokół zabudowy mieszkaniowej (33 pkt.) oraz (3) Braki w podstawowym wyposażeniu starych nieruchomości (29 pkt.). W poniższym fragmencie problemy te zostaną opisane bardziej szczegółowo.

(1) Brak wysokiej jakości miejsc do spędzania wolnego czasu (33 pkt.). Za jeden z najważniejszych problemów obszaru rewitalizacji w Człuchowie został uznany deficyt odpowiedniej jakości przestrzeni publicznej. Uczestnicy warsztatów podkreślali, że chodzi tu zarówno o przestrzeń otwartą (poza budynkami), jak i przestrzeń w budynkach. Problem ten dotyczy zarówno osób starszych, jak i młodszych i odnosi się głównie do społecznej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej sfery sytuacji kryzysowej. Podczas warsztatu uczestnicy diagnozowali także miejsca lokalizacji problemu niskiej jakości przestrzeni publicznych. Najczęściej wskazywaną przestrzenią był obiekt Miejskiego Domu Kultury przy ul. Traugutta 2 oraz tereny przyległe (bardzo zły stan techniczny budynku i jego otoczenia). Podobnie często wskazywano brak zagospodarowania i publicznego udostępnienia brzegów jeziora Urzędowego (problem braku infrastruktury pieszej i rowerowej, obiektów małej architektury) – w tym kontekście warto wspomnieć o wysoce niezadowolającym stanie czystości jeziora i związanych z tym problemach środowiskowych. W dyskusjach pojawiał się także dość często teren starego cmentarza (choć jest to specyficzna przestrzeń publiczna, pełniąca inne funkcje niż dwie przestrzenie wymienione wcześniej). Oprócz tych trzech przestrzeni o znaczeniu ogólnomiejskim, zdiagnozowano także problemy niskiej jakości przestrzeni sąsiedzkich i społecznych w obszarach osiedli i mniejszych struktur mieszkaniowych – m.in. boisko na os. Wazów (przestrzeń sportowo-rekreacyjną).

(2) Nieuporządkowana przestrzeń wokół zabudowy mieszkaniowej (33 pkt.). Za równie ważny problem została uznana degradacja przestrzeni wokół zabudowy mieszkaniowej. Jest to kwestia pojawiająca się także dość często podczas spaceru studyjnego zrealizowanego przez Urząd Miejski we wrześniu 2016 r. Otoczenie zabudowy mieszkaniowej jest jednak w ograniczonym stopniu sprawą publiczną – poza wizualnym i estetycznym wymiarem

oddziaływania, trudno jest wskazać inne konsekwencje natury publicznej wynikające z tego problemu. Trzeba zatem zachęcać mieszkańców, wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe (w przypadku zabudowy wielorodzinnej) do porządkowania przestrzeni prywatnej i sąsiedzkiej.

(3) Braki w podstawowym wyposażeniu starych nieruchomości (29 pkt.). Dostęp do podstawowej infrastruktury technicznej (wodociągowej, kanalizacyjnej, ciepłowniczej, gazowej) jest podstawą funkcjonowania społeczeństwa. Niestety ciągle w mieszkaniach w historycznej zabudowie Śródmieścia (głównie tzw. wille miejskie i kamienice) występują braki w dostępie do łazienek i podstawowych mediów. Nie jest to problem bardzo rozpowszechniony, jednak jego ranga nadana podczas warsztatów jest stosunkowo wysoka.

Drugą grupę problemów zdiagnozowanych podczas warsztatów strategicznych tworzą problemy istotne, konieczne do możliwie szybkiego rozwiązania. W sumie jest ich sześć i dotyczą one: (4) Złego stanu dróg i chodników, (5) Braku przestrzeni publicznych dostosowanych do potrzeb osób starszych, (6) Ucieczki młodych osób, (7) Pasywności części mieszkańców, (8) Złego stanu technicznego zabudowy, (9) Patologii i uzależnień.

(4) Zły stan dróg i chodników (24 pkt.). Sprawy infrastruktury transportowej to jedne z najczęściej podnoszonych kwestii przy diagnozie sytuacji kryzysowych w społecznościach lokalnych. Również w przypadku obszaru Śródmieścia w Człuchowie taki problem został dostrzeżony ze wskazaniem konkretnych miejsc, w których jest on szczególnie duży.

(5) Brak przestrzeni publicznych dostosowanych do potrzeb osób starszych (23 pkt.). Jest to problem pokrywający się z treścią problemu nr 1. Fakt uwypuklenia deficytu obszarów przestrzeni publicznej dla osób starszych potwierdza, że należy poszukiwać rozwiązań zmierzających do pojawienia się przestrzeni publicznych odpowiedniej jakości, w części dedykowanych także osobom starszym (związane jest to z ogólną tendencją zwiększania się udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców – tendencja ta została także zdiagnozowana i dostrzeżona w obszarze Śródmieścia).

(6) Ucieczka młodych osób (22 pkt.). Kolejnym problemem społecznym jest wyludnianie się obszaru rewitalizacji, szczególnie jeśli chodzi o osoby młode, które emigrują zagranicę lub do dużych aglomeracji miejskich (głównie Trójmiasto, Poznań, Szczecin, Bydgoszcz).

Problem ten dostrzeżono, choć wśród uczestników warsztatu nie było osób w wieku poniżej 25 roku życia i dane nie są możliwe do skwantyfikowania. W poszukiwaniu rozwiązań tego problemu należy skupiać się na zwiększaniu możliwości znalezienia satysfakcjonującej pracy, próbie zakorzeniania osób młodych w lokalnym środowisku (budowanie wspólnej tożsamości historycznej wśród dzieci i młodzieży) oraz polepszaniu oferty usług publicznych, form spędzania wolnego czasu.

(7) Pasywność części mieszkańców (21 pkt.). Problemem zdiagnozowanym podczas warsztatu strategicznego jest też niewielka skłonność interesariuszy do aktywnego uczestnictwa w działaniach publicznych. Jest to trudność głęboko zakorzeniona wśród części mieszkańców i ciągle wyraźnie widoczna. Trzeba jednak dodać, że grono aktywnych reprezentantów obszaru rewitalizacji jest coraz większe, czego dowodem jest frekwencja podczas warsztatów strategicznych. Należy w dalszym ciągu budować świadomość mieszkańców w zakresie odpowiedzialności za przestrzeń sąsiedzką i publiczną w otoczeniu swojego miejsca zamieszkania oraz zachęcać do włączania się w proces rewitalizacji na kolejnych jego etapach.

(8) Zły stan techniczny zabudowy (18 pkt.). Stan techniczny zabudowy na obszarze rewitalizacji jest jedną z najczęściej podnoszonych sytuacji kryzysowych w polskich miastach. Wynika ona z tzw. luki remontowej, która wytworzyła się w Polsce w ciągu kilkudziesięciu lat nieinwestowania w zabudowę historyczną. Problem ten na obszarze Śródmieścia w Człuchowie zyskał stosunkowo niewielką rangę, w porównaniu do innych miast, z uwagi na fakt, że znaczną część obszaru stanowią budynki wielorodzinne powstałe w okresie PRL, zarządzane przez spółdzielnie mieszkaniowe – są one w stanie dobrym lub bardzo dobrym (wykonane termomodernizacje, remonty klatek schodowych itp.). Problemem jest jednak stan techniczny nielicznych kamienic i tzw. willi miejskich. W tym przypadku pilne modernizacje są nieodzowne.

(9) Patologie i uzależnienia (16 pkt.). Jest to jeden z najbardziej dotkliwych problemów społecznych. Patologie i uzależnienia wpływają na sytuacje w rodzinie, sąsiedztwie, czasami także przenoszą się do przestrzeni publicznej. Stanowią one problem wymagający pilnej interwencji społecznej, uwzględniającej różne formy interakcji, terapii, warsztatów i zachęt wyciągających osoby uzależnione z sytuacji problemowej.

Trzecią grupę tworzą problemy nieco mniej istotne, wymagające jednak interwencji publicznej. Wśród nich są: (10) Brak więzi międzypokoleniowych, (11) Ubóstwo, niskie dochody, (12) Brak miejsc pracy, (13) Brak przestrzeni kulturalnej wysokiej jakości, (14) Brak przestrzeni publicznych dostosowanych do potrzeb dzieci i młodzieży, (15) Problemy demograficzne, (16) Brak miejsc do sportu i rekreacji i (17) Brak miejsc parkingowych.

(10) Brak więzi międzypokoleniowych (13 pkt.). Wspólnotę lokalną obszaru rewitalizacji tworzy grupa osób w różnym wieku, integrująca się w ramach potencjałów i problemów obszaru, który zamieszkują. Niestety obserwuje się jednak współcześnie zanik więzi między pokoleniem osób najmłodszych i najstarszych – zostało to również dostrzeżone przez uczestników warsztatu i uznane za problem. Doświadczenie osób starszych (obszar Śródmieścia cechuje ponadprzeciętny udział osób powyżej siedemdziesiątego roku życia w ogólnej liczbie mieszkańców) jest bardzo dobrym punktem wyjścia do organizacji przedsięwzięć społecznych mających na celu przynajmniej częściowe rozwiązanie problemu braku więzi międzypokoleniowych.

(11) Ubóstwo, niskie dochody (12 pkt.). Kolejny problem dostrzeżony przez interesariuszy rewitalizacji odnosi się do kwestii społecznych i gospodarczych. Ubóstwo i niskie dochody są w większości przypadków związane z trudnościami na rynku pracy. Ich konsekwencją są jednak problemy społeczne przenoszone na najbliższe środowisko osób dotkniętych trudną sytuacją finansową. Ubóstwo jest także jedną z głównych przyczyn przyznawania pomocy przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Człuchowie, a brak stabilnej sytuacji materialnej został uznany za jeden z głównych problemów w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Człuchowa na lata 2014–2020.

(12) Brak miejsc pracy (11 pkt.). Problemy lokalnego rynku pracy są bardzo dotkliwe dla miejscowej społeczności i wpływają na sytuację gospodarczą i społeczną. Jak pokazują wyniki analizy wskaźnikowej przeprowadzonej w ramach diagnozy sytuacji kryzysowych w całym mieście, jednostka Śródmieście cechuje się przeciętnie niższą wartością liczby podmiotów gospodarczych na 1 tys. mieszkańców. To z kolei ma wpływ na niewielką liczbę miejsc pracy, co skutkuje zjawiskiem bezrobocia. W ramach planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych należy przewidzieć różne formy stymulowania lokalnego rynku pracy.

(13) Brak przestrzeni kulturalnej wysokiej jakości (11 pkt.). Jest to problem pokrywający się częściowo w swym znaczeniu z problemami nr: 1 (Brak wysokiej jakości miejsc do spędzania wolnego czasu), 5 (Brak przestrzeni publicznych dostosowanych do potrzeb osób starszych) i 14 (Brak przestrzeni publicznych dostosowanych do potrzeb dzieci i młodzieży). Niewątpliwie w świetle przeprowadzonego warsztatu, wszystkie grupy interesariuszy dostrzegają problem technicznej i przestrzennej degradacji budynku i otoczenia Miejskiego Domu Kultury. By wytworzyć wartość dodaną, uruchomić pozytywne procesy społeczne na obszarze rewitalizacji, modernizacja i poprawa jakości tej przestrzeni staje się zadaniem podstawowym.

(14) Brak przestrzeni publicznych dostosowanych do potrzeb dzieci i młodzieży (11 pkt.). Podczas wizji terenowych dostrzeżono braki w wysokiej jakości przestrzeniach publicznych dla dzieci i młodzieży. Do grupy tej zaliczają się place zabaw, skateparki, boiska sportowe itp. Problem ten związany jest nieodłącznie z problemem nr 1.

(15) Problemy demograficzne (9 pkt.). Zdiagnozowane problemy demograficzne związane są z jednej strony z niekorzystnymi wartościami przyrostu naturalnego i salda migracji. Z drugiej strony, pochodną tych kwestii jest niekorzystna struktura ludności wg wieku (duża liczba osób w wieku poprodukcyjnym).

(16) Brak miejsc do sportu i rekreacji (8 pkt.). Jednym z ostatnich zdiagnozowanych problemów są przestrzenie publiczne przeznaczone do sportu i rekreacji. W przypadku obszaru Śródmieścia przykładem tego rodzaju trudności jest boisko na os. Wazów lub nabrzeże jeziora, które mogłoby stać się atrakcyjną przestrzenią publiczną o funkcjach rekreacyjnych i więziotwórczych.

(17) Brak miejsc parkingowych (8 pkt.). Ostatni z problemów jest związany ze wzrastającym ciągle współczynnikiem motoryzacji. Mieszkańcy miast (również Człuchowa, a tym samym obszaru rewitalizacji) zmieniają swoje dotychczasowe przyzwyczajenia transportowe, posiadają coraz więcej aut, a to generuje problemy infrastrukturalne. Problem ten został także dostrzeżony na obszarze Śródmieścia Człuchowa, choć jego wagę uznano za mniej istotną niż np. problemy ze wspólną, więziotwórczą przestrzenią publiczną lub problemy społeczne.

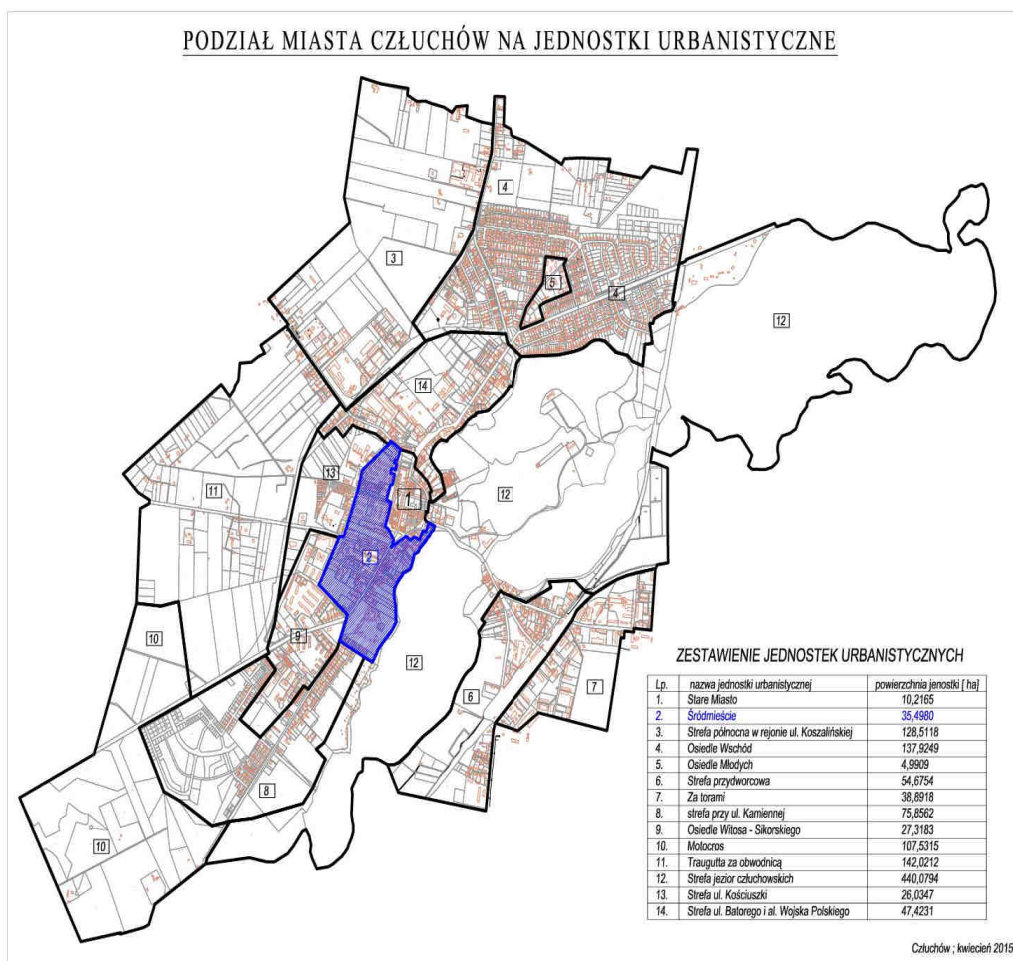
Tabela 32. Zdiagnozowane problemy podczas warsztatów.

Problem	Aspekt społeczny	Aspekt gospodarczy	Aspekt środowiskowy	Aspekt przestrzenny i techniczny
1. Brak wysokiej jakości miejsc do spędzania wolnego czasu	X		X	X
2. Nieuporządkowana przestrzeń wokół zabudowy mieszkaniowej				X
3. Braki w podstawowym wyposażeniu starych nieruchomości				X
4. Zły stan dróg i chodników				X
5. Brak przestrzeni publicznych dostosowanych do potrzeb seniorów	X			X
6. Ucieczka młodych osób	X	X		
7. Pasywność części mieszkańców	X			
8. Zły stan techniczny zabudowy				X
9. Patologie i uzależnienia	X			
10. Brak więzi międzypokoleniowych	X			
11. Ubóstwo, niskie dochody	X	X		
12. Brak miejsc pracy		X		
13. Brak przestrzeni kulturalnej wysokiej jakości	X			X
14. Brak przestrzeni publicznych dla dzieci i młodzieży	X			X
15. Problemy demograficzne	X			
16. Brak miejsc do sportu i rekreacji	X		X	X
17. Brak miejsc parkingowych				X

Źródło: opracowanie własne UM w Człuchowie.

Tabela 33. Syntetyczny zestaw informacji dotyczących obszaru rewitalizacji.

<u>NAZWA OBSZARU:</u> ŚRÓDMIEŚCIE
<u>Powierzchnia:</u> ok. 35 ha
<u>Liczba ludności:</u> 3062 zamieszkałych, 3437 zameldowanych, w tym: dzieci 349, dorośli 3088, w wieku produkcyjnym 2270, w wieku poprodukcyjnym 941, powyżej siedemdziesiątego roku życia 397 osób

Charakterystyka obszaru:

Śródmieście – jednostka, w której dominującą funkcją jest zabudowa usługowo– mieszkalna. Jednostkę zamieszkują 3062 osoby, co stanowi 26% ogólnej liczby ludności. Obszar ten zajmuje powierzchnię ok. 35 ha, w jego skład wchodzi ulice: Garbarska, Jacka i Agatki, Jana Nowaka–Jeziorańskiego, Osiedle Piastowskie, Osiedle Wazów, Plac Bohaterów (78%), Sobieskiego, Szczecińska (80%), Średnia, Łąkowa (21%), Traugutta (75%). Jest to obszar w znacznej części historycznego „przedmieścia południowego”, które rozwinęło się z początkiem XVI w. w rejonie dzisiejszej ulicy Traugutta i Szczecińskiej oraz w części historycznego osiedla zachodniego.

Podstawowe problemy społeczne:

brak wysokiej jakości miejsc do spędzania wolnego czasu, ucieczka młodych ludzi, pasywność części mieszkańców, patologie i uzależnienia, brak więzi międzypokoleniowych, ubóstwo, niskie dochody, problemy demograficzne (ponadprzeciętny udział osób starszych w strukturze mieszkańców).

Podstawowe problemy gospodarcze:

Brak miejsc pracy, bezrobocie szczególnie wśród osób z wyższym wykształceniem oraz w wieku do trzydziestego roku życia, niska

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI ŚRÓDMIEŚCIA W CZŁUCHOWIE

liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców obszaru, problemy finansowe działających podmiotów gospodarczych, zaległości w płatnościach.

Podstawowe problemy przestrzenne i techniczne:

Zły stan techniczny zabudowy, zły stan dróg i chodników, brak miejsc do uprawiania sportu i rekreacji, brak miejsc parkingowych, brak przestrzeni kulturalnej wysokiej jakości, brak przestrzeni publicznych dostosowanych do potrzeb dzieci i młodzieży, brak przestrzeni publicznych dostosowanych do potrzeb osób starszych, brak wysokiej jakości miejsc do spędzania wolnego czasu, braki w podstawowym wyposażeniu starych nieruchomości, nieuporządkowana przestrzeń wokół zabudowy mieszkaniowej, zapotrzebowanie oraz deficyt w zakresie komunalnego mieszkaniowego i socjalnego zasobu możliwego do zaoferowania potrzebującym.

Podstawowe problemy środowiskowe:

Mała ilość zagospodarowanych terenów zielonych, przeważająca ilość jednostek systemu gospodarowania odpadami komunalnymi prowadzących nieselektywną zbiórkę odpadów, niski stopień odzysku i recyklingu odpadów, występujące źródła niskiej emisji dwutlenku węgla, brak kompleksowego podłączenia obiektów do sieci wodno-kanalizacyjnej.

Wyniki konsultacji społecznych:

W ramach konsultacji społeczne projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w dniach od 25.02.2016 r. do 08.04.2016 r. umożliwiono wnoszenie uwag do projektu uchwały. W wyznaczonym terminie wpłynęły trzy uwagi tj. od:

- Wspólnoty Mieszkaniowej Szczecińska 12 - uwaga dotyczyła zagospodarowania podwórka, jednak nie uwzględniono jej na etapie delimitacji, gdyż nie odnosiła się do granic obszaru (przyjęto ją do wiadomości),
- Wspólnoty Mieszkaniowej Szczecińska 14/Sobieskiego 1- uwaga dotyczyła zagospodarowania podwórka, jednak nie uwzględniono jej na etapie delimitacji, gdyż nie odnosiła się do granic obszaru (przyjęto ją do wiadomości),
- mieszkańca ul. Traugutta 7a - uwaga dotyczyła zagospodarowania terenu otaczającego MDK, Bibliotekę, Sąd Rejonowy i Sanepid. Wniosek wskazywał propozycje zmian, które powinny zaistnieć zdaniem wnoszącego. Nie uwzględniono uwagi na etapie delimitacji, gdyż nie odnosiła się do granic obszaru zdegradowanego (przyjęto ją do wiadomości).

Konsultacje społeczne projektów uchwał:

- 1. W sprawie uchwalenia Gminnego Programu Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie.**
- 2. W sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji.**

W dniach od 07.02.2017 r. do 08.03.2017 r. umożliwiono składanie uwag do projektów w/w uchwał. W wyznaczonym terminie wpłynęły uwagi od dwóch organizacji.

W dniach od 28.08.2017 r. do 19.09.2017 r. umożliwiono ponowne składanie uwag do projektów w/w uchwał.

Mocne i słabe strony obszaru oraz jego potencjał i zagrożenia:

SŁABE STRONY: niekorzystne trendy demograficzne: zmniejszająca się liczba urodzeń, zmniejszająca się liczba osób w wieku produkcyjnym, zwiększająca się liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Zamieszkiwanie największej liczby osób korzystających z usług opiekuńczych. Niedostosowanie funkcji miejskich do potrzeb najmłodszej i najstarszej grupy społecznej. Brak aktywnych organizacji społecznych działających w dziedzinie pomocy społecznej.

MOCNE STRONY: położenie w centralnej części miasta, co ułatwia dostęp do instytucji, usług, komunikacji, nagromadzenie instytucji publicznych świadczących usługi społeczne, zwarta zabudowa śródmiejska gwarantująca potencjał bliskiego sąsiedztwa,

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI ŚRÓDMIEŚCIA W CZŁUCHOWIE

kontaktów i pomocy sąsiedzkiej, atrakcyjne położenie tj. lokalizację w bezpośrednim sąsiedztwie jednego z człuchowskich jezior oraz znaczny udział terenów zieleni w ogólnej powierzchni obszaru, duży stopień podłączenia nieruchomości do sieci ciepłowniczej, lokalizacja w obszarze szpitala, poradni lekarzy rodzinnych, aptek – dostępność podstawowych usług, centralne położenie budynku Miejskiego Domu Kultury z potencjałem lokalowym dla rozwoju nowych funkcji społecznych oraz skupiającego kreatywnych ludzi, których potencjał może zostać zaadaptowany do nowej oferty społecznej, nagromadzenie potencjalnych partnerów.

Lista potencjalnych partnerów wraz z najważniejszymi podejmowanymi działaniami:

- Miejski Dom Kultury – wsparcie merytoryczne w działaniach artystycznych, ruchowych, plenerowych, udostępnienie sprzętu nagłaśniającego, środków transportu oraz udostępnienie lokali w budynku MDK na potrzeby Centrum Rodzin.
- Wspólnoty Mieszkaniowe – udział w planowanych działaniach włączających społeczeństwo w proces rewitalizacji.
- SML-W „Pomorzanka” – udział w planowanych działaniach włączających społeczeństwo w proces rewitalizacji.
- Stowarzyszenia – organizacja i prowadzenie działań włączających społeczeństwo w proces rewitalizacji.

Ogólny opis podejmowanych działań wraz z określeniem wzajemnych powiązań:

Utworzenie Centrum Rodzin polegającego na pracy: Asystentury Rodziny dla Śródmieścia, Placówki Wsparcia Dziennego dla Śródmieścia: w formie opiekuńczej, pracy podwórkowej i Centrum Usług Opiekuńczych dla Śródmieścia: Klub Seniora, Punkt Usług Opiekuńczych.

Centrum Rodzin zintegruje działania z dziedziny opieki społecznej, ochrony zdrowia (profilaktyka chorób cywilizacyjnych, utrzymywania sprawności ruchowej i umysłowej seniorów), organizacji czasu wolnego (zajęcia artystyczne), zwiększania kompetencji twardych i miękkich (korepetycje, nauka języków obcych, zajęcia z samooceny, radzenia sobie ze stresem itp.). Zintegrowani w jednym miejscu zostaną przedstawiciele różnych środowisk (psycholog, prawnik, animator kultury, nauczyciel, opiekun, terapeuta, asystent rodziny), którzy będą mogli łączyć zajęcia z różnych dziedzin wzbogacając ofertę usług społecznych. Celem jest włączenie społeczne zagrożonych grup społecznych z różnych grup wiekowych (dzieci, młodzież, osoby starsze). Działania poprawiające sytuację życiową poprzez edukację, zmianę postaw społecznych, międzypokoleniową wymianę doświadczeń i współpracę. Zapewnienie dostępu do nowych usług społecznych wysokiej jakości. Utworzenie Centrum Rodzin powiązane jest z planowaną pod te potrzeby przebudową MDK i wydzieleniem pomieszczeń, co zapewni zintegrowanie różnych funkcji społecznych w centralnym miejscu obszaru.

Przebudowa Miejskiego Domu Kultury wraz z zagospodarowaniem terenu wokół budynku na potrzeby utworzenia Centrum Rodzin.

Przebudowa Miejskiego Domu Kultury polega na zintegrowaniu w jednym budynku dwóch funkcji: instytucji kultury oraz działań z dziedziny opieki społecznej. Zaadaptowane pomieszczenia umożliwią powstanie nowych usług oraz integrację osób korzystających z zajęć właściwych dla instytucji kultury oraz zajęć oferowanych przez Centrum Rodzin określonym grupom społecznym – zagrożonym wykluczeniem. Celem jest zmodernizowanie infrastruktury i podział docelowej funkcji budynku MDK pod potrzeby instytucji kultury oraz Centrum Rodzin, w ramach którego zostaną zaadaptowane pomieszczenia na funkcje Wsparcia Rodziny (piwnica, parter), Placówki Wsparcia Dziennego (piwnica) i Centrum Usług Opiekuńczych (parter i poddasze). Stworzenie warunków do rozwoju oferty usług społecznych na rzecz rodziny. Planuje się również zagospodarowanie terenu wokół budynku planowanego Centrum Rodzin i MDK.

Utworzenie Przestrzeni Publicznej dla mieszkańców Śródmieścia w Człuchowie.

Utworzona przestrzeń publiczna zintegruje funkcje wystawienniczo-handlowe, komunikacji społecznej i wymiany międzypokoleniowej, rekreacyjno-sportowe. Przestrzeń zintegrowana będzie również z działalnością Centrum Rodzin, stanowiąc

zaplecze jego pracy oraz służyć będzie integracji mieszkańców obszaru. Celem jest zapewnienie zagospodarowanej przestrzeni publicznej wraz z ciągiem pieszo–jezdnym zwiększającym jej dostępność, która okresowo i naprzemiennie będzie przyjmować charakter miejsca spotkań plenerowych, wystawienniczo–handlowych, integracyjnych oraz miejsca aktywności ruchowej dla różnych grup wiekowych mieszkańców Śródmieścia. Miejsce zabezpiecza możliwości spędzania wolnego czasu, integracji międzypokoleniowej, aktywności ruchowej, jako profilaktyki chorób cywilizacyjnych oraz utrzymywania sprawności ruchowej seniorów. Zakłada się utworzenie przestrzeni publicznej nad brzegiem jeziora Urzędowego oraz utwardzenie ciągu pieszo–jezdnego ul. Szczecińskiej i połączenie z ul. Jacka i Agatki.

Remonty wybranych elementów wspólnych w budynkach mieszkalnych wraz z zagospodarowaniem ich bezpośredniego otoczenia:

1) Remont elementów wspólnych, 2) Zagospodarowanie podwórek.

Planowane remonty części wspólnych zabudowy mieszkaniowej oraz zagospodarowanie otoczenia zabudowy mieszkaniowej zintegrowane jest z planowaną działalnością Centrum Rodzin m. in. zakładaną pracą podwórkową oraz pracą nad wymianą międzypokoleniową, poprawą komunikacji społecznej i włączeniem osób osamotnionych, zależnych opiekuńczo, których stopień niesprawności uniemożliwia korzystanie z Centrum Rodzin poprzez dotarcie do miejsc ich zamieszkania i umożliwienie im korzystania z nowego zagospodarowania otoczenia zabudowy mieszkaniowej (spotkania sąsiedzkie). Celem jest włączenie do procesu rewitalizacji mieszkańców obszaru poprzez powstrzymanie degradacji technicznej i poprawę stanu infrastruktury mieszkaniowej. Zwiększenie dostępu do podstawowych usług społecznych wraz z zapewnieniem rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska. Utworzenie ogólnodostępnych przestrzeni i miejsc spotkań sąsiedzkich. W zakres planowanych prac wchodzi: ul. Sobieskiego 6: wzmocnienie ścian i fundamentów zewnętrznych budynku z wykonaniem izolacji i naprawy ciągów pieszych, renowacja istniejącego ryzalitu elewacji frontowej, odtworzenie detali architektonicznych, kolorystyka ścian i detali, remont dachu (wymiana pokrycia, obróbek blacharskich, rynien spustowych, wymiana kominów), ul. Szczecińska 22: remont elewacji budynku z dociepleniem, remont opaski wokół budynku, remont wjazdów na posesję, ul. Szczecińska 12: remont dachu z dociepleniem styropapą, ul. Szczecińska 22: remont elewacji budynku z dociepleniem, remont opaski wokół budynku, remont wjazdów na posesję, ul. Traugutta 7a: remont izolacji pionowej ścian fundamentowych, Traugutta 6: remont klatek schodowych, remont schodów wejściowych do budynku oraz wykonanie zadaszeń, ul. Szczecińska 2: remont elewacji z dociepleniem, wymianą drzwi wejściowych i okienek na klatce, wykonanie opaski wokół budynku, ul. Szczecińska 21: remont elewacji budynku z dociepleniem od strony podwórza, wymiana drzwi wejściowych do budynku oraz okna na klatce, remont izolacji pionowej ścian fundamentowych Plac Bohaterów 1: remont elewacji budynku z dociepleniem oraz likwidacją tarasu od podwórza, remont wjazdu na posesję, ul. Traugutta 1: przebudowa, remont elewacji budynku mieszkalnego, ul. Szczecińska 25: remont elewacji budynku mieszkalnego – wielorodzinnego, ul. Traugutta 3: remont elewacji budynku mieszkalnego wraz z ociepleniem, wykonaniem instalacji c.o.

Bezpośrednie zagospodarowanie otoczenia budynków spółdzielni mieszkaniowej.

Planowane zagospodarowanie terenów towarzyszących zabudowie mieszkaniowej zintegrowane jest z planowaną działalnością Centrum Rodzin m. in. zakładaną pracą podwórkową oraz pracą nad wymianą międzypokoleniową. Celem jest włączenie do procesu rewitalizacji mieszkańców obszaru poprzez poprawę stanu infrastruktury towarzyszącej zabudowie mieszkaniowej, zwiększenie dostępności infrastruktury sportowej i promocja aktywności ruchowej, jako profilaktyki chorób cywilizacyjnych oraz podtrzymywania sprawności ruchowej seniorów i zapewnienie możliwości integracji międzypokoleniowej. W zakres planowanych prac wchodzi: Osiedle Piastowskie: wymiana ławek parkowych przy klatkach schodowych budynków 1–4 i 6–12, zamontowanie stojaków na rowery przy budynkach 1–4 i 6–12, wymiana nawierzchni zatoki postojowej i drogi dojazdowej w rejonie ściany szczytowej budynku nr 1. Osiedle Wazów: zamontowanie stojaków na rowery przy budynkach 2–7, wymiana

ławek parkowych przy klatkach schodowych budynków 2–7, wymiana nawierzchni osiedlowego boiska sportowego, ul. Sobieskiego 10: remont nawierzchni drogi dojazdowej i zatok postojowych, utwardzenie placu do gromadzenia odpadów i ogrodzenie pergolą, ul. Traugutta 9: wykonanie terenu rekreacyjnego przy budynku z nasadzeniem zieleni niskiej.

Włączenie społeczne mieszkańców w realizację zadań inwestycyjnych wynikających z GPR.

Planowane działanie zintegrowane jest wyłonieniem organizacji pozarządowej w drodze konkursu, której zadaniem jest przeprowadzenie działań włączających mieszkańców obszaru w działania rewitalizacyjne. Celem jest włączenie do procesu rewitalizacji mieszkańców obszaru poprzez bezpośredni udział w zagospodarowaniu przestrzeni publicznej tj. bezpośredni udział mieszkańców i organizacji społecznej w uporządkowaniu terenu, wykonaniu nasadzeń na wskazanych przestrzeniach publicznych, pomalowaniu ławek, posadowieniu koszy na śmieci, stojaków na rowery. Udział mieszkańców w wyborze elementu sztuki, który zostanie usytuowany w przestrzeni publicznej obszaru oraz wyboru miejsca.

Źródło: opracowanie własne.

V. OPIS POWIĄZAŃ GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI GMINY

5.1. Powiązania ze strategią rozwoju Gminy Miejskiej Człuchów.

Wdrożenie Gminnego Programu Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie będzie wypełnieniem wizji zawartej w Strategii Rozwoju Miasta o brzmieniu:

Człuchów – miasto kultywujące tradycje i szanujące dziedzictwo wieków, a jednocześnie otwarte na zmieniający się świat, rozwijające się, tworzące dobre warunki życia dla obecnych i przyszłych pokoleń. Miasto przyjazne mieszkańcom i zapraszające gości w myśl hasła: poznaj, by pokochać!

Syntetyczne zestawienie powiązań Gminnego Programu Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie z dokumentami strategicznymi gminy zawiera załącznik nr 8.

Działania i przedsięwzięcia zaplanowane do realizacji w ramach GPR – omówione w innej części dokumentu wpisują się w niżej wymieniony cel strategiczny zawarty w Strategii rozwoju Gminy Miejskiej Człuchów – uchwalonej uchwałą Rady Miejskiej w Człuchowie Nr XLVIII.336.2014 w dniu 28 maja 2014 r. tj.:

Wzmocnienie roli samorządu w ożywianiu dialogu kreatywnych ludzi i środowisk.

Podczas realizacji GPR zostaną zintegrowane działania różnych środowisk, grup społecznych i instytucji, a koordynował je będzie samorząd tj. Gmina Miejska Człuchów.

5.2. Powiązania ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Dla obszaru objętego niniejszym programem rewitalizacji obowiązuje studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Człuchów (Uchwała nr LIII/306/2009 Rady Miejskiej w Człuchowie z dnia 25 listopada 2009 r.).

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest dokumentem planistycznym określającym kierunki polityki przestrzennej gminy. Ma ono charakter planowania ogólnego, które wyznacza ramy dla działań szczegółowych zawartych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Gminny Program Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie jest ściśle powiązany ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Człuchów. Działania rewitalizacyjne zaplanowane w ramach Programu Rewitalizacji wpisują się we wszystkie wskazane w studium kierunki rozwoju miasta.

W Studium przyjęto najważniejsze cele polityki przestrzennej gminy, t.j.:

- poprawa jakości życia w mieście (m.in. przeciwdziałanie biedzie i zjawiskom patologicznym, stworzenie warunków do aktywnego spędzania czasu przez dzieci i młodzież, rozwój zasobów ludzkich miasta poprzez przeprowadzanie niezbędnych zmian programowych i kadrowych w systemie oświaty i kultury, podniesienie jakości technicznej i wyposażenia obiektów edukacyjnych, wzrost poczucia bezpieczeństwa mieszkańców, rozwiązanie problemów mieszkaniowych);
- wzmocnienie poczucia tożsamości mieszkańców (edukacja mieszkańców w zakresie dziedzictwa kulturowego i walorów krajobrazowych jakie posiada miasto, wzmacnianie więzi społecznych w mieście);
- kształtowanie ładu przestrzennego i infrastrukturalnego (m.in. poprawa stanu środowiska naturalnego, wprowadzenie ładu przestrzennego, poprawa zewnętrznej i wewnętrznej dostępności komunikacyjnej gminy, ochrona zabytków);
- wspieranie rozwoju gospodarczego miasta (m.in. stworzenie warunków do rozwoju działalności gospodarczej związanych z sektorem turystycznym).

Powyższe cele mają za zadanie zagwarantowanie możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń. Rozwój powinien odbywać się bez degradowania zasobów środowiskowych i kulturowych oraz poprzez: tworzenie możliwości poprawy warunków zamieszkiwania, ochronę i wzbogacenie środowiska przyrodniczego i kulturowego gminy,

poprawę struktury funkcjonalno–przestrzennej, podniesienie ładu przestrzennego, poprawę systemu powiązań komunikacyjnych.

Obszar zdegradowany jednostki Śródmieście został określony w studium jako część strefy „B” – śródmiejskiej, dla której wskazano m.in. brak zagospodarowania głównych obszarów stykowych (brzegów jezior) kształtujących wizerunek Gminy Miejskiej Człuchów oraz potrzebę poprawy jakości: wspólnych przestrzeni osiedlowych na osiedlach zabudowy wielorodzinnej, nieatrakcyjnych terenów rekreacji przydomowej, oraz zaniedbanych placów zabaw dla dzieci.

Wsparciu i wzmocnieniu założeń studium dla obszaru objętego rewitalizacją służyć będzie przede wszystkim realizacja Celu strategicznego nr 2 Gminnego Programu Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie „Poprawa jakości życia mieszkańców na obszarze Śródmieścia poprzez modernizację istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej oraz jej dostosowanie do potrzeb społeczności tego obszaru”. W zasadach przekształceń obszaru objętego programem w studium czytamy:

- wskazana jest dalsza koncentracja usług publicznych o znaczeniu ogólnomiejskim, a także ponadlokalnym;
- na zabytkowych przedmieściach przekształcenia uwzględniające historyczną strukturę zabudowy, rewaloryzacja zabytkowej zabudowy w obrębie historycznych przedmieść, ucytelnienie charakterystycznych wnętrz urbanistycznych.

W ramach niniejszej rewitalizacji jednostki Śródmieście przewidziano inwestycje porządkujące tereny przynależne budynkom będącym w Wojewódzkiej Ewidencji Konserwatora Zabytków:

- ul. Szczecińska 2, 21, 23, 25; ul. Traugutta 1,3,6; ul. Sobieskiego 6,
- plac Bohaterów, ul. Szczecińska do skrzyżowania z ul. Kamienną, wraz z terenem zabytkowego cmentarza katolickiego, jako oś kompozycyjna Przedmieścia Berlińskiego, nowoczesne centrum obsługi regionu człuchowskiego – lokalizacja usług centrotwórczych (administracja, handel, gastronomia, kultura),
- ukształtowanie harmonijnych sylwet zabudowy nad Jeziorem Miejskim i Jeziorem Urzędowym,
- poprawa jakości życia mieszkańców poprzez lokalizację osiedlowych przestrzeni publicznych (place zabaw, tereny zielone, place sportowe),

- dyslokowanie poza obszar Śródmieścia wybitnie uciążliwych dla otoczenia form użytkowania (funkcje produkcyjno–usługowe) oraz degradujących przestrzeń garaży;
- tworzenie stref ruchu spowolnionego i stref o dominującym ruchu pieszym,
- wykorzystanie walorów krajobrazowych poprzez: lokalizację obiektów obsługi ruchu turystycznego w miejscach atrakcyjnych widokowo; odpowiednie kształtowanie zieleni przybrzeżnej otwierające widoki na jeziora.

W części studium dotyczącej obszarów wymagających przekształceń i rehabilitacji wskazano na obszarze śródmieścia: zagospodarowanie brzegów jezior oraz rewaloryzację zabytкового cmentarza.

Realizacja ustaleń Gminnego Programu Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie jest zgodna z celami określonymi w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Człuchów.

5.3. Powiązania ze strategią rozwiązywania problemów społecznych.

Działania i przedsięwzięcia zaplanowane do realizacji w ramach GPR – omówione w dalszej części dokumentu bezpośrednio lub pośrednio wpisują się w niżej wymienione cele i kierunki działań Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych miasta Człuchowa – uchwalonej uchwałą RM nr XLV.320.2014 w dniu 26.02.2014 r. tj.:

- 1) C.S.1. Prawidłowo funkcjonująca rodzina.
- 2) C.O.1. Poprawa sytuacji rodzin.

Kierunki działań:

- Wspieranie i inicjowanie działań o charakterze edukacyjnym, zawodowym, społecznym i zdrowotnym zmierzających do integracji rodzin wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.
 - Wspieranie i inicjowanie działań w zakresie profilaktyki wykluczenia społecznego dzieci i młodzieży, wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem.
- 3) C.S.2. Poprawa funkcji opiekuńczo–wychowawczej rodzin.

Kierunki działań:

- Wspieranie i inicjowanie działań zmierzających do poprawy funkcjonowania rodzin zagrożonych w tym:

- wspieranie istniejących placówek wsparcia dziennego oraz dążenie do powstania nowych,
 - wspieranie istniejącego poradnictwa rodzinnego, prawnego, obywatelskiego i dążenie do rozwijania form pomocy.
- Wspieranie i inicjowanie działań obejmujących systemowym wsparciem rodziny borykające się z problemami opiekuńczo– wychowawczymi.
 - Wspieranie i inicjowanie działań, których celem jest:
 - odbudowanie więzi i tradycji rodzinnych,
 - propagowanie autorytetów i postaw wspierających rodzinę,
 - edukacja w zakresie świadomego rodzicielstwa.
- 4) C.S.3. Seniorzy
- 5) C.O.1. Zwiększanie aktywności osób starszych.

Kierunki działań:

- Wspieranie i inicjowanie działań zmierzających do utrzymania i zwiększania aktywności osób starszych, w tym: promowanie działalności klubów seniora.
 - Wspieranie działań promujących wolontariat i pomoc sąsiedzką wśród osób starszych.
- 6) C.O.2. Zapewnienie właściwej opieki osobom niesamodzielnym.

Kierunki działań:

- Podejmowanie działań, których celem jest wspieranie osób i rodzin, które opiekują się osobami niesamodzielnymi w środowisku domowym.

VI. OPIS WIZJI STANU ŚRÓDMIEŚCIA PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI

W budowaniu perspektywy rewitalizacyjnej obszaru Śródmieścia Człuchowa przyjęto trójstopniowy układ celów (ryc. 8). Najbardziej ogólny i syntetyczny charakter ma wizja rozwoju obszaru rewitalizacji, która stanowi jednocześnie cel główny. Na drugim poziomie założono realizację celów strategicznych następnie celów operacyjnych oraz skonkretyzowanych kierunków działań. Do każdego kierunku działań przypisano również planowane przedsięwzięcia.

Rycina 8. Hierarchiczny układ celów w Gminnym Programie Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie.

Źródło: opracowanie własne UM w Człuchowie.

Wizja formułowana w ramach programów rewitalizacji jest swego rodzaju projekcją przyszłości, do jakiej dążą wszystkie grupy interesariuszy działające na obszarze rewitalizacji. Opisuje ona pożądany stan docelowy w perspektywie kilku, kilkunastu lat i pełni następujące funkcje:

- zobrazowanie stanu docelowego – można powiedzieć, że wizja stanowi cel całkowicie nadrzędny nad wszystkimi, zawierający w sobie pozostałe cele sformułowane w strategii;
- informowanie o aspiracjach osób formułujących wizję;
- jednoczenie wokół idei, co powoduje, że ludzie się z nią utożsamiają.

Wizja rozwoju określona w Gminnym Programie Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie brzmi następująco:

Wizja obszaru rewitalizacji

Śródmieście Człuchowa obszarem dostosowanym do potrzeb miejscowej społeczności lokalnej, skupiającej się wokół pozytywnych zmian przeciwdziałających wykluczeniu z geograficznym ośrodkiem tych zmian w nowopowstałym Centrum Rodzin oraz integrującej się w zagospodarowanych przestrzeniach publicznych.

VII. CELE REWITALIZACJI ORAZ ODPOWIADAJĄCE IM KIERUNKI DZIAŁAŃ SŁUŻĄCYCH ELIMINACJI LUB OGRANICZENIU NEGATYWNYCH ZJAWISK

7.1. Cele rewitalizacji.

Każdy z wyznaczonych celów spełnia określone kryteria wynikające ze standardów metodologicznych stosowanych w tego typu dokumentach. Jednym ze stałych elementów weryfikacji celów rozwojowych jest zastosowanie tzw. filtru SMART (nazwa pochodzi od pierwszych liter angielskich słów określających zasady konstruowania celów) – również w przypadku Gminnego Programu Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie zastosowano jego reguły. Polegają one na ocenie pięciu aspektów:

1. precyzyjności (ang. specific) – cele powinny być na tyle precyzyjne, aby nie mogły być interpretowane w odmienny sposób,
2. mierzalności (ang. measurable) – cele powinny być tak formułowane, by można było liczbowo wyrazić stopień ich realizacji (by można było przypisać im konkretne miary),
3. akceptowalności (ang. accepted) – cele powinny być akceptowane przez podmioty, które będą dążyć do ich osiągnięcia (tj. podmioty realizujące strategię),
4. realistyczności (ang. realistic) – cele powinny być określone realnie (strategia nie może być zbiorem „pobożnych życzeń”), tzn. tak by, możliwe było ich osiągnięcie w zakładanej perspektywie czasowej,
5. terminowości (ang. time-dependent) – cele muszą być zdefiniowane precyzyjnie w wymiarze czasowym po to, by móc określać poziom ich realizacji i prowadzić monitoring.

7.2. Cele strategiczne i operacyjne.

Proces wyodrębniania celów rewitalizacji miał podobny przebieg jak określanie problemów obszaru Śródmieścia. Uczestnicy warsztatów strategicznych otrzymali propozycję dwudziestu kilku rozwiązań zdiagnozowanych wcześniej problemów. Zadaniem każdej z grup roboczych było ich uszeregowanie i określenie znaczenia poszczególnych propozycji celów. W ten sposób utworzono ranking celów i działań, który ostatecznie posłużył do stworzenia drzewa celów rewitalizacyjnych. W ten sposób wyodrębniono dwa kluczowe cele strategiczne dla obszaru Śródmieścia w Człuchowie:

Cele strategiczne

1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych na obszarze Śródmieścia poprzez ożywienie aktywności społecznej i stworzenie warunków do rozwoju nowych usług społecznych, gospodarczych i kulturalno–rekreacyjnych
2. Poprawa jakości życia mieszkańców na obszarze Śródmieścia poprzez modernizację istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej oraz jej dostosowanie do potrzeb społeczności tego obszaru.

Cel strategiczny nr 1 „Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych na obszarze Śródmieścia poprzez ożywienie aktywności społecznej i stworzenie warunków do rozwoju nowych usług społecznych, gospodarczych i kulturalno–rekreacyjnych”

Negatywne zjawiska społeczne, których rozwiązanie zakłada się w ramach pierwszego celu strategicznego zostały opisane w pogłębionej diagnozie obszaru rewitalizacji. Są to m.in.: ucieczka młodych osób, pasywność części mieszkańców, patologie i uzależnienia, brak więzi międzypokoleniowych, ubóstwo, niskie dochody, brak miejsc pracy, brak przestrzeni kulturalnej wysokiej jakości, problemy demograficzne, niski poziom wspólnej tożsamości mieszkańców oraz starzenie się społeczeństwa. W tym względzie istotne będzie realizowanie projektów edukacyjnych, animacyjnych, szkoleniowych oraz integrujących mieszkańców np. spotkania sąsiedzkie, pikniki integracyjne przy grillu, pomoc sąsiedzka. Kierunki działań rewitalizacyjnych dotyczyć będą również poprawy funkcjonowania przestrzeni publicznej, społecznej, oraz działań aktywizujących osoby bezrobotne i przedsiębiorców. Rozwiązanie wszystkich w/w problemów jest skomplikowanym i trudnym procesem, wymaga czasu i cierpliwości. Powinien on odbywać się regularnie, uwzględniając następujące cele operacyjne:

Cel operacyjny 1.1. Wzmacnianie instytucji rodziny, profilaktyka i przeciwdziałanie problemom społecznym w rodzinach

Kierunki działań:

- a) Utworzenie oferty pomocy w opiece nad osobami zależnymi.
- b) Wspieranie rozwoju kompetencji twardych i miękkich mieszkańców obszaru.

Cel operacyjny 1. 2. Wzrost integracji i aktywności społecznej

Kierunki działań:

- a) Inicjowanie i wdrażanie projektów pomocy sąsiedzkiej.
- b) Budowanie tożsamości społecznej opartej na wspólnej historii.
- c) Tworzenie warunków wymiany doświadczeń, współpracy i integracji społecznej.

Cel operacyjny 1.3. Bogata oferta kulturalna i społeczna dla różnych grup wiekowych

Kierunki działań:

- a) Ustalenie cyklicznych imprez plenerowych integrujących mieszkańców np. Dzień Śródmieścia, pikniki integracyjne itp.
- b) Pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców w tzw. „czynach społecznych” np. sadzenie kwiatów, grabienie, malowanie ławek itp.

Cel operacyjny 1.4. Poprawa i ożywienie lokalnej przedsiębiorczości oraz aktywizacja zawodowa młodych ludzi z obszaru rewitalizacji

Kierunki działań:

- a) Podniesienie kompetencji i kwalifikacji osób bezrobotnych.
- b) Wspieranie warunków do rozwoju i tworzenia nowych podmiotów gospodarczych i podmiotów ekonomii społecznej.

Cel strategiczny nr 2 „Poprawa jakości życia mieszkańców na obszarze Śródmieścia poprzez modernizację istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej oraz jej dostosowanie do potrzeb społeczności tego obszaru”

Problemy wynikające z diagnozy to: zły stan techniczny budynków mieszkalnych, zły stan obiektów kulturalnych, zaniedbane i niedoinwestowane podwórka, niezagospodarowane przestrzenie publiczne o charakterze rekreacyjno–wypoczynkowym, niezagospodarowane tereny zielone, zły stan nawierzchni chodników i dróg niedostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz niewystarczająca liczba miejsc parkingowych, stara i niewystarczająca podstawowa infrastruktura wodociągowa, kanalizacyjna i sanitarna, brak zagospodarowanych gniazd w zakresie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych. W tym względzie istotne będzie realizowanie zadań inwestycyjnych uwzględniających poniższe cele.

Cel operacyjny 2.1. Podniesienie standardów budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej

Kierunki działań:

- a) Przeciwdziałanie degradacji technicznej i funkcjonalnej zabudowy mieszkaniowej obszaru.
- b) Zwiększenie ilości lokali mieszkalnych (wydzielenie lokali socjalnych w obecnym zasobie mieszkaniowym).
- c) Rozbudowa i modernizacja Miejskiego Domu Kultury pod potrzeby działalności kulturalnej i społecznej.
- d) Ograniczenie niskiej emisji CO₂.

Cel operacyjny 2.2. Rozwinięcie infrastruktury społecznej, kulturalno–rekreacyjnej, technicznej i komunikacyjnej

Kierunki działań:

- a) Uporządkowanie ogólnodostępnych terenów zieleni na cele kulturalno–rekreacyjne oraz przestrzeni wokół budynków mieszkalnych.
- b) Modernizacja ciągów komunikacyjnych.
- c) Modernizacja infrastruktury komunalnej (kanalizacyjnej, deszczowej i ciepłowniczej).

VIII. OPIS PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Do osiągnięcia zakładanych celów niezbędna jest realizacja szeregu przedsięwzięć. Są to przedsięwzięcia o charakterze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzenno–technicznym.

8.1. Lista przedsięwzięć podstawowych.

1. Nazwa zadania:	Utworzenie Centrum Rodzin
Sfera oddziaływania	społeczna
Opis przedsięwzięcia, zakres realizowanych zadań	Utworzenie Centrum Rodzin, które zapewni dostęp do zintegrowanych usług społecznych w zakresie kompleksowego wspierania rodziny poprzez rozwój usług wspierających rodzinę w prawidłowym pełnieniu jej funkcji – w każdej fazie cyklu życia rodziny. Centrum swoim działaniem obejmować będzie: dzieci, rodziców, seniorów. W ramach Centrum Rodzin planowane są działania: 1) Asystentura rodzin – wspieranie rodziny przez: a) konsultacje, poradnictwo specjalistyczne i rodzinne, terapia i mediacja; b) warsztaty umiejętności rodzicielskich; c) wsparcie środowiskowe – zatrudnienie 2 asystentów rodziny; d) pomoc prawna;

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI ŚRÓDMIEŚCIA W CZŁUCHOWIE

	e) organizacja grup wsparcia i grup samopomocowych (dla 20 rodziców); 2) Placówka Wsparcia Dziennego: Realizować będzie działania profilaktyczne w postaci pomocy w opiece i wychowaniu dzieci w ramach nowoutworzonej placówki wsparcia dziennego dla 20 dzieci prowadzonej w formie: – opiekuńczej – placówka wsparcia dziennego realizować będzie następujące działania: opiekę i wychowanie, pomoc w nauce (korepetycje), organizację czasu wolnego, zajęcia zapewniające dzieciom rozwój zainteresowań (itp. zajęcia nauki języków obcych, artystyczne warsztaty zajęciowe obejmujące wszystkie dziedziny sztuki, kierowane do dzieci i ich rodziców, kreatywne działania na urządzeniach mobilnych dla młodzieży – pozytywne wykorzystanie urządzeń współczesnej techniki itp.), zajęcia sportowe, budowanie kompetencji miękkich (komunikatywność, kreatywność, umiejętność pracy w zespole, odporność na stres, praca nad własną osobą itp.) – pracy podwórkowej (tzw. „kolorowe podwórka” – realizowane będą działania animacyjne i socjoterapeutyczne wobec dzieci i młodzieży zamieszkałych na obszarze Śródmieścia. 3) Centrum usług opiekuńczych: W ramach Centrum funkcjonować będzie: a) Klub Seniora dla 15 osób, którego zadaniem będzie wsparcie seniorów oraz ich rodzin. Będzie on pełnił funkcję opiekuńczą w ciągu dnia. Centrum zapewni zajęcia ruchowe, zajęcia aktywizujące, poradnictwo, aktywne spędzanie czasu wolnego, które przyczynią się do poprawy stanu zdrowia i samopoczucia jego uczestników; b) Punkt Usług Opiekuńczych – realizujący zadania z zakresu: usług asystenckich lub opiekuńczych dla osób niesamodzielnych, usług zwiększających autonomię i bezpieczeństwo osób niesamodzielnych, rehabilitacja – w domach. Punkt zatrudniać będzie 5 opiekunek środowiskowych.
Lokalizacja zadania	ul. Traugutta 2
Podmiot realizujący zadanie	Gmina Miejska Człuchów, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
Okres realizacji	2019–2022
Cel	Cel strategiczny nr 1 „Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych na obszarze Śródmieścia poprzez ożywienie aktywności społecznej i stworzenie warunków do rozwoju nowych usług społecznych, gospodarczych i kulturalno–rekreacyjnych” <u>Cel operacyjny 1.1. Wzmacnianie instytucji rodziny, profilaktyka i przeciwdziałanie problemom społecznym w rodzinach</u> Kierunki działań: c) Utworzenie oferty pomocy w opiece nad osobami zależnymi. d) Wspieranie rozwoju kompetencji twardych i miękkich mieszkańców obszaru.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI ŚRÓDMIEŚCIA W CZŁUCHOWIE

	<u>Cel operacyjny 1.2. Wzrost integracji i aktywności społecznej</u> Kierunki działań: a) Inicjowanie i wdrażanie projektów pomocy sąsiedzkiej. b) Budowanie tożsamości społecznej opartej na wspólnej historii. c) Tworzenie warunków wymiany doświadczeń, współpracy i integracji społecznej. <u>Cel operacyjny 1.3. Bogata oferta kulturalna i społeczna dla różnych grup wiekowych</u> Kierunki działań: a) Ustalenie cyklicznych imprez plenerowych integrujących mieszkańców np. Dzień Śródmieścia, pikniki integracyjne itp. b) Pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców w tzw. „czynach społecznych” np. sadzenie kwiatów, grabienie, malowanie ławek itp.
Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie, zidentyfikowany na etapie diagnozy	Przeciwdziałanie: wykluczeniu społecznemu zagrożonych grup społecznych z różnych grup wiekowych (dzieci, młodzież, osoby starsze), ubóstwu, problemom wychowawczym, patologiom społecznym, niskim kwalifikacjom zawodowym.
Efekty realizacji przedsięwzięcia / wskaźniki	1. Liczba osób objętych usługami społecznymi 2. Liczba zajęć kierowanych do mieszkańców Śródmieścia, 3. Liczba osób uczestniczących w zajęciach podtrzymujących aktywność umysłową i manualną. Źródło danych: sprawozdania MOPS, sprawozdania od organizacji pozarządowych
Szacowana wartość i źródło finansowania	Fundusze UE (RPO WP 2014–2020, EFS), budżet gminy, koszt szacunkowy 2.600.000,00 zł
Potencjalni partnerzy	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

2. Nazwa zadania:	Przebudowa budynku MDK na potrzeby utworzenia „Centrum Rodzin” wraz z zagospodarowaniem terenu wokół budynku MDK w Człuchowie
Sfera oddziaływania	społeczna, przestrzenna i techniczna
Opis przedsięwzięcia, zakres realizowanych zadań	W obszarze rewitalizacji zlokalizowany jest budynek Miejskiego Domu Kultury, który posiada rezerwy lokalowe, aby utworzyć w nim planowane Centrum Rodzin. Obecnie przez instytucję kultury zarządzane są dwa budynki tj. MDK i usytuowane w bezpośrednim sąsiedztwie kino. Dla lepszego wykorzystania budynku zaplanowano wspólne korzystanie z niego przez MDK i Centrum Rodzin, dokonując podziału pomieszczeń i przypisanych im powierzchni i wprowadzając nowe funkcje społeczne właściwe dla działalności Centrum Rodzin. Ze względu na uwarunkowania

	techniczne oraz związane z nimi przepisy konieczne jest dobudowanie pomieszczenia na wszystkich kondygnacjach, w którym znajdą się schody oraz wyposażenie budynku w windę. W wyniku podziału pomieszczeń na rzecz Centrum Rodzin w PFU zakłada się powstanie n/w pomieszczeń: • <u>na poziomie piwnicy:</u> – pracowni kreatywności i organizacji czasu wolnego z zapleczem i magazynkiem – placówki wsparcia dziennego z zapleczem socjalnym – szatni Centrum Rodzin – bawialni Centrum Rodzin – toalety – pomieszczenia gospodarczego – pokoju porad psychologicznych – zaplecza socjalnego Centrum Rodzin – pomieszczenia mediacji i poradnictwa prawnego – magazynu sprzętu do zajęć podwórkowych – pomieszczenia asystentów rodziny – pokoju grup samopomocowych i warsztatów rodzicielskich – pomieszczenia do muzykoterapii – pracowni rozwoju kompetencji twardych i miękkich z zapleczem Ponadto w ramach części wspólnych z MDK w piwnicy planuje się uzyskać: – holl wejściowy – komunikację na poziomie piwnicy (korytarze) – komunikację – węzeł c.o. Pomieszczenia przeznaczone na statutową działalność MDK w piwnicy będą miały powierzchnię ok. 131,5 m². • <u>na poziomie parteru:</u> – biura pracowników Centrum Seniora – pomieszczeń Centrum Seniora: podtrzymywania sprawności intelektualnych i zdolności poznawczych seniorów, komunikacji społecznej i samokształcenia z zapleczem – toalet – szatni Centrum Seniora – pomieszczenia aktywności ruchowej seniorów – biura usług opiekuńczych Ponadto w ramach części wspólnych z MDK na parterze planuje się uzyskać: – holl wejściowy – komunikacja (korytarze) Pomieszczenia MDK na parterze będą miały powierzchnię ok. 250,4 m². • <u>na poddaszu:</u> – pracowni ergoterapii z zapleczem i magazynkiem
--	--

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI ŚRÓDMIEŚCIA W CZŁUCHOWIE

	– biura obsługi pracowni ergoterapii – toalet Ponadto w ramach części wspólnych z MDK na poddaszu planuje się uzyskać: – holl wejściowy – komunikacja (korytarze) – pomieszczenie gospodarcze Pomieszczenia MDK na poddaszu będą miały powierzchnię ok. 30,2 m². Ogółem w całym budynku zakłada się wygospodarowanie: • powierzchni z przeznaczeniem na Centrum Rodzin: 847,3 m²; • powierzchni części wspólnych: 540,3 m²; • powierzchni na działalność statutową MDK: 412,1 m². Planuje się następujący zakres prac: – wykonanie izolacji fundamentów wraz z drenażem, ze względu na ich zalewanie; – dobudowanie pomieszczenia windy i schodów – likwidacja bariery architektonicznej; – wykonanie elewacji z dociepleniem; – remont pomieszczeń wewnętrznych, przeznaczonych na potrzeby Centrum Rodzin oraz części wspólnych; – wymiana instalacji wewnętrznych, wykonanie białego montażu i armatury; – zagospodarowanie terenu wokół budynku m.in. wykonanie 20 miejsc postojowych (w tym 3 dla osób z niepełnosprawnościami), wymiana nawierzchni placu, chodnika, utwardzeń wokół budynku, posadowienie elementów małej architektury, nasadzenie zieleni, itp., szacowane powierzchnie: ciągi pieszo–jezdne ok. 630 m², plac przed wejściem ok. 205 m², zieleń ok. 140 m², chodniki ok. 150 m²); – wyposażenie Centrum Rodzin w niezbędne meble i sprzęt (stoliki, krzesła, szafy, komplety wypoczynkowe; wyposażenie zaplecza socjalnego, zakup rzutnika, tablic interaktywnych, itp.).
Lokalizacja zadania	ul. Traugutta 2
Podmiot realizujący zadanie	Gmina Miejska Człuchów
Okres realizacji	2018–2019

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI ŚRÓDMIEŚCIA W CZŁUCHOWIE

Cel	Cel strategiczny nr 1 „Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych na obszarze Śródmieścia poprzez ożywienie aktywności społecznej i stworzenie warunków do rozwoju nowych usług społecznych, gospodarczych i kulturalno–rekreacyjnych” <u>Cel operacyjny 1.3. Bogata oferta kulturalna i społeczna dla różnych grup wiekowych</u> Kierunki działań: a) Ustalenie cyklicznych imprez plenerowych integrujących mieszkańców np. Dzień Śródmieścia, pikniki integracyjne itp. b) Pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców w tzw. „czynach społecznych” np. sadzenie kwiatów, grabienie, malowanie ławek itp. Cel strategiczny nr 2 „Poprawa jakości życia mieszkańców na obszarze Śródmieścia poprzez modernizację istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej oraz jej dostosowanie do potrzeb społeczności tego obszaru” <u>Cel operacyjny 2.1. Podniesienie standardów budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej.</u> Kierunki działań: a) Rozbudowa i modernizacja Miejskiego Domu Kultury pod potrzeby działalności kulturalnej i społecznej.
Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie, zidentyfikowany na etapie diagnozy	Brak wysokiej jakości miejsc do spędzania wolnego czasu oraz brak przestrzeni kulturalnej wysokiej jakości. Stan techniczny budynku z lat 70. wymaga pilnej interwencji, szczególnie ważne jest usunięcie problemu zawilgocenia piwnic oraz likwidacja barier architektonicznych oraz podniesienie ogólnego standardu, zważywszy na fakt, że z Centrum Rodzin korzystać będą osoby w podeszłym wieku, niesprawne ruchowo.
Efekty realizacji przedsięwzięcia / wskaźniki	1. Liczba obiektów kubaturowych objętych wsparciem. 2. Liczba przedsięwzięć kulturalnych/ imprez plenerowych integrujących mieszkańców. Źródło danych: protokoły zdawczo–odbiorcze, dokumentacja techniczna, sprawozdania MDK
Szacowana wartość i źródło finansowania	Fundusze UE (RPO WP 2014–2020), budżet gminy, szacunkowy koszt 4.500.000,00
Potencjalni partnerzy	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejski Dom Kultury

3. Nazwa zadania:	Utworzenie przestrzeni publicznej dla mieszkańców Śródmieścia
Sfera oddziaływania	społeczna, przestrzenna i techniczna
Opis przedsięwzięcia, zakres	Stworzenie przestrzeni, które mogą połączyć wszystkie wymienione funkcje, znajduje się blisko planowanego Centrum Rodzin, a jednocześnie jest bardzo atrakcyjne, bo zlokalizowane nad brzegiem jeziora, to teren

realizowanych zadań	pomiędzy ul. Szczecińską/Nowaka–Jeziorańskiego a jeziorem Urzędowym o pow. ok. 0,43 ha. Planuje się je zagospodarować tak, aby były dostępne dla amatorów aktywności ruchowej (np. joga nad wodą, ćwiczenia na siłowni terenowej) oraz w miarę potrzeb jako miejsce spotkań plenerowych: np. na piknik integracyjny, pchli targ, wystawy prac uczestników zajęć Centrum Rodzin czy np. festynów „Śródmieście zaprasza”. Dostępność tego miejsca zapewnia nieutwardzony odcinek ciągu pieszo–jezdnego od ul. Szczecińskiej, który obecnie jest gruntowy – „uszlachetniony” jedynie żużlem. Ze względu na bezpieczeństwo korzystających z planowanej przestrzeni niezbędne jest utwardzenie tej nawierzchni wraz z budową wymaganej infrastruktury podziemnej oraz wykonanie nowego odcinka, który połączy ciąg pieszo–jezdny z istniejącą ulicą Jacka i Agatki. Dzięki temu zwiększy się dostępność do przestrzeni publicznej – możliwe będzie dotarcie do niej od strony ul. Szczecińskiej, Nowaka–Jeziorańskiego oraz ul. Jacka i Agatki. Zakres planowanych prac w ramach zagospodarowania przestrzeni: – usytuowanie 8 elementów siłowni terenowej i 2 ławek z oparciem, – usytuowanie 10 elementów placu zabaw wraz z ogrodzeniem metalowym (39 przęseł i furtka) oraz elementów małej architektury (3 ławki z oparciem, kosze na śmieci, tablica z regulaminem), – usytuowanie 3 drewnianych altanek (miejsce schronienia przed słońcem) wraz z utwardzeniem z kostki brukowej, utwardzenie nawierzchni z kostki brukowej na punkcie widokowym (tarasie) oraz ustawienie 4 ławek z oparciem, – wykonanie schodów terenowych, skarp, nawierzchni gruntowych z trawą, – usytuowanie 2 stanowisk dla rowerów, – usunięcie 6 kolidujących drzew i uzupełnienie istniejącej zieleni (nasadzenie krzewów: forsycja – 17 sztuk, dereń biały – 25 szt., berberys czerwonoлистny – 4 miejsca nasadzeń (144 szt.), jałowiec płożący – 2 miejsca nasadzeń (16 szt.), nasadzenia drzew: klon – 6 szt., dąb – 1 szt., tawuła japońska – 24 szt.), krzewinek: wrzos – 2 miejsca nasadzeń (28 szt.), lawenda 9 miejsc nasadzeń (135 szt.), bluszcz pospolity 1 miejsce nasadzenia (32 szt.)). Zakres zaplanowanego ciągu pieszo–jezdnego od ul. Szczecińskiej o długości 220 mb (w tym 170 mb o naw. żużlowej i 50 mb do wykonania od podstaw po wyburzeniu budynku w kolizji): – nawierzchnia z kostki betonowej – brukowej, – kanalizacja deszczowa, – oświetlenie Zakres zaplanowanej przebudowy drogi w ul. Jacka i Agatki o długości 156,8 mb: – nawierzchnia z kostki betonowej – brukowej, – kanalizacja deszczowa, – oświetlenie.
---------------------	--

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI ŚRÓDMIEŚCIA W CZŁUCHOWIE

	Utwardzenie ciągu pieszo–jezdnego ul. Szczecińskiej wymaga wyburzenia jednego budynku gospodarczego i wybudowania w zamian w innym miejscu takiego pomieszczenia dla mieszkańców budynku komunalnego przy ul. Szczecińskiej 11b. Dzięki temu ciąg uzyska połączenie z istniejącą ul. Jacka i Agatki, zwiększając dostępność do planowanej przestrzeni publicznej.
Lokalizacja zadania	ul. Szczecińska, ul. Jana Nowaka–Jeźiorańskiego, brzeg jeziora Urzędowego, ul. Jacka i Agatki
Podmiot realizujący zadanie	Gmina Miejska Człuchów
Okres realizacji	2018–2020
Cel	Cel strategiczny nr 1 „Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych na obszarze Śródmieścia poprzez ożywienie aktywności społecznej i stworzenie warunków do rozwoju nowych usług społecznych, gospodarczych i kulturalno–rekreacyjnych” <u>Cel operacyjny 1.3. Bogata oferta kulturalna i społeczna dla różnych grup wiekowych</u> Kierunki działań: a) Pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców w tzw. „czynach społecznych” np. sadzenie kwiatów, grabienie, malowanie ławek itp. Cel strategiczny nr 2 „Poprawa jakości życia mieszkańców na obszarze Śródmieścia poprzez modernizację istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej oraz jej dostosowanie do potrzeb społeczności tego obszaru” <u>Cel operacyjny 2.2. Rozwinięcie infrastruktury społecznej, kulturalno–rekreacyjnej, technicznej i komunikacyjnej.</u> Kierunki działań: a) Uporządkowanie ogólnodostępnych terenów zieleni na cele kulturalno–rekreacyjne oraz przestrzeni wokół budynków mieszkalnych. b) Modernizacja ciągów komunikacyjnych. c) Modernizacja infrastruktury komunalnej (kanalizacyjnej, deszczowej i ciepłowniczej).
Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie, zidentyfikowany na etapie diagnozy	Brak zagospodarowanej przestrzeni publicznej, która mogłaby okresowo i naprzemiennie przyjmować charakter miejsca spotkań plenerowych, wystawienniczo–handlowych, integracyjnych, a także aktywności ruchowej dla różnych grup wiekowych mieszkańców Śródmieścia, konieczne jest wygospodarowanie takiej przestrzeni spośród terenów położonych w obszarze rewitalizacji.
Efekty realizacji przedsięwzięcia / wskaźniki	1. Liczba miejsc aktywności ruchowej w obszarze rewitalizacji. 2. Powierzchnia zagospodarowanych terenów zielonych. 3. Długość wyremontowanych dróg. 4. Długość wyremontowanych/wybudowanych sieci wod.–kan. Źródło danych: protokoły odbioru, sprawozdania, dokumentacja techniczna

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI ŚRÓDMIEŚCIA W CZŁUCHOWIE

Szacowana wartość i źródło finansowania	Fundusze UE (RPO WP 2014–2020), budżet gminy, szacunkowy koszt 1.000.000,00
Potencjalni partnerzy	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejski Dom Kultury, stowarzyszenia

4. Nazwa zadania:	Remonty wybranych elementów wspólnych w budynkach mieszkalnych wraz z zagospodarowaniem ich bezpośredniego otoczenia
Sfera oddziaływania	społeczna, techniczna, przestrzenna i środowiskowa
Opis przedsięwzięcia, zakres realizowanych zadań	Na obszarze rewitalizacji znajdują się łącznie 3 budynki komunalne (zlokalizowane przy ul. Szczecińskiej 25, ul. Traugutta 3 i ul. Traugutta 1) oraz 22 budynki wspólnot mieszkaniowych oraz budynki przynależące do jednej spółdzielni mieszkaniowej. W ramach projektu przewiduje się remont elementów wspólnych w min. 11 budynkach mieszkaniowych (w tym min. 8 budynków wyróżnionych w konkursie wspólnot mieszkaniowych oraz 3 budynków komunalnych). Planowany zakres prac: 1) <u>Remont elementów wspólnych (budynki komunalne i budynki wspólnot):</u> • wykonanie izolacji pionowej ścian fundamentowych; remont elewacji w tym z dociepleniem; renowacja istniejącego ryzalitu elewacji frontowej, odtworzenie detali architektonicznych, kolorystyka ścian i detali, remont dachu (wymiana pokrycia, obróbek blacharskich, rynien spustowych, wymiana kominów), w tym z dociepleniem styropapą; • wymiana okien na klatkach i w piwnicach; remont klatek schodowych; remont posadzki w piwnicach; remont schodów wejściowych do budynków oraz wykonanie zadaszeń; wymiana drzwi wejściowych; Przewidziano także likwidację tarasu od podwórza jednego z budynków wspólnotowych i zagospodarowanie 6 podwórek, z których korzystają mieszkańcy budynków komunalnych, wspólnoty mieszkaniowe i mieszkańcy spółdzielni mieszkaniowej. 2) <u>Podwórka / zagospodarowanie otoczenia budynków</u> Zagospodarowanie 6 podwórek zlokalizowanych (przy ulicach: Sobieskiego 8; Szczecińska 21; Szczecińska 22; Traugutta 1/Traugutta 3; Sobieskiego 1/Szczecińska 14; Szczecińska 23 i 25) na terenie stanowiących własność Gminy Miejskiej Człuchów. Planowany zakres prac: – wykonanie ciągów pieszych (chodników i utwardzeń przy ul. Sobieskiego 8 o pow. ok. 287 m²; przy ul. Szczecińska 21 o pow. ok. 97 m²; przy ul. Traugutta 1/ Traugutta 3 o pow. ok. 179 m²; przy ul. Sobieskiego 1/ Szczecińska 14 o pow. ok. 367 m²; przy ul. Szczecińska 23 i 25 o pow. ok. 133 m²; przy ul. Szczecińska 22

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI ŚRÓDMIEŚCIA W CZŁUCHOWIE

	o pow. ok. 255 m²); – wykonanie ciągów kołowych (w tym: przy ul. Sobieskiego 8 o pow. ok. 860 m²; przy ul. Szczecińskiej 21 o pow. ok. 261 m²; przy ul. Traugutta 1/Traugutta 3 o pow. ok. 166 m²; przy ul. Sobieskiego 1/Szczecińska 14 o pow. ok. 396 m²; przy ul. Szczecińskiej 23 i 25 o pow. ok. 171 m²; przy ul. Szczecińskiej 22 o pow. ok. 388 m²); – wykonanie miejsc postojowych (6 miejsc postojowych o pow. ok. 75 m² przy ul. Traugutta 1/Traugutta 3; 4 miejsc postojowych o pow. ok. 50 m² przy ul. Sobieskiego 1/Szczecińskiej 14; 8 miejsc postojowych o pow. ok. 100 m² przy ul. Szczecińskiej 23 i 25); – naprawa schodów zewnętrznych (przy ul. Szczecińskiej 21); – posadowienie elementów małej architektury (ławek, koszy na śmieci, altan dla mieszkańców, przesłon, linek na bieliznę, stojaków na rowery, osłon pojemników na śmieci, elementów siłowni na świeżym powietrzu, latarni (3 sztuki przy Sobieskiego 1/Szczecińskiej 14); itp.); – wykonanie zieleni: nasadzenie krzewów, roślin, trawa z rolki; – wykonanie utwardzenia bezpośredniego otoczenia budynków z kostki brukowej; – remont wjazdów na posesję położonych na terenie gminy; – remont nawierzchni wokół budynków komunalnych i remont drogi dojazdowej do budynku komunalnego; – wykonanie opaski wokół budynków.
Lokalizacja zadania	ul. Sobieskiego 8; Szczecińska 21; Szczecińska 22; Traugutta 1/ Traugutta 3; Sobieskiego 1/Szczecińska 14; Szczecińska 23 i 25, budynki Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatorsko–Własnościowej „Pomorzanka”
Podmiot realizujący zadanie	Gmina Miejska Człuchów
Okres realizacji	2018–2020
Cel	Cel strategiczny nr 2 „Poprawa jakości życia mieszkańców na obszarze Śródmieścia poprzez modernizację istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej oraz jej dostosowanie do potrzeb społeczności tego obszaru” <u>Cel operacyjny 2.1. Podniesienie standardów budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej.</u> Kierunki działań: a) Przeciwdziałanie degradacji technicznej i funkcjonalnej zabudowy mieszkaniowej obszaru. b) Zwiększenie ilości lokali mieszkalnych. c) Rozbudowa i modernizacja Miejskiego Domu Kultury pod potrzeby działalności kulturalnej i społecznej. d) Ograniczenie niskiej emisji CO₂. <u>Cel operacyjny 2.2. Rozwinięcie infrastruktury społecznej, kulturalno–rekreacyjnej, technicznej i komunikacyjnej.</u>

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI ŚRÓDMIEŚCIA W CZŁUCHOWIE

	Kierunek działań: a) Uporządkowanie ogólnodostępnych terenów zieleni na cele kulturalno–rekreacyjne oraz przestrzeni wokół budynków mieszkalnych. b) Modernizacja ciągów komunikacyjnych. c) Modernizacja infrastruktury komunalnej (kanalizacyjnej, deszczowej i ciepłowniczej).
Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie, zidentyfikowany na etapie diagnozy	Degradacja techniczna stanu infrastruktury mieszkaniowej. Słaby dostęp do podstawowych usług społecznych. Niski odsetek jednostek segregujących odpady komunalne. Brak zagospodarowanych terenów zielonych, brak zagospodarowanych gniazd do selektywnej zbiórki odpadów
Efekty realizacji przedsięwzięcia / wskaźniki	1. Długość wyremontowanych dróg. 2. Powierzchnia zagospodarowanych terenów zielonych. 3. Odsetek jednostek segregujących odpady. 4. Liczba wyremontowanych budynków. Źródło danych: protokoły odbioru, dokumentacja techniczna
Szacowana wartość i źródło finansowania	Fundusze UE (RPO WP 2014–2020), budżet gminy, środki prywatne, szacunkowy koszt 2.819.126,40 zł
Potencjalni partnerzy	Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o., wspólnoty mieszkaniowe

5. Nazwa zadania:	Bezpośrednie zagospodarowanie otoczenia budynków spółdzielni mieszkaniowej
Sfera oddziaływania	techniczna, przestrzenna i środowiskowa
Opis przedsięwzięcia, zakres realizowanych zadań	Planuje się wykonanie następującego zakresu prac: • wymiana ławek parkowych przy klatkach schodowych; • zamontowanie stojaków na rowery; • wymiana nawierzchni zatoki postojowej i drogi dojazdowej; • wymiana nawierzchni osiedlowego boiska (asfaltowej) i ogrodzenia oraz posadowienie, np. bramek czy koszy do gry w koszykówkę.
Lokalizacja zadania	os. Piastowskie, os. Wazów, ul. Sobieskiego 10, ul. Traugutta 9
Podmiot realizujący zadania	Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko–Własnościowa „Pomorzanka”, Gmina Miejska Człuchów
Okres realizacji	2018–2020
Cel	Cel strategiczny nr 2 „Poprawa jakości życia mieszkańców na obszarze Śródmieścia poprzez modernizację istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej oraz jej dostosowanie do potrzeb społeczności tego obszaru” <u>Cel operacyjny 2.1. Podniesienie standardów budynków mieszkalnych</u>

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI ŚRÓDMIEŚCIA W CZŁUCHOWIE

	<u>i użyteczności publicznej.</u> Kierunek działań: a) Przeciwdziałanie degradacji technicznej i funkcjonalnej zabudowy mieszkaniowej obszaru. <u>Cel operacyjny 2.2. Rozwinięcie infrastruktury społecznej, kulturalno-rekreacyjnej, technicznej i komunikacyjnej.</u> Kierunek działań: a) Uporządkowanie ogólnodostępnych terenów zieleni na cele kulturalno-rekreacyjne oraz przestrzeni wokół budynków mieszkalnych. b) Modernizacja ciągów komunikacyjnych. c) Modernizacja infrastruktury komunalnej (kanalizacyjnej, deszczowej i ciepłowniczej).
Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie, zidentyfikowany na etapie diagnozy	Brak zagospodarowanych stref rekreacyjnych i sportowych na osiedlach, zniszczone elementy małej architektury. Zły stan dróg i chodników. Brak miejsc postojowych.
Efekty realizacji przedsięwzięcia / wskaźniki	1. Liczba zamontowanych elementów małej architektury. 2. Powierzchnia wyremontowanych dróg i boiska. Źródło danych: protokoły odbioru, dokumentacja techniczna Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatorsko-Własnościowej „Pomorzanka”
Szacowana wartość i źródło finansowania	Fundusze UE (RPO WP 2014–2020), budżet gminy, środki prywatne, szacunkowy koszt 782.827,00 zł
Potencjalni partnerzy	Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o., Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko-Własnościowa „Pomorzanka”

6. Nazwa zadania:	Włączenie społeczne mieszkańców w realizację zadań inwestycyjnych wynikających z GPR
Sfera oddziaływania	społeczna, środowiskowa, przestrzenna i techniczna
Opis przedsięwzięcia, zakres realizowanych zadań	Planuje się wykonanie następującego zakresu prac: • uporządkowywanie terenów przy budynkach mieszkalnych; • wykonywanie nasadzeń; • malowanie ławek posadowienie koszy na odpady; • posadowienie stojaków na rowery.
Lokalizacja zadania	os. Piastowskie, os. Wazów, ul. Sobieskiego 10, ul. Traugutta 9
Podmiot realizujący zadanie	Gmina Miejska Człuchów, wspólnoty mieszkaniowe, Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko-Własnościowa „Pomorzanka”, organizacje pozarządowe
Okres realizacji	2018–2020
Cel	Cel strategiczny nr 2 „Poprawa jakości życia mieszkańców na obszarze Śródmieścia poprzez modernizację istniejącej infrastruktury

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI ŚRÓDMIEŚCIA W CZŁUCHOWIE

	technicznej i społecznej oraz jej dostosowanie do potrzeb społeczności tego obszaru” <u>Cel operacyjny 2.2. Rozwinięcie infrastruktury społecznej, kulturalno-rekreacyjnej, technicznej i komunikacyjnej.</u> Kierunki działań: a) Uporządkowanie ogólnodostępnych terenów zieleni na cele kulturalno-rekreacyjne oraz przestrzeni wokół budynków mieszkalnych. b) Modernizacja ciągów komunikacyjnych. c) Modernizacja infrastruktury komunalnej (kanalizacyjnej, deszczowej i ciepłowniczej).
Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie, zidentyfikowany na etapie diagnozy	Brak zagospodarowanych stref rekreacyjnych i sportowych na osiedlach, zniszczone elementy małej architektury.
Efekty realizacji przedsięwzięcia / wskaźniki	1. Powierzchnia zagospodarowanych terenów zielonych. 2. Liczba elementów małej architektury. 3. Liczba przedsięwzięć społecznych tzw. czynów społecznych. Źródło danych: protokoły odbioru, sprawozdania Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatorsko-Własnościowej „Pomorzanka”, wspólnot mieszkaniowych
Szacowana wartość i źródło finansowania	EFS (RPO WP 2014–2020), budżet gminy, środki prywatne, szacunkowy koszt 100.000,00 zł
Potencjalni partnerzy	Przedsiębiorstwo Komunalne, Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko-Własnościowa „Pomorzanka”

7. Nazwa zadania:	Budowa dróg miejskich – Przebudowa nawierzchni drogowych wraz z przebudową kanalizacji deszczowej ul. Jana Nowaka–Jeziorańskiego w Człuchowie
Sfera oddziaływania	techniczna i przestrzenna, środowiskowa
Opis przedsięwzięcia, zakres realizowanych zadań	Przebudowa nawierzchni drogowej na długości 110,3 mb oraz nawierzchni pieszo-jezdnej na długości 219,9 mb oraz wykonanie parkingu na 24 miejsca postojowe. Nawierzchnia będzie wykonana z kostki brukowej. W ramach inwestycji zostanie także wykonane odwodnienie drogi.
Lokalizacja zadania	ul. Jana Nowaka–Jeziorańskiego
Podmiot realizujący zadanie	Gmina Miejska Człuchów
Okres realizacji	2017
Cel	Cel strategiczny nr 2 „Poprawa jakości życia mieszkańców na obszarze

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI ŚRÓDMIEŚCIA W CZŁUCHOWIE

	Śródmieście poprzez modernizację istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej oraz jej dostosowanie do potrzeb społeczności tego obszaru” Cel operacyjny 2.2 – <u>Rozwinięcie infrastruktury społecznej, kulturalno–rekreacyjnej, technicznej i komunikacyjnej.</u> Kierunki działań: a) Modernizacja ciągów komunikacyjnych. b) Modernizacja infrastruktury komunalnej (kanalizacyjnej, deszczowej i ciepłowniczej).
Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie, zidentyfikowany na etapie diagnozy	Poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego miasta poprzez wybudowanie nowej nawierzchni dróg. Poprawa możliwości poruszania się mieszkańców, w szczególności osobom starszym i niesamodzielnym.
Efekty realizacji przedsięwzięcia / wskaźniki	1. Liczba zmodernizowanych ciągów komunikacyjnych. Źródło danych: protokoły odbioru, dokumentacja techniczna
Szacowana wartość i źródło finansowania	budżet gminy, szacunkowy koszt 697.703,07 zł

8. Nazwa zadania:	Rozbudowa i przebudowa przepompowni ścieków przy ul. Garbarskiej
Sfera oddziaływania	środowiskowa, techniczna i przestrzenna
Opis przedsięwzięcia, zakres realizowanych zadań	Planowane przedsięwzięcie polegać będzie na rozbudowie i przebudowie przepompowni ścieków przy ul. Garbarskiej w celu uzyskania większej niezawodności pracy całego obiektu przepompowni ścieków. Przepompownia znajduje się w centrum miasta bezpośrednio nad Jeziorem Urzędowym. Najbliższa zabudowa mieszkaniowa znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie. Do przepompowni trafiają ścieki socjalno–bytowe i przemysłowe.
Lokalizacja zadania	ul. Garbarska
Podmiot realizujący zadanie	Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o.
Okres realizacji	2018–2020
Cel	Cel strategiczny nr 2 „Poprawa jakości życia mieszkańców na obszarze Śródmieścia poprzez modernizację istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej oraz jej dostosowanie do potrzeb społeczności tego obszaru” <u>Cel operacyjny 2.2 Rozwinięcie infrastruktury społecznej, kulturalno–rekreacyjnej, technicznej i komunikacyjnej</u>

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI ŚRÓDMIEŚCIA W CZŁUCHOWIE

	Kierunki działań: a) Modernizacja infrastruktury komunalnej (kanalizacyjnej, deszczowej i ciepłowniczej).
Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie, zidentyfikowany na etapie diagnozy	Lokalizacja przepompowni ścieków przy ul. Garbarskiej w sąsiedztwie zwartej zabudowy i charakter prowadzonych prac obsługowych powodują, że przy niekorzystnych warunkach atmosferycznych jej uciążliwość zapachowa jest odczuwalna przez mieszkańców Śródmieścia. Ze względu jednak na brak standardów dla odorów nie można stwierdzić, że są one przekraczane.
Efekty realizacji przedsięwzięcia / wskaźniki	1. Liczba osób korzystających z nowej lub zmodernizowanej infrastruktury wod.-kan. Źródło danych: protokoły odbioru, dokumentacja techniczna
Szacowana wartość i źródło finansowania	środki Przedsiębiorstwa Komunalnego Sp. z o.o. w Człuchowie, środki UE, szacunkowy koszt 2.700.000,00 zł
Potencjalni partnerzy	–

9. Nazwa zadania:	Remonty klatek schodowych budynków SML-W „Pomorzanka”
Sfera oddziaływania	techniczna i przestrzenna
Opis przedsięwzięcia, zakres realizowanych zadań	Poprawa jakości życia mieszkańców bloków osiedlowych. Poprawa estetyki zamieszkania.
Lokalizacja zadania	Osiedle Piastowskie, osiedle Wazów
Podmiot realizujący zadanie	Spółdzielnia Mieszkaniowa Pomorzanka
Okres realizacji	2017–2020
Cel	Cel strategiczny 2 „Poprawa jakości życia mieszkańców na obszarze Śródmieścia poprzez modernizację istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej oraz jej dostosowanie do potrzeb społeczności tego obszaru” <u>Cel operacyjny 2.1 Podniesienie standardów budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej</u> Kierunki działań: a) przeciwdziałanie degradacji technicznej i funkcjonalnej zabudowy mieszkaniowej obszaru
Problem, na który odpowiada	Braki w podstawowym wyposażeniu starych nieruchomości. Zły stan techniczny zabudowy

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI ŚRÓDMIEŚCIA W CZŁUCHOWIE

przedsięwzięcie, zidentyfikowany na etapie diagnozy	
Efekty realizacji przedsięwzięcia / wskaźniki	1. Liczba wyremontowanych klatek schodowych. Źródło danych: protokoły odbioru, dokumentacja techniczna Spółdzielni Mieszkaniowych
Szacowana wartość i źródło finansowania	środki SML-W „Pomorzanka”, szacunkowy koszt 100.000,00 zł
Potencjalni partnerzy	–

10. Nazwa zadania:	Szansa na sukces zawodowy
Sfera oddziaływania	społeczna, gospodarcza
Opis przedsięwzięcia, zakres realizowanych zadań	Założenia projektu: projekt zakłada działania na szeroką skalę, mające pomagać przedsiębiorcom w rozwoju a bezrobotnym wejść na rynek pracy. W ramach przedsięwzięcia zostaną zorganizowane wydarzenia otwarte takie, jak: targi pracy, szkolenia, giełdy pracy, ale także bardzo indywidualnych działań we współpracy z konkretnymi przedsiębiorcami i bezrobotnymi (np. doradztwo prawne, w ramach podejmowanej działalności, itp.).
Lokalizacja zadania	Centrum Rodzin, Miejski Dom Kultury w Człuchowie, ul. Traugutta
Podmiot realizujący zadanie	Gmina Miejska Człuchów, organizacje pozarządowe
Okres realizacji	2019–2022
Cel	Cel strategiczny nr 1 „Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych na obszarze Śródmieścia poprzez ożywienie aktywności społecznej i stworzenie warunków do rozwoju nowych usług społecznych, gospodarczych i kulturalno–rekreacyjnych” <u>Cel operacyjny 1.4. Poprawa i ożywienie lokalnej przedsiębiorczości oraz aktywizacja zawodowa młodych ludzi z obszaru rewitalizacji.</u> Kierunki działań: a) Podniesienie kompetencji i kwalifikacji osób bezrobotnych. b) Wspieranie warunków do rozwoju i tworzenia nowych podmiotów gospodarczych i podmiotów ekonomii społecznej.
Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie, zidentyfikowany na etapie diagnozy	Ubóstwo, niskie dochody związane z trudnościami na rynku pracy. Brak miejsc pracy. Ucieczka ludzi młodych.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI ŚRÓDMIEŚCIA W CZŁUCHOWIE

Efekty realizacji przedsięwzięcia / wskaźniki	Źródło danych: listy obecności, sprawozdania
Szacowana wartość i źródło finansowania	Budżet miasta, szacunkowy koszt: 50.000,00 zł
Potencjalni partnerzy	Proponowani partnerzy instytucjonalni zaangażowani w projekcie: Powiatowy Urząd Pracy, Centrum Kształcenia Ustawicznego

8.2. Charakterystyka pozostałych uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Zadania będą realizowane ze środków budżetu Gminy Miejskiej Człuchów w ramach konkursów dla organizacji pozarządowych i w ramach uzyskanych dotacji z budżetu państwa.

Tabela 34. Pozostałe, dopuszczalne (uzupełniające) przedsięwzięcia realizujące kierunki działań.

Lp.	Nazwa zadania dopuszczalnego / uzupełniającego	Kierunki działań / Charakterystyka przedsięwzięć	Termin realizacji	Całkowity koszt	Źródła finansowania
1.	WIEK NIE MA ZNACZENIA	Inicjowanie i wdrażanie projektów pomocy sąsiedzkiej. Budowanie tożsamości społecznej opartej na wspólnej historii. Tworzenie warunków wymiany doświadczeń, współpracy i integracji społecznej. Ustalenie cyklicznych imprez plenerowych integrujących mieszkańców. <u>Grupa docelowa:</u> dzieci, seniorzy <u>Proponowani partnerzy instytucjonalni zaangażowani w projekcie:</u> MOPS, MDK, stowarzyszenia, kluby seniorów, SML-W „Pomorzanka” <u>Założenia projektu:</u> Spotkania najstarszego i najmłodszego pokolenia poświęcone wymianie doświadczeń np. warsztaty	2018–2022	10.000,00 zł	MDK udostępnienie pomieszczeń

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI ŚRÓDMIEŚCIA W CZŁUCHOWIE

		kulinarne, spotkania historyczne dotyczące obszaru, warsztaty komputerowe, warsztaty taneczne, rekreacyjne, joga nad wodą, rękodzieło, projekcja, warsztaty z architektem zieleni, oczyszczanie brzegów, piknik integracyjny, gimnastyka itp. <u>Miejsce:</u> Centrum Rodzin, przestrzeń publiczne.			
2.	INTERAKTYWNE KREACJE	Inicjowanie i wdrażanie projektów pomocy sąsiedzkiej. Budowanie tożsamości społecznej opartej na wspólnej historii. Tworzenie warunków wymiany doświadczeń, współpracy i integracji społecznej. Ustalenie cyklicznych imprez plenerowych integrujących mieszkańców. <u>Grupa docelowa:</u> dzieci, młodzież, seniorzy, osoby pracujące <u>Proponowani partnerzy instytucjonalni zaangażowani w projekcie:</u> MOPS, MDK, stowarzyszenia, kluby seniorów, parafie, biblioteka, <u>Założenia:</u> konkursy plastyczne dla dzieci dotyczące miejsc i obiektów Śródmieścia – wizja przyszłości mojego podwórka, warsztaty teatralne dla młodzieży z udziałem multimedialnych, którego tematem są prace dzieci, stworzenie projekcji multimedialnej z	2018–2020	20.000,00 zł	Gmina Miejska Człuchów w ramach konkursu dla organizacji pozarządowych

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI ŚRÓDMIEŚCIA W CZŁUCHOWIE

		materiałów archiwalnych dotyczących rewitalizowanego obszaru, wspólne warsztaty na, których młodzież uczy swoich ról seniorów, wystawy prac dzieci, spektakle młodzieży i seniorów. <u>Miejsce:</u> Centrum Rodzin			
3.	WARSZTATY DLA SENIORÓW	Inicjowanie i wdrażanie projektów pomocy sąsiedzkiej. Budowanie tożsamości społecznej opartej na wspólnej historii. Tworzenie warunków wymiany doświadczeń, współpracy i integracji społecznej. Ustalenie cyklicznych imprez plenerowych integrujących mieszkańców. <u>Grupa docelowa:</u> seniorzy <u>Proponowani partnerzy instytucjonalni zaangażowani w projekcie:</u> MOPS, MDK, stowarzyszenie, kluby seniorów, Miejska Rada Seniorów. <u>Cel projektu:</u> Pomoc seniorom w rozwiązywaniu codziennych życiowych problemów. <u>Założenia projektu:</u> Włączenie młodzieży – wolontariuszy w działania na rzecz seniorów: pomoc w zakupach, drobne naprawy, rozmowy, spacer, wycieczki, profilaktyka zdrowego i bezpiecznego życia. <u>Miejsce:</u> Centrum Rodzin	2018–2020	20.000,00 zł	Gmina Miejska Człuchów w ramach konkursu dla organizacji pozarządowych

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI ŚRÓDMIEŚCIA W CZŁUCHOWIE

4.	ZIELONA, ZDROWA SOBOTA	Tworzenie warunków wymiany doświadczeń, współpracy i integracji społecznej. Ustalenie cyklicznych imprez plenerowych integrujących mieszkańców. Uporządkowanie ogólnodostępnych terenów zieleni na cele kulturalno–rekreacyjne oraz przestrzeni wokół budynków mieszkalnych <u>Grupa docelowa:</u> dzieci, młodzież, seniorzy, bezrobotni <u>Proponowani partnerzy instytucjonalni zaangażowani w projekcie:</u> MOPS, MDK, stowarzyszenia, kluby seniorów, Miejska Rada Seniorów. <u>Cel projektu:</u> wspólne zaangażowanie w utrzymanie linii brzegowej jeziora Urzędowego pt. „Odmień swoją linię brzegową”. <u>Założenia projektu:</u> aktywizacja ruchowa i wolontariat na rzecz najbliższego otoczenia, oczyszczanie brzegów, piknik integracyjny, gimnastyka, nordic walking, potańcówka. <u>Miejsce:</u> Centrum Rodzin/MDK	2018–2020	18.000,00 zł	Gmina Miejska Człuchów w ramach konkursu dla organizacji pozarządowych
5.	NIE PRÓŻNUJĘ, SEGREGUJĘ	Uporządkowanie ogólnodostępnych terenów zieleni na cele kulturalno–rekreacyjne oraz przestrzeni wokół budynków mieszkalnych	2018–2020	15.000,00 zł	Gmina Miejska Człuchów

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI ŚRÓDMIEŚCIA W CZŁUCHOWIE

		<u>Cel projektu:</u> zwiększenie odsetka nieruchomości deklarujących selektywną zbiórkę odpadów, promocja selektywnej zbiórki odpadów u źródła, jako najbardziej efektywnego sposobu ponownego wykorzystania odpadów, poprawa w tym zakresie wyników Śródmieścia poprzez osiągnięcie co najmniej 80% deklarowanych nieruchomości, które prowadzić będą selektywną zbiórkę odpadów. Działania edukacyjne prowadzone przez gminę dedykowane mieszkańcom obszaru rewitalizacji.			
6.	AKTYWIZACJA BEZROBOTNYCH	Podniesienie kompetencji i kwalifikacji osób bezrobotnych. Wspieranie warunków do rozwoju i tworzenia nowych podmiotów gospodarczych i podmiotów ekonomii społecznej. <u>Grupa docelowa:</u> osoby bezrobotne, ludzie młodzi, podmioty prowadzące działalność gospodarczą <u>Założenia projektu:</u> szkolenia dla młodych bezrobotnych, giełdy pracy, przekwalifikowania, staże	2018–2022	10.000,00 zł	MDK – udostępnienie pomieszczeń, PUP – zapewnienie kadry
7.	RENOWACJA STAREGO CMENTARZA W CZŁUCHOWIE	Uporządkowanie terenów ogólnodostępnych i terenów zieleni na cele kulturalno–rekreacyjne Renowacja zabytkowego miejsca w celu przywrócenia walorów kulturowych.	2022	417.585,69 zł	dotacja z Ministerstwa Kultury
8.	WYDZIELENIE LOKALI	Zwiększenie ilości lokali socjalnych w obecnych	2018–2022	170.000 zł	Gmina Miejska Człuchów

	SOCJALNYCH W OBECNYM ZASOBIE MIESZKANIO- WYM	lokalach komunalnych. Zadanie modernizacyjne, które umożliwi pozyskanie ze starej substancji mieszkaniowej (dotyczy budynków przedwojennych o niskim standardzie) nowych lokali socjalnych, co w znaczący sposób wpłynie na poprawę sytuacji mieszkaniowej w obszarze.			
--	---	---	--	--	--

Źródło: opracowanie własne UM w Człuchowie.

IX. MECHANIZMY INTEGROWANIA DZIAŁAŃ I PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH.

9.1. *Komplementarność.*

Komplementarność jest jednym z ważniejszych aspektów programu rewitalizacji. Zapewnienie powiązań pomiędzy poszczególnymi zadaniami zaplanowanymi do realizacji skutkować może lepszym i bardziej efektywnym wykorzystaniem środków finansowych przeznaczonych na rewitalizację oraz osiągnięciem skorelowanych efektów, będących wynikiem wzajemnie oddziaływujących i powiązanych ze sobą zadań. Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych zostały przedstawione w załączniku nr 6 do GPR.

Z „Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020” Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju wynika, iż konieczność zapewnienia komplementarności w aspekcie przestrzennym, problemowym, proceduralno–instytucjonalnym, międzyokresowym i źródeł finansowania, jest wymogiem koniecznym przy opracowaniu programów rewitalizacji. Gminny Program Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie zapewnia komplementarność w w/w aspektach:

1. **Komplementarność przestrzenna:** zostanie uzyskana poprzez zaplanowanie projektów i działań w granicach obszaru rewitalizacji stanowiącego wspólną przestrzeń Śródmieścia. Ze względu na charakterystyczną dla obszaru różnorodność zabudowy i funkcji w obszarze rewitalizacji, planowane przedsięwzięcia poprzez skierowanie środków połączą „stare” z „nowym”. Przedsięwzięcia obejmują bowiem historyczną zabudowę śródmiejską (remonty części wspólnych) jak i zabudowę współczesną z lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX w. na osiedlach wielorodzinnych (wyposażenie przestrzeni między blokami w ławki,

stojaki na rowery itp.). Zaplanowane działania i przedsięwzięcia połączą również różne funkcje miejskie jak np. projekty w sferze społecznej (praca podwórkowa) połączone będą z projektami w sferze mieszkaniowej (zagospodarowanie podwórek). Uzyska się również połączenie przestrzeni publicznych z przestrzenią prywatną poprzez zapewnienie dostępności i zachowanie ogólnodostępnego charakteru przebudowanych przestrzeni. Działania mające na celu poprawę stanu technicznego będą miały wpływ na sferę gospodarczą oraz aktywizację osób bezrobotnych. Wszystkie planowane działania i przedsięwzięcia skupione są na obszarze rewitalizacji i stanowią odpowiedź na zdiagnozowane problemy. Środki skierowane na poszczególne nieruchomości oddziaływać będą na cały obszar m. in. poprzez wzmocnienie stanu technicznego, poprawę estetyki zabudowań śródmiejskich. Utworzenie przestrzeni publicznych służących integracji międzypokoleniowej, spotkaniom sąsiedzkim, aktywności ruchowej i ogólnodostępny charakter tych miejsc komplementarne jest z profilaktyką zdrowotną, zapewnieniem trwania w jak najlepszym zdrowiu osób starszych oraz promocją aktywności ruchowej wśród dzieci i młodzieży. Zapewnienie miejsca dla rozwoju nowych usług społecznych dedykowanych mieszkańcom obszaru rewitalizacji jest jednocześnie mechanizmem przyczyniającym się do powstrzymania przenoszenia się niekorzystnych zjawisk na dalsze obszary miasta.

2. **Komplementarność problemowa:** zachowana jest dzięki wzajemnemu powiązaniu planowanych działań, przedsięwzięć oraz uzupełnianiu się założonych funkcji. Planowane Centrum Rodzin będzie centralnym ośrodkiem działań społecznych w Śródmieściu, ale ich realizacja odbywać się będzie również na nowopowstałych przestrzeniach publicznych, tj. na podwórkach i na obszarze nad jeziorem Urzędowym. Planowane działania remontowe i modernizacyjne stanowią interwencję w różnych dziedzinach. Umożliwiają rozwój nowych usług społecznych i gospodarczych, powstrzymują degradację techniczną obiektów budowlanych, poprzez wykonanie dociepleń elewacji wpływają na zmniejszenie zużycia nieodnawialnych źródeł energii oraz wpływają na zmniejszenie emisji CO₂, służą poprawie warunków i jakości życia, zwiększają ład w przestrzeni i wpływają na poprawę środowiska naturalnego zmniejszając jego zagrożenia.
3. **Komplementarność proceduralno-instytucjonalna:** za rewitalizację Śródmieścia w Człuchowie odpowiadać będzie Burmistrz Miasta – jako organ wykonawczy gminy. Burmistrz jest jednocześnie pracodawcą dla podległych mu pracowników Urzędu Miejskiego

w Człuchowie, dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Miejskiego Domu Kultury. Ma zatem zapewnione struktury oraz zasoby do skutecznego zarządzania procesem rewitalizacji. Z uwagi na fakt, że jest jednocześnie odpowiedzialny za wdrażanie innych polityk miejskich zapewnia uzupełnianie się działań z różnych sfer życia miejskiego.

4. **Komplementarność międzyokresowa:** realizacja programu zaplanowana jest na lata 2017–2022. Ciąg postępujących po sobie zdarzeń jest ściśle określony i ze sobą związany. Działania w sferze usług społecznych są następstwem działań infrastrukturalnych, które przygotowują zaplecze lokalowe i przestrzeń na potrzeby funkcjonowania Centrum Rodzin. Przygotowanie infrastrukturalne utworzy dopiero możliwość działań społecznych. Zaplanowane przedsięwzięcia techniczne w zabudowie mieszkaniowej oraz w infrastrukturze podziemnej zostaną wykonane w pierwszej kolejności, aby ustąpić miejsca planowanym przestrzeniom – podwórkom. Realizacja programu prowadzona będzie cyklami związanymi względami technologicznymi oraz organizacyjnymi, gdzie jeden cykl będzie następował po drugim tworząc przestrzeń następnych działań z uwzględnieniem uwarunkowań atmosferycznych w poszczególnych latach realizacji programu. Wszystkie planowane do realizacji przedsięwzięcia są zarówno ze sobą, jak i z poprzednio realizowanymi zadaniami infrastrukturalnymi ściśle powiązane i wzajemnie się uzupełniają. Wszystkie zmierzają do poprawy jakości życia mieszkańców, zapewnienia ładu przestrzennego, zachowania tożsamości kulturowej i historycznej (rewaloryzacja zabytkowego parku krajobrazowego „Lasek Luizy”, renowacja zabytkowego pokrzyżackiego zamku w Człuchowie), wzrostu integracji społecznej i aktywizacji mieszkańców (stworzenie przestrzeni rekreacyjnych dedykowanych mieszkańcom w różnym wieku, wzmacniających turystyczną funkcję miasta, w tym na głównej plaży jeziora Rychnowskiego). Aspekt ten widoczny jest również w odniesieniu do podejmowanych od wielu lat działań remontowych substancji mieszkaniowej będącej w zarządzie zarówno Gminy Miejskiej Człuchów, jak i spółdzielni mieszkaniowej oraz wspólnot mieszkaniowych. Obecnie wymagana jest ich kontynuacja i zapewnienie ładu przestrzennego, poprzez realizację przedsięwzięć zmierzających do zagospodarowania i utworzenia przestrzeni publicznych dedykowanych mieszkańcom oraz poprawę jakości infrastrukturalnej części wspólnych substancji mieszkaniowej.
5. **Komplementarność źródeł finansowania:** zakłada się, że projekty (przedsięwzięcia i działania) zawarte w GPR będą ubiegały się o dofinansowanie z RPO WP 2014–2020 (EFS,

EFRR) i POiŚ (FS). Partnerzy, którzy będą uczestniczyć w procesie rewitalizacji zabezpieczą środki prywatne partycypując w kosztach. Ponadto Gmina Miejska Człuchów zabezpieczy środki budżetowe na realizację planowanych przedsięwzięć.

9.2. *Integralność terytorialna.*

Zintegrowane podejście do Gminnego Programu Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie dotyczy kilku aspektów. W pierwszej kolejności dotyczy integrowania terytorialnego tj. zintegrowania działań i przedsięwzięć w skoncentrowanym obszarze wyznaczonym uchwałą Rady Miejskiej jako obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji Śródmieście. Wykonanie GPR wymaga zintegrowania zasobów ludzkich dwóch jednostek odpowiedzialnych za wdrażanie programu tj. Urzędu Miejskiego i Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Realizacja działań i przedsięwzięć wymaga zintegrowania różnych partnerów: organizacji pozarządowych, wspólnot mieszkaniowych, spółdzielni mieszkaniowej. Biorący udział w pracach nad przygotowaniem GPR mieszkańcy zostali zintegrowani w ramach partycypacji społecznej. Umożliwiono wypowiadanie się na poszczególnych etapach oraz czynnie włączono zainteresowanych do prac, wykorzystując wskazówki, sugestie oraz wnioski możliwe do uwzględnienia w dokumencie.

9.3. *Mechanizmy włączenia interesariuszy rewitalizacji w proces rewitalizacji Śródmieścia.*

Gminny Program Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie został przygotowany z wykorzystaniem partycypacji społecznej. Każdemu etapowi prac związanych z dokumentem towarzyszyła zasada partnerstwa. Podczas prac korzystano z danych udostępnionych przez instytucje państwowe i samorządowe działające w sferze pomocy społecznej, przestępczości, bezrobocia. Na spotkania interesariuszy zapraszano przedstawicieli różnych środowisk oraz wykorzystano następujące mechanizmy partycypacji społecznej:

- A. Wstępna ankieta badawcza w zakresie oceny jakości życia w mieście** – na wstępnym etapie prac poświęconych rewitalizacji skierowano do mieszkańców całego miasta ankietę, której celem było poznanie opinii mieszkańców, co do obszarów najgorzej postrzeganych oraz tych, które wywołują pozytywne emocje. Ankieta miała charakter poznawczy w zakresie problemów, preferencji oraz potrzeb rozwojowych o charakterze ogólnym.

- B. Bezpośrednie informowanie społeczeństwa** – zebrania wspólnot mieszkaniowych zostały wykorzystane jako miejsce skierowania pierwszych informacji w zakresie samego procesu rewitalizacji jak również delimitacji obszarów.
- C. Publikacje w prasie lokalnej** – korzystając z dostępnej lokalnej prasy informowano mieszkańców o założeniach i przebiegu prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji.
- D. Publikacja w Biuletynie Informacji Publicznej** – wykorzystano procedurę określoną w ustawie o rewitalizacji publikując w Biuletynie Informacji publicznej projekty uchwał i dokumentów na poszczególnych etapach prac.
- E. Zbieranie uwag na piśmie** – umożliwiono składanie uwag na piśmie również z wykorzystaniem drogi elektronicznej.
- F. Spacer studyjny/warsztaty** – zaproszono interesariuszy rewitalizacji na spacer studyjny po obszarze, które zostały zakończone warsztatami prezentującymi obserwacje oraz własne doświadczenia i propozycje interesariuszy.
- G. Warsztaty strategiczne** – dwudniowe warsztaty strategiczne podczas, których przedstawiciele instytucji oraz mieszkańcy – interesariusze rewitalizacji ustalali wizję, cele oraz propozycje projektów odpowiadających na zdiagnozowane problemy.
- H. Spotkania informacyjne** – na poszczególnych etapach informowano mieszkańców o idei rewitalizacji oraz postępie prac nad projektem GPR.
- I. Wyłożenie projektów dokumentów do publicznego wglądu** – projekt GPR został wyłożony zgodnie z procedurą określoną w ustawie o rewitalizacji. Dokument udostępniono na stronie internetowej oraz w siedzibie organu opracowującego projekt dokumentu.
- J. Ankieta konsultacyjna** – jedną z form wypowiedzi jaką umożliwiono podczas wyłożenia projektu dokumentu była ankieta konsultacyjna, którą można było składać w siedzibie organu lub przysyłać drogą elektroniczną.

Projekt GPR został opracowany przez samorząd lokalny, który umożliwił udział wszystkim zainteresowanym. W proces ten włączyła się zarówno lokalna społeczność, jak i przedstawiciele przedsiębiorców i organizacji społecznych.

W 2016 r. mieszkańcy Śródmieścia mieli możliwość uczestniczenia w przygotowywaniu i opracowywaniu zakresu GPR. W procesie przygotowawczym brali udział interesariusze reprezentujący podmioty publiczne, prywatne, organizacje pozarządowe oraz mieszkańcy.

Zorganizowano 4 spotkania otwarte tj. 2 spacer studyjne oraz warsztaty w grupach, dwudniowe warsztaty strategiczne oraz spotkanie prezentujące zebrane pomysły i planowane działania. Podsumowanie procesu partycypacji społecznej miało miejsce podczas konferencji podsumowującej.

Cały proces poznania potrzeb mieszkańców i ocenę jakości życia zapoczątkowała ankieta skierowana do wszystkich mieszkańców jeszcze przed etapem delimitacji. W następnej kolejności w Miejskim Domu Kultury odbyła się prezentacja wyników prac nad delimitacją, która rozpoczęła okres składania uwag do projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. W dniu 19 września 2016 r. w Miejsku Domu Kultury w Człuchowie odbyło się spotkanie z mieszkańcami obszaru rewitalizacyjnego, połączone ze spacerem studyjnym. Zaproszeni spotkali się w MDK, zostali podzieleni na 3 grupy, każda z grup udała się na spacer studyjny w towarzystwie członka zespołu ds. rewitalizacji. Spacer odbywały się na trzech trasach:

- 1) ulica Garbarska, Jacka i Agatki, Jana Nowaka–Jeziorańskiego, brzeg jeziora Urzędowego, Łąkowa, Kamienna, Szczecińska;
- 2) ulica Traugutta, Średnia, osiedle Piastowskie, aleja Wyszyńskiego, osiedle Wazów, ulica Długosza;
- 3) ulica Traugutta, Sobieskiego, Szczecińska.

Przed rozpoczęciem spaceru uczestnicy zostali wprowadzeni w cel spotkania, zostali również poinformowani o kolejnych działaniach, które miały nastąpić po spacerze. Po zakończeniu spaceru, który trwał 90 minut, interesariusze spotkali się w sali MDK na warsztatach. Podczas warsztatów każda z grup przedstawiła część obszaru rewitalizacji, którą penetrowała i zrelacjonowała swoje spostrzeżenia grupy w zakresie potrzeb i zmian. Po zapoznaniu się z problemami interesariusze przedstawiali oczekiwania i wizje danego miejsca w myśl „...jest tak i tak, chcemy żeby było tak”. To zadanie dało uczestnikom możliwość podzielenia się swoim spostrzeżeniem, potrzebami i pomysłami na zmiany.

Etap ten zakończył się zebraniem informacji dotyczących potrzeb mieszkańców. Następnie poproszono wszystkich uczestników o wzięcie udziału w ćwiczeniu, które miało za

zadanie zwizualizowanie zmian, jakie chcieliby uzyskać. Mieli oni za zadanie przy zamkniętych oczach wyobrazić sobie jak chcieliby, aby wyglądał opisywany przez nich obszar „...wyobraź sobie... jak chciałbyś/chciałabyś, żeby wyglądało to miejsce, co mógłbyś tam robić, twoja rodzina, dzieci, sąsiedzi, jak zmieniłoby się twoje życie...”. Poproszono uczestników, aby w grupach, w których uczestniczyli w spacerze studyjnym, graficznie przedstawili swoje wyobrażenie zmian, które chcieliby dokonać w miejscach spacerowych. Celem zadania było zintegrowanie uczestników oraz wzbudzenie poczucia więzi z planowanym procesem, jakim jest rewitalizacja Śródmieścia. Interesariusze z każdej grupy z dużym zaangażowaniem realizowali to zadanie, dyskutowali i analizowali wszelkie zgłoszone pomysły. Należy zaznaczyć, że realizacji zadania towarzyszyło dużo radości i sympatii.

W dniach 28–29 września 2016 r. odbyły się dwa spotkania strategiczne, przeprowadzone w formie warsztatów strategicznych. Podczas tych spotkań rozpoznano problemy, powstała wizja obszaru i propozycje potencjalnych działań / projektów.

Dnia 29 grudzień 2016 r. odbyło się spotkanie interesariuszy obszaru rewitalizacji w MDK, celem spotkania było podsumowanie wspólnych wysiłków, które mają swoje odzwierciedlenie w projekcie dokumentu. W dniu 27 stycznia 2017 r. odbyła się konferencja, której celem było podsumowanie trwającej blisko rok pracy i prezentacja głównych założeń Gminnego Programu Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie.

Rycina 9. Spotkania interesariuszy podczas poszczególnych etapów tworzenia GPR.

Fot. UM w Człuchowie.

9.4. *Integralność sektorowa.*

Zastosowano również zintegrowanie na poziomie różnych sektorów tj. zakłada się zintegrowanie podmiotów wdrażających GPR tj.:

- Sektor publiczny: Urząd Miejski w Człuchowie, MOPS, MDK,
- Sektor prywatny: wspólnoty mieszkaniowe, SML-W „Pomorzanka” w Człuchowie,
- Sektor pozarządowy: organizacje społeczne działające na różnych płaszczyznach.

9.5. *Integralność organizacyjna.*

Integrowanie organizacyjne oraz harmonogramowe, a także integrowanie działań oraz przedsięwzięć z celami i zdiagnozowanymi problemami przedstawiono w załączniku nr 6 do niniejszego dokumentu.

9.6. *Integralność metodologii.*

Podczas opracowania dokumentu zintegrowano również metody opracowania. Dokument został opracowany siłami własnymi organu sporządzającego projekt dokumentu. Zadanie to zostało powierzone zespołowi ds. opracowania GPR. Grupa osób reprezentujących różne dziedziny życia oraz charakteryzująca się interdyscyplinarnym podejściem do powierzonego zadania w pierwszej

kolejności przygotowała raport z delimitacji obszarów, a następnie projekt GPR. Etap prac nad projektem GPR uzyskał merytoryczne wsparcie dr. Bartłomieja Kołsuta – eksperta wywodzącego się z Instytutu Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej UAM w Poznaniu. Zintegrowano więc doświadczenie zawodowe z zakresu: opieki społecznej, gospodarki mieszkaniowej, zarządzania nieruchomościami, patologii społecznych, oświaty, kultury, gospodarki przestrzennej, zarządzania oraz ochrony środowiska z wiedzą ekspercką pracownika naukowego wyższej uczelni.

X. SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI ŚRÓDMIEŚCIA W CZŁUCHOWIE

Szacunkowe (indykatywne) ramy finansowe realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie zawiera załącznik nr 7. Szacunkowe ramy finansowe Gminnego Programu rewitalizacji zostały zaplanowane na okres 2017–2022. Przedstawiają się one następująco:

1. Całkowita wartość przedsięwzięć rewitalizacyjnych programu wyniesie: 16.024.039,72 zł.
2. W kwocie tej planowany wkład budżetu Gminy Miejskiej Człuchów wyniesienie 5.180.289,10 zł.
3. Pozostały bezpośredni wkład (publiczny i prywatny) w przedsięwzięcia rewitalizacyjne wyniesie odpowiednio:
 - a) ze środków prywatnych: 1.357.880,78 zł
środki te pochodzić będą ze środków własnych wyłonionych partnerów, tj. wspólnot mieszkaniowych i spółdzielni mieszkaniowej z obszaru;
 - b) ze środków publicznych (EFS, EFRR – udzielanych w ramach RPO WP na lata 2014–2020, PO IiŚ na lata 2014–2020) na poziomie około 9.485.869,84 zł
środki te pochodzić będą głównie z RPO WP na lata 2014–2020 w odniesieniu do przedsięwzięcia dotyczącego utworzenia Centrum Rodzin, planowanego do sfinansowania ze środków EFS oraz w odniesieniu do pozostałych przedsięwzięć infrastrukturalnych – do środków pochodzących z EFRR, w tym ze środków PO IiŚ (w odniesieniu do przebudowy przepompowni ścieków).
4. Planowany poziom kwot stanowiących udział środków publicznych i wkładu własnego po stronie Gminy Miejskiej Człuchów może ulec zmianie, w zależności od założeń przyjętych do projektów aplikujących o wsparcie.

XI. OPIS STRUKTURY ZARZĄDZANIA REALIZACJĄ GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI ŚRÓDMIEŚCIA W CZŁUCHOWIE

W celu określenia odpowiednio efektywnego systemu zarządzania realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie ustalono włączenie do niego różnych partnerów społeczno-gospodarczych. Zadaniem samorządu gminnego jest koordynowanie procesu rewitalizacji. W trakcie całego cyklu programowania obejmującego przygotowanie, wdrożenie, monitorowanie i ocenę włączone zostaną różne podmioty na zasadzie partnerstwa zarówno z sektora publicznego, prywatnego, jak i pozarządowego.

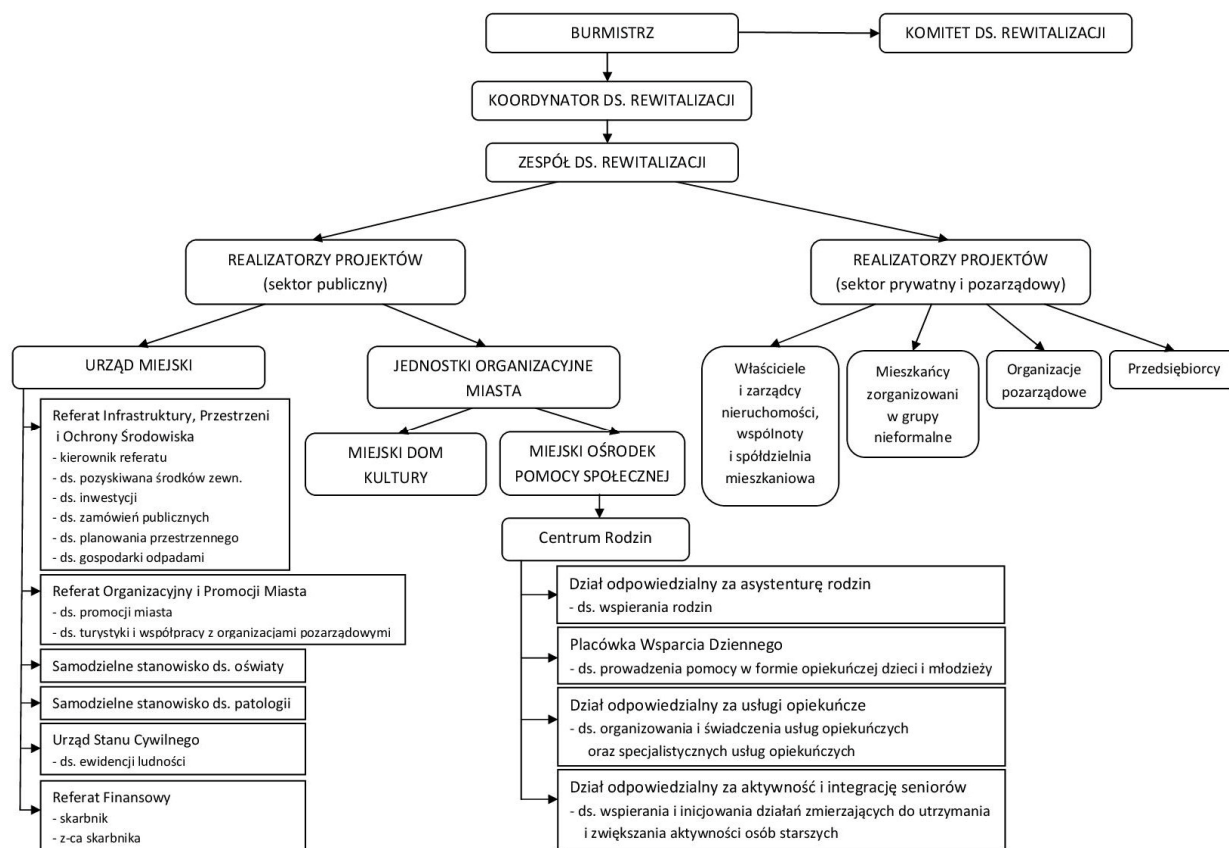
Zgodnie z obowiązującym stanem prawnym głównymi interesariuszami Gminnego Programu Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie są: mieszkańcy obszaru rewitalizacji, właściciele i użytkownicy wieczysti nieruchomości, podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się w tym obszarze, podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić w tym obszarze działalność gospodarczą czy społeczną. Grupy te zostały uwzględnione w systemie wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie, który został zobrazowany poniżej na rycinie nr 10.

Realizacja i koordynacja działań rewitalizacyjnych prowadzona będzie w strukturach organizacyjnych Urzędu Miejskiego w Człuchowie. Koszty zarządzania ponosić będzie Gmina Miejska Człuchów, co nie powinno przekroczyć 1% nakładów na realizację programu.

Strategiczne stanowisko w realizacji niniejszego programu zajmuje Burmistrz Miasta Człuchów, który podejmuje kluczowe decyzje na poziomie zarządzania strategicznego programem.

Burmistrzowi bezpośrednio podlega koordynator ds. rewitalizacji, odpowiedzialny za koordynację wszystkich działań, kontrolowanie realizacji celów, monitorowanie osiągniętych efektów i ich raportowanie. Jest on również odpowiedzialny za weryfikowanie i aktualizowanie harmonogramu wdrażania niniejszego programu. Koordynator jest równocześnie przewodniczącym zespołu do spraw rewitalizacji i wyłoniony został spośród członków tego zespołu.

Rycina 10. Struktura zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji Śródmieścia.

Źródło: opracowanie własne UM w Człuchowie.

Zespół ds. rewitalizacji tworzą pracownicy Urzędu Miejskiego w Człuchowie, w następującym składzie:

- stanowisko ds. pozyskiwania środków zewnętrznych w zakresie pozyskania dofinansowania na realizację GPR, prowadzenia projektu oraz jego rozliczenia;
- stanowisko ds. gospodarki przestrzennej realizujące prace merytoryczne związane z wdrażaniem i monitorowaniem procesu rewitalizacji odpowiednio do swoich kompetencji;
- stanowisko ds. zamówień publicznych odpowiedzialne za przygotowanie i realizację procesu zamówień publicznych;
- stanowisko ds. inwestycji w zakresie przygotowania i prowadzenia procesu budowlanego oraz jego rozliczenia;
- stanowisko specjalista ds. gospodarki odpadami w zakresie analizowania zmian w systemie gospodarowania odpadami komunalnymi;

- stanowisko ds. promocji miasta w zakresie przygotowywania materiałów promocyjnych i prowadzenia promocji przedsięwzięć i działań rewitalizacyjnych;
- stanowisko ds. turystyki i współpracy z organizacjami pozarządowymi w zakresie wyłaniania partnerów projektów w drodze konkursów, opracowywania informacji i umieszczania na stronie internetowej;
- stanowisko ds. ewidencji ludności w zakresie sporządzania danych demograficznych;
- stanowiska ds. finansowych (Skarbnik i Zastępca Skarbnika), które będą miały w swojej gestii prowadzenie dokumentacji księgowej, realizację płatności oraz doradztwo finansowe;
- stanowisko ds. oświaty realizujące prace merytoryczne związane z wdrażaniem i monitorowaniem procesu rewitalizacji odpowiednio do swoich kompetencji;
- stanowisko ds. patologii realizujące prace merytoryczne związane z wdrażaniem i monitorowaniem procesu rewitalizacji odpowiednio do swoich kompetencji.

Osoby wchodzące w skład Zespołu ds. rewitalizacji posiadają doświadczenie w przygotowaniu, realizacji i monitorowaniu efektów przedsięwzięć, realizowanych zarówno ze środków własnych, jak i przy współfinansowaniu ze źródeł zewnętrznych oraz partycypacji społecznej. Zespół ten będzie zarządzał programem na poziomie przygotowania, wdrażania i monitoringu, jak również będzie upowszechniał rezultaty i efekty podejmowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Jego pracami będzie kierował Koordynator ds. rewitalizacji, który dokonuje podziału pracy pomiędzy członków Zespołu i wyznacza jego posiedzenia oraz prowadzi obsługę administracyjną prac Zespołu. Wszyscy członkowie Zespołu, w tym Koordynator ds. rewitalizacji, powierzone im zadania wykonywać będą w ramach swoich obowiązków służbowych, a za udział w pracach zespołu nie będzie im przysługiwać odrębne wynagrodzenie ani zwrot kosztów.

Realizatorami GPR z sektora publicznego będą zarówno wskazane powyżej referaty, a w ich ramach stanowiska pracy Urzędu Miejskiego w Człuchowie oraz jednostki organizacyjne Gminy Miejskiej Człuchów, tj. Miejski Dom Kultury (realizujący zadania związane z aktywizacją zawodową i przedsiębiorczością) oraz Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Człuchowie zadania realizowane w dziale odpowiedzialnym za asystenturę rodzin powierzone będą na stanowiska w zakresie wspierania

rodzin z obszaru Śródmieścia przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w ramach zwiększenia liczby stanowisk pracy.

Zadania realizowane w dziale odpowiedzialnym za aktywność i integrację seniorów powierzone są na stanowiska w zakresie wspierania i inicjowania działań zmierzających do utrzymania i zwiększania aktywności osób starszych, w tym promowanie działalności klubów seniora i wspieranie działań promujących wolontariat oraz pomoc sąsiedzką wśród osób starszych w ramach zwiększenia liczby stanowisk pracy.

W strukturze zarządzania Programem uwzględnione zostały także realizatorzy projektów rewitalizacyjnych z sektora prywatnego i pozarządowego, tj.:

- właściciele i zarządcy nieruchomości, wspólnoty mieszkaniowe i spółdzielnia mieszkaniowa;
- mieszkańcy zorganizowani w grupy nieformalne;
- organizacje pozarządowe;
- przedsiębiorcy.

Wymienione powyżej podmioty będą realizować i raportować do Zespołu ds. rewitalizacji wykonywane przedsięwzięcia rewitalizacyjne, które realizowane będą we własnym zakresie, we współpracy z Urzędem Miejskim w Człuchowie (Gminą Miejską Człuchów), bądź w formule zlecenia zadania publicznego.

W ciągu 3 miesięcy od uchwalenia Gminnego Programu Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie, powołany zostanie (zgodnie z Ustawą o rewitalizacji) Komitet Rewitalizacji, który będzie pełnił funkcję opiniodawczą i doradczą. Komitet Rewitalizacji stanowić będzie forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami miasta w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji w ramach realizowanego GPR. Komitet Rewitalizacji będzie także poddawał ocenie Gminny Program Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie pod kątem jego aktualności i stopnia wykonania, a jego członkowie dzięki aktywnemu zaangażowaniu przyczynią się do włączenia społecznego osób ze swojego otoczenia w wykonanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych wynikających z GPR.

Tabela 35. Ramowy harmonogram realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie.

Wyszczególnienie	Okres realizacji
Uchwalenie Gminnego Programu Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie	X 2017 r.

Powołanie i rozpoczęcie prac przez Zespół ds. rewitalizacji	2017 r.
Posiedzenia Zespołu ds. rewitalizacji	Od 2017 do 2022 r.
Realizacja przedsięwzięć zaplanowanych w ramach GPR	Od 2017 do 2022 r.
Monitoring	Od 2017 do 2022 r. (realizowany systematycznie w okresie wdrażania GPR)
Ewaluacja okresowa	Od 2017 do 2022 r. (realizowana w okresach kilkuletnich – w 2020 r. oraz 2022 r.)
Komunikacja społeczna GPR	Od 2017 do 2022 r.

Źródło: opracowanie własne UM w Człuchowie.

XII. SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI ŚRÓDMIEŚCIA W CZŁUCHOWIE

System monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie polegał będzie na weryfikacji skuteczności realizacji przedsięwzięć i działań w nim zaplanowanych. Stały monitoring pozwoli na bezpośrednią reakcję w sytuacji pojawienia się ryzyka jego niewykonania i podjęcie środków zaradczych. Umożliwi również sprawne koordynowanie i integrowanie działań. Monitoring prowadzony będzie w odniesieniu do wskaźników, mających swoje źródło w efektach poszczególnych projektów.

12.1. Procedury monitorowania i oceny.

Ocena procesu rewitalizacji będzie miała charakter zarówno instrumentalny jak i koncepcyjny. Dokonywana ocena będzie podstawą do wprowadzania niezbędnych korekt co przyczyni się do gromadzenia niezbędnej wiedzy o procesie rewitalizacji.

Procedury monitorowania i oceny Gminnego Programu Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie:

A. Zakres monitoringu

- zbieranie i dokumentowanie danych;
- weryfikacja danych i porównanie ich z zakładanymi wartościami docelowymi;
- opracowanie raportów i poddanie ich opinii mieszkańców.

B. Zakres oceny

- opracowanie wniosków na podstawie wskaźników monitoringu;
- ocena wniosków.

C. Weryfikacja i aktualizacja programu na podstawie wyników

- przeprowadzenie weryfikacji wyników;
- aktualizacja GPR;
- przeprowadzenie konsultacji społecznych dotyczących aktualizacji;
- realizacja zaplanowanych w GPR przedsięwzięć.

Za zbieranie danych odpowiedzialne będą podmioty realizujące poszczególne przedsięwzięcia oraz powołany uchwałą Zespół ds. rewitalizacji. Wskaźniki produktu i rezultatu monitorowane będą co roku. Gminny program rewitalizacji zgodnie z art. 22 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji podlegał będzie ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez burmistrza co najmniej raz na trzy lata. Ocena sporządzona przez burmistrza podlegać będzie zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszeniu w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Miejskiej Człuchów. W przypadku stwierdzenia, że GPR wymaga zmiany burmistrz wystąpi do Rady Miejskiej w Człuchowie o jego zmianę.

W przypadku stwierdzenia, w wyniku przeprowadzonej oceny stopnia realizacji gminnego programu rewitalizacji, osiągnięcia celów w nim zawartych, Rada Miejska uchyla uchwałę w sprawie gminnego programu rewitalizacji w całości albo w części.

12.2. Wskaźniki monitoringu realizacji celów rewitalizacji.

Wskaźniki monitoringu realizacji celów w każdej ze sfer realizacji przedstawiają poniższe tabele:

Tabela 36. Wskaźniki monitoringu realizacji celów sfery społecznej.

Cele	Wskaźnik	Rodzaj wskaźnika	Wartość bazowa 2016	Wartość docelowa	Częstotliwość pomiaru	Źródło danych
Cel strategiczny nr 1 „Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych na obszarze Śródmieścia poprzez ożywienie aktywności społecznej i stworzenie warunków do rozwoju nowych usług społecznych, gospodarczych i kulturalno–rekreacyjnych”						
Cel operacyjny 1.1. Wzmacnianie instytucji rodziny, profilaktyka i przeciwdziałanie problemom	1. Liczba osób objętych usługami społecznymi (os.)	rezultatu	0	65	1 raz na rok	MOPS
	2. Liczba zajęć kierowanych do mieszkańców Śródmieścia (szt.)	produktu	0	150	1 raz na rok	

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI ŚRÓDMIEŚCIA W CZŁUCHOWIE

społecznym w rodzinach	3. Liczba osób uczestniczących w zajęciach podtrzymujących aktywność umysłową i manualną (os.).	rezultatu	0	65	1 raz na rok	
Cel operacyjny 1.2. Wzrost integracji i aktywności społecznej	1. Liczba zorganizowanych spotkań wymiany doświadczeń (szt.).	produktu	0	4	1 raz na rok	MOPS
	2. Liczba osób uczestniczących w spotkaniach wymiany doświadczeń i integracji społecznej (os.).	rezultatu	0	65	1 raz na rok	MOPS
	3. Liczba zagospodarowanych podwórek (szt.).	produktu	0	6	jednorazowo na zakończenie realizacji zadania	UM
Cel operacyjny 1.3. Bogata oferta kulturalna i społeczna dla różnych grup wiekowych	1. Liczba osób z obszaru korzystających z oferty kulturalno-społecznej (os.).	rezultatu	0	35	1 raz na rok	MOPS
	2. Liczba przedsięwzięć kulturalnych/ imprez plenerowych integrujących mieszkańców (szt.).	produktu	0	4	1 raz na rok	MDK
	3. Liczba przedsięwzięć społecznych tzw. czynów społecznych (szt.).	produktu	0	30	1 raz na rok	UM

Tabela 37. Wskaźniki monitoringu realizacji celów sfery gospodarczej.

Cele	Wskaźnik	Rodzaj wskaźnika	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Częstotliwość pomiaru	Źródło danych
Cel strategiczny nr 1 „Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych na obszarze Śródmieścia poprzez ożywienie aktywności społecznej i stworzenie warunków do rozwoju nowych usług społecznych, gospodarczych i kulturalno-rekreacyjnych”						
Cel operacyjny 1.4. Poprawa i ożywienie lokalnej przedsiębiorczości oraz aktywizacja zawodowa młodych	1. Liczba zorganizowanych giełd pracy (szt.).	rezultatu	0	4	1 raz na rok	PUP, MDK
	2. Liczba przeprowadzonych szkoleń dla osób bezrobotnych (szt.).	produktu	0	4		

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI ŚRÓDMIEŚCIA W CZŁUCHOWIE

ludzi z obszaru rewitalizacji.	3. Liczba szkoleń dla przedsiębiorców (szt.).	produktu	0	4		
--------------------------------	---	----------	---	---	--	--

Tabela 38. Wskaźniki monitoringu realizacji celów sfery przestrzennej i technicznej.

Cele	Wskaźnik	Rodzaj wskaźnika	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Częstotliwość pomiaru	Źródło danych
Cel strategiczny nr 2 „Poprawa jakości życia mieszkańców na obszarze Śródmieścia poprzez modernizację istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej oraz jej dostosowanie do potrzeb społeczności tego obszaru”						
Cel operacyjny 2.1. Podniesienie standardów budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej	1. Liczba obiektów kubaturowych objętych wsparciem (szt.).	produktu	0	12	1 raz na rok	UM, PK
Cel operacyjny 2.2. Rozwinięcie infrastruktury społecznej, kulturalno–rekreacyjnej, technicznej i komunikacyjnej	1. Liczba miejsc aktywności ruchowej w obszarze (szt.).	produktu	0	4	1 raz na rok	UM
	2. Liczba zmodernizowanych ciągów komunikacyjnych (szt.).	produktu	0	4		

Tabela 39. Wskaźniki monitoringu realizacji celów sfery środowiskowej

Cele	Wskaźnik	Rodzaj wskaźnika	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Częstotliwość pomiaru	Źródło danych
Cel strategiczny nr 2 „Poprawa jakości życia mieszkańców na obszarze Śródmieścia poprzez modernizację istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej oraz jej dostosowanie do potrzeb społeczności tego obszaru”						
Cel operacyjny 2.1. Podniesienie standardów budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej	1. Liczba budynków wielorodzinnych, w których zlikwidowano źródła niskiej emisji CO ₂ (szt.)	rezultatu		2	1 raz na rok	UM, PK
Cel operacyjny 2.2. Rozwinięcie infrastruktury	1. Powierzchnia zagospodarowanych terenów zielonych (ha).	produktu	9,14	11,37	1 raz na rok	UM

społecznej, kulturalno– rekreacyjnej i komunikacyjnej	2. Odsetek jednostek segregujących odpady (%).	rezultatu	57	80		
--	--	-----------	----	----	--	--

12.3. *Uspołecznienie procesu rewitalizacji.*

Gminny Program Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie powstał w oparciu o czynny udział interesariuszy. Stworzono możliwości i narzędzia uczestniczenia na wszystkich etapach jego powstawania. Dlatego też etap wdrażania będzie poddany takim samym rygorom. Proces uspołecznienia może opierać się tylko i wyłącznie na wolnej woli brania udziału w podejmowanych działaniach. To interesariusze zdecydują czy są zainteresowani braniem udziału w dalszej części tj. wdrażaniu GPR. Po stronie Burmistrza, jako organu wykonawczego, pozostanie zapewnienie możliwości przynajmniej na takim samym poziomie, jak podczas tworzenia niniejszego dokumentu. Mając jednak na względzie fakt, że działania w których biorą udział mieszkańcy mają większą trwałość, są społecznie „dopilnowane” zaplanowano również bezpośredni udział mieszkańców w pracach typu: porządkowanie przestrzeni, prace wykończeniowe (np. sadzenie drzew i krzewów). Takie działanie zostało zgłoszone przez samych mieszkańców biorących udział w warsztatach strategicznych jako projekt „zagospodaruj swoją linię brzegową”. Podstawowym celem działań związanych z uspołecznieniem procesu jest dotarcie do jak najszerszej grupy beneficjentów i interesariuszy, instytucji mogących być partnerami. Zakłada się, że czynny udział w pracach stworzy swoistą więź z powstałymi miejscami, co przełoży się na społeczny efekt rewitalizacji w postaci ograniczenia pasywności części mieszkańców.

Ponadto wykorzystywane będą dostępne metody i narzędzia szerokiego informowania interesariuszy:

- artykuły w prasie,
- ogłoszenia, informacje zamieszczane na stronie internetowej,
- spotkania informacyjne z interesariuszami,
- informacje w mediach społecznościowych.

Zaplanowane działania zapewnią upowszechnienie i upublicznienie tego dokumentu, a tym samym uzyskanie akceptacji społecznej dla jego realizacji poprzez zapobieganie potencjalnym konfliktom interesów.

Odrębnym działaniem nakreślonym w ustawie o rewitalizacji będzie powołanie Komitetu Rewitalizacji, jako ciała pomocniczego stanowiącego forum współpracy i dialogu interesariuszy z organem gminy.

XIII. OKREŚLENIE NIEZBĘDNYCH ZMIAN W UCHWAŁACH, O KTÓRYCH MOWA W ART. 21 UST. 1 USTAWY Z DNIA 21 CZERWCA 2001 R. O OCHRONIE PRAW LOKATORÓW, MIESZKANIOWYM ZASOBIE GMINY I O ZMIANIE KODEKSU CYWILNEGO

Gminny Program Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie wiąże się z wprowadzeniem zmiany w uchwale nr XLV.321.2014 Rady Miejskiej w Człuchowie z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie uchwalenia programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miejskiej Człuchów na lata 2014–2020. Dotyczyć one będą:

2. Planu remontów i modernizacji wynikających ze stanu technicznego budynków i lokali.
3. Wysokości wydatków w kolejnych latach, z uwzględnieniem kosztów remontów oraz kosztów modernizacji lokali i budynków wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy.
4. Wydatków inwestycyjnych.

XIV. OKREŚLENIE NIEZBĘDNYCH ZMIAN W UCHWALE W SPRAWIE ZASAD WYZNACZANIA SKŁADU ORAZ ZASAD DZIAŁANIA KOMITETU REWITALIZACJI

Komitet ds. Rewitalizacji, to ciało doradczo–opiniotwórcze, przewidziane w Ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, jako podmiot wspierający Burmistrza w podejmowaniu decyzji i wydawaniu opinii o działaniach rewitalizacyjnych. Komitet ds. Rewitalizacji, zgodnie z prawodawstwem zostanie powołany do 3 miesięcy od daty wejścia w życie uchwały o przyjęciu Gminnego Programu Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie. Jego zadania zostaną określone w odrębnej uchwale.

XV. WSKAZANIE, CZY NA OBSZARZE REWITALIZACJI MA ZOSTAĆ USTANOWIONA SPECJALNA STREFA REWITALIZACJI

W Gminnym Programie Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie nie przewiduje się ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o której mowa w art. 25 Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r.

XVI. WSKAZANIE SPOSOBU REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI W ZAKRESIE PLANOWANIA I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

16.1. Wskazanie zakresu niezbędnych zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Realizacja planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych nie wymaga zmian w aktualnie obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Człuchów. W dokumencie tym nie wskazano obszarów zdegradowanych, gdyż zostały one zdelimitowane po uchwaleniu studium.

16.2. Wskazanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego koniecznych do uchwalenia albo zmiany.

Dla obszaru objętego niniejszym programem rewitalizacji obowiązują następujące dokumenty planistyczne:

- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego przy ul. Szczecińskiej w Człuchowie – Uchwała Nr XXVIII.203.2017 Rady Miejskiej w Człuchowie z dnia 2017-03-29 (Publikacja w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego poz. 1416 z dnia 20-04-2017 r.)
- część miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego pod zabudowę mieszkaniową, usługi, komunikację i zielen, obejmującego Stare Miasto wraz z otaczającym śródmieściem w Człuchowie – zatwierdzonego Uchwałą Nr XX.142.2016 Rady Miejskiej w Człuchowie z dnia 31 maja 2016 r. i ogłoszonego w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego poz. 2242 z dnia 20 czerwca 2016 r.;
- część miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu obejmującego fragment al. Jana Pawła II wraz z obszarem przyległym od ulicy Koszalińskiej do ul. Szczecińskiej w Człuchowie – Uchwała Nr LII.367.2014 Rady Miejskiej w Człuchowie z dnia 12 listopada

2014 r. (Publikacja w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego poz. 4154 z dnia 26–1–2014 r.);

– zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu pod nazwą „Osiedle Wazów” w Człuchowie – zatwierdzona Uchwałą Nr LIII/307/2009 Rady Miejskiej w Człuchowie z dnia 25 listopada 2009 r. i ogłoszonego w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego Nr 27 poz. 463 z dnia 23 lutego 2010 r. (wraz z zmianą części tekstowej Uchwała Nr IX/55/2011 Rady Miejskiej w Człuchowie z dnia 29 czerwca 2011 r. ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego Nr 104, poz. 2090 z dnia 25.08.2011 r. – tekst jednolity – Uchwała Rady Miejskiej w Człuchowie Nr XXXII.225.2013 z dnia 6 lutego 2013 r.).

Cały obszar objęty niniejszym programem objęty jest obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. W związku z realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie nie przewiduje się dokonanie zmian w/w dokumentów planistycznych.

Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego na terenie objętym rewitalizacją zostały sporządzone w latach 2009 –2017 tj. po uchwaleniu obowiązującego studium. Zatem zgodnie z art. 15 i 20 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 778 ze zm.) są one zgodne z obowiązującym studium.

Planowane w ramach rewitalizacji inwestycje takie jak zagospodarowanie terenów wokół budynków: ul. Szczecińska 2, 12, 14, 21, 22, 23, 25; ul. Traugutta 1, 3, 6, 7a, 9; ul. Plac Bohaterów 1, os. Piastowskie, os. Wazów, ul. Sobieskiego 1, 6, 8, 10 zlokalizowane są na terenach zabudowy mieszkalnej wielorodzinnej i mieszkalno–usługowej. Na terenie przeznaczonym pod usługi, pod adresem ul. Traugutta 2 przewidziane zostało utworzenie „Centrum Rodzin” w Człuchowie wraz z zagospodarowaniem terenu wokół budynku MDK. Dopuszczone na przedmiotowym terenie usługi można realizować jako usługi publiczne takie jak: administracja publiczna, wymiar sprawiedliwości, kultury, oświaty, szkolnictwa wyższego, nauki, opieki zdrowotnej, opieki społecznej i socjalnej, porządku publicznego, ochrony przeciwpożarowej, rekreacji i kultury fizycznej, sportu (za wyjątkiem sportu wyczynowego); lub usługi komercyjne. Utworzenie przestrzeni publicznych – skwer przy ul. Szczecińskiej 23 i 25 oraz teren nad Jeziorem Urzędowym, zostały przewidziane na terenach zielonych.

Wszystkie inwestycje zostały zaplanowane z poszanowaniem zasad: ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej z uwagi na lokalizację w strefie pośredniej ochrony konserwatorskiej Południowego Przedmieścia Berlińskiego, oraz zasad ochrony środowiska – częściowa lokalizacja w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu Zespołu Jezior Człuchowskich. Przewidziana rewitalizacja jest w pełni zgodna z ustaleniami obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

16.3. *Wskazanie konieczności uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji.*

Zgodnie z art. 37f ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym:

1. Rada gminy może uchwalić dla obszaru rewitalizacji miejscowy plan rewitalizacji, jeżeli uchwalony został gminny program rewitalizacji.
2. Miejscowy plan rewitalizacji jest szczególną formą planu miejscowego.
3. Jeżeli na całości albo części obszaru rewitalizacji obowiązuje plan miejscowy i został uchwalony gminny program rewitalizacji, miejscowy plan rewitalizacji można również uchwalić w wyniku zmiany planu miejscowego.

Ze względu na fakt, że ustalenia obowiązujących planów są zgodne z planowanymi przedsięwzięciami i nie zachodzi konieczność ich zmiany, nie zachodzi konieczność opracowywania szczególnej formy planu miejscowego jakim jest miejscowy plan rewitalizacji.

XVII. ZAŁĄCZNIKI

Załącznik nr 1. Załącznik graficzny do Gminnego Programu Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno–przestrzennych obszaru rewitalizacji.

Załącznik nr 2. Struktura własności.

Załącznik nr 3. Analiza funkcji użytkowych.

Załącznik nr 4. Dostępność komunikacyjna.

Załącznik nr 5. Zasoby kulturowe.

Załącznik nr 6. Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Załącznik nr 7. Szacunkowe (indykatywne) ramy finansowe realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie.

Załącznik nr 8. Syntetyczne zestawienie powiązań Gminnego Programu Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie z dokumentami strategicznymi Gminy Miejskiej Człuchów.

Załącznik nr 9. Analiza budynków mieszkaniowych przewidzianych do remontów w GPR.